

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

Pars Secvnda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

ISAGOGE A D AMOREM DIVINVM.

PARS SECVNDA,

CAPUT PRIMVM.

De medijs ad Amorem divinum assequendum.

1.
Animum
necessario
tenet
amor re-
rum ce-
lestium.

MORE carere omnino non possumus; faciliusque fontem sine aqua, aut Solem, sine lumine videris, quam animum omni omnino amoris sensu affectuque vacuum: aut enim ad superiora Deumque conscendit, aut ad inferiora resque creatas; & sapius quidem magna secum detrimenta sordisque convehens, devoluitur, suo faetore supremo Numini in

primis exofus. Atque ut torrens alveo effusus vicinos agros primo inundat, & depopulatur; ita amor proprius, à Deo, in quem ut finem ultimum tendere debuerat, exorbitans, ad hominem ipsum animumque, à quo manat, reflectitur, ac primum voluntatem occupat, illamque sui amore inficit, indeque in reliquis animi corporisque facultates eorum suum extendit. Non possunt duo amores in hominis animo dominari; is qui alio dejecto supremum locum invasit, in totum hominem imperium exercet, & quocumque voluerit, omnes animi corporisque facultates secum rapit: hoc si amor divinus non obtinet, amoris proprio, tanquam hominis cordi à

2.
Vel terre-
strium
instar tor-
rentis
animum
trahens.

T 2 natura

3.
Et hic di-
citur amor
proprius.

natura infuso competat necesse est, qui Deo Opt. Max. de possessione cordis deturbato in tantam majestatem injuriosus infestusque confurgit & miras cum illa inimicitias exercens, hominem ipsum Dei loco subrogat, affectionumque suarum finem ultimum constituit, quod ipsum cum sine damnis ingentibus fieri non possit, omnium malorum fontem hunc amorem proprium merito dixeris. Accedit quod amor, quisquis ille sit, amantem in rei amantem similitudinem transformat; & cum homine nihil propemodum sit miserabilius, nihil egentius, nihil inquietius, qui seipsum amat, in has miseras & calamitates se induat necesse est; cum è contrà Dei amator in quendam divinæ felicitatis participationem admisus summam animi pacem ac voluptatem perfruatur.

4.
Qui du-
plex alter
pascitur
volup-
tatibus.

Amor hic proprius geminus est, alter superiorem animæ partem occupat; alter in corporis vilioribus facultatibus se continet: ille honoribus propriæque excellentiæ, & nescio cui sui ipsius satisfactioni studet impensius; hic inferiora, voluptates nempe sensuum, corporisque oblectationes consecratur; unde bella & lites, & inter utrumque hunc amorem capitalis plerumque dissensio: dum qui in honoris & gloriæ amplificationem ardentissimam cupidita-

te fertur, corpus totamque eius familiam in labores, in ediam, vigiliamque precipitat, & quidquid inferiorum facultatum ipsi obstitit, odio nescio quo prosequitur, abdicat, & tanquam rebelles cogit, aut proterit. Quid quod in viris, qui studium virtutis profitentur, hanc amorum luctam non raro conspicimus, dum voluntatis judicijque proprii nimium amantes, corpus supra modum castigationibus macerant, in quo nihil aliud spectant, quam ut amor proprio intra cordis sinus delitescenti, eiusque insaniam faciant factis.

Verumenimvero videamus an nos ipsos ex ratione aliquando amare non liceat. Aristoteles enim in moralibus negat omnem amorem proprium reprehensione aut vituperio dignum esse; qui enim virtutem amat, & colit, eamque studiosè exercet, seipsum amat, & honestius multo, quam qui aut pecuniæ aut voluptatis amore ducitur, quem potius laude dignum, quam proprio sapiens omnis arbitrabitur; unde alio loco sui ipsius amorem à natura infusum & rationi conformem esse pronuntiat, & dum reprehenditur, immoderatum dumtaxat intemperantemque damnari.

S. Thomas, ut solet, hanc questionem accuratius examinans, rogat an homo amare seipsum

Alter ho-
nonibus

5.
Datur et-
iam amor
proprius
laudabilis.

1 ib. 9. c. 3.

2. Polit. 1.

6.
Homini
imperatur

2.1. *quæst.* sum debeat: respondetque omnino debere; cum ipse sibi velle bonum debeat æque ac magis, quam alteri, cum inter res ad amandum homini propositas post Deum primum locum teneat: ostendit deinde, quam illi, qui virtutem sectantur, merito & ex ratione se diligant; quippe qui animi bona fugitivis anteponunt, ijsque conservandis & augendis dant operam ac recte factorum conscientiam delestantur, secumque ipsi perlubenter habitant, dum in presenti bonis cogitationibus aluntur & præteritorum recordatione, & bonorum æternorum expectatione recreantur, nullam mentis turbationem, aut confusionem desideriorum sentiunt, quia ad eundem finem, Deum scilicet, omnis eorum affectio agitatioque collineat.

7. *Alius vctus,* E contra amor proprius, qui in voluntate suis motibus & cupiditatibus intemperanter agitata sedem fixit, sibi que soli studet unice, bona externa interioribus corpus animo, labentia æternis, fallacia solidis, hominemque ipsum Deo quodammodo præponit: cum enim ferri in Deum ante omnia oporteret, in hominem ipsum primo miserandam conversione incurvatur, eius intelligentiam rerum humanarum pulvere excæcat, fallacibus principijs velut fumo confundit, voluntatem ipsam cupidi-

tatum æstu per devia rapit, vanis timoribus ab officio virtutisque via consecranda deterret, umbras nescio quas, quibus conscientiam luminibus fucum faciat, eiusque retundat aculeos, prætexit; quæ in supremo iudicij die ad æterni illius Solis conspectum magna hominis perturbatione confusionisque detegentur. Hinc Plato merito illum, cæcum, & omnium, quibus vita nostra implicatur, malorum fontem appellat; Augustinus verò amoris divini venenum, ac pestem; Hilarius rotam molendini, quam bruta, oculis velo obductis, continenti labore convertunt, ut eius, qui amoris proprii ductum sequitur, & cæcitatem, & pondus laboris immensum ostendat. Appellatur etiam à Patribus stultus Senecio, qui à mundi ipsius incunabulis primum parentem nostrum dementavit, & posteritatem in omnem miseriarum voraginem dedit præcipitem. Vocatur etiam primogenitus peccati, quia ab illo Adami inobedientia traxit originem, dum sui nimium amans, Dei similitudinem affectat, ac deinde in posteros omnes miserabili contagione dimanans, unumquemque nostrum (quandiu mortali corpusculo animus immergitur) inficit, obnubilat, & in variorum vitiorum gurgitem præcipites rapit. O monstrum horrendum & omni execratione dignum!

T 3 quod

Lib. 5. de legibus.

Lib. 1. quæ. Evang. c. 4

8. *Qualis hic sit.*

9.
Quæ eius
curæ.

quod non tantum vitiosis hominibus dominatur; sed eos etiam qui virtutum amorem, vitiorumque fugam profitentur, invadit & commaculat, ut experientia testatur. S. Chrysostomus in illo aureo de compunctione cordis tractatu, hoc ipsum deplorat: doletque illum quam maxime, Monachos, cum de monasterijs, & locis ad habitandum destinatis, percunctatur, primò omnium inquirere, an ibi quies sit, an abundant omnia, an aquarum fluant copiam: quod si eorum aliquem ad aliquod munus, aut officium evocaveris, aut ministerium divinum injungere volueris; prima omnium est de istis rebus ad corporis requiem spectantibus inquirendi sollicitudo: Estne aliquid, inquit, hac perveritate deterius? Verum ne me hæc dicentem alios incusare velle existimes, quid mihi ipsi contigerit, enarrabo: Etenim, inquit, cum urbe relicta ad monachorum domicilia transire in animum induxifsem, sat memini quam sollicitè perscrutarer; unde in illis locis necessaria corporis nobis suppeditarentur, an panis recentis & diurni copia quotidie haberi posset: sed & illud diligenter inquirebam, an fortè non esset eiusdem olei iusus pro ollâ & pro lucernâ; an non leguminum gravis & solitarius cibus sumi juberetur: an esset ibi aliquis operis importunus exactor,

an fortè terram fodere, aut ligna deferre, aut aquam humeris importare, aut aliqua ejusmodi ministeria exhibere cogere; hæc, inquit, & similia de quiete corporis sollicitus, diligenter percuntabar, quæ dedecere animam Dei amantem ostendit, & lachrymis prosequitur.

Pauci sunt ex ijs, qui sæculi insolentiam, vivendi que licentiam deserunt, qui Rachelis exemplo è domo paternâ idola secum non deferant, eaque sub amoris proprii fano non abscondant: multi aquilis similes, quæ etsi in sublime volatu feruntur, oculos tamen in terram frequenter demittunt, ut prædam venentur.

Verissimum est S. Bernardi pronuntiatum, ubi proprietas est, ibi inveniri singularitatem; ubi singularitas, ibi angulos esse; ubi anguli, ibi sordes. Habet huiusmodi sinus & angulos amor proprius, quos etiam à gravioribus vitijs expurgatæ mentes, quamdiu hoc corpore mortali vestiuntur, non ita facilè deprehendunt; quia virtutis se pallio obtegunt, & causas rationi conformes prætexunt, ut securius malitiam celent; quod subjectis exemplis manifestum evadet.

Primò sanitatis tuendæ curam moderatam gerere, idque ad majorem Dei gloriam referre nemo est qui laude dignum non judicet: hoc

10.
Similia.

11.
Espriva
pazio.

11.
Prætextu
curæ mo-
deratæ
corporis
domina-
tur.

hoc mantellum nactus amor proprius, corporis commoditatibus, etiam cum amoris divini detrimento procurandis studet impensius, ut abierit in proverbium, ut, qui multum peregrinantur, raro sanctiores evadunt; ita eos, qui occasione morbi corpori plusculum indulgent, vix inde ad majorem virtutis perfectionem emergere: queruntur palliatae ratiunculæ, quibus hominibus & interdum conscientia fiat satis; an verò ab æterno iudice sint illæ approbandæ, dubitari, & timeri sapienter potest.

12. Legimus apud S. Antoninum, quemdam ex S. Dominici familia, ut capitis debilitati occurreret, somnumque conciliaret, vinum aquâ prius non dilutum bibere consueisse, hancque ob causam flammis purgantibus ad tempus adjudicatum fuisse.

Vir sanctus ex ordine Cisterciensi nescio quâ humoris malignitate laborabat in tibiâ, eaque de causa, à corporis exercitatione & labore, quem communiter certis per diem horis obibant cæteri Religiosi, legitime se excusatum arbitratur; sed falsò: nam post mortem reliquo corpore lucidus, sed in illa tibiâ horrendè maculosus & deformis apparuit: tantisper à cæli gaudijs exclusus, dum illa macula purgantis flammæ edacitate excoqueretur.

P. Henricus Calstrius ex ordine S. Dominici ex itinere oppidò fatigatus, cum instaurandis viribus quietem necessariam esse iudicaret, somno longiori præter solitum indulsit; sed à B. V. (cuius alloquijs frequentius fruebatur) acerbè reprehensus, & fœciorum damnatus fuit.

Reprehenditur à Beata V.

In Societate nostra unus aliquis ab Angelo custode familiariter lo. excitari solitus, dum propter dolorem capitis tantisper moras trahit, hac visibili Angeli sui consuetudine privatur ad tempus, & agrè multis lachrymis aliorumque associatis supplicationibus gratiam illam recuperat.

Hi omnes ad prudentiæ regulam actiones se conformasse putabant; sed Deo aliter visum, qui in illis amoris venenum, scabiemque deprehendit.

Quid quòd monstrum illud amoris proprii sanctis etiam operibus, ut sunt oratio, & sacrae Eucharistiæ perceptio, seipsum etiam insinuat, suoque virulento afflatu illas inficit, dum amans sui animula in istis Dei gloriam; nò sed gustum suum, atque delectatiunculam, aut aliquam vanæ devotionis umbram confectatur; ut in illa nobili femina (de qua in vitæ suæ commentarijs S. Teresia) sacra mensa quotidie accumbere solita, luctuosus probavit eventus: dum enim Sacerdos aliquis, quotidiana

13. Etiam in rebus pijs se in animam insinuat.

Exem-
plum.

nam fortè communionem in illa non ad eò probant, accedentem ad sacras epulas frustratur, hanc illa repulsam tam impotenter tulit, ut ex aegritudine animi morbum, mortemque contraxerit; vel inde opinandi materiam præbens, in illis quotidianis communionibus plus amoris proprii, & vanitatis latuisse, quam veræ pietatis, quasi verò Deus mulierculæ visitationem quotidianam debuisset.

14.
Purgato-
rij flam-
mis expia-
tur.

Inter sinceræ amicitiae officia, in præcipuis hæc commendantur: pacem imperturbabilem colere, nullius offensionis præbere materiã, & si præter voluntatem aliqua inciderit, continuò abstergere, & novis obsequijs resarcire; quid in hoc genere laudabilius: & tamen Religiosam feminam, quæ nimis anxie & cum aliqua animi perturbatione in his versata fuerat, vidit quidem Magdalena de Pazzi, gloriã maximã in cælo fulgentem, sed tamen post quinque horas, in purgatorio priùs exactas; quòd ab illo charitatis nævo purgari Dei iudicio debuisset. Colloquia spiritualia in viris animarum lucro deditis laudantur; reprehendit nihilominus Virgo Mater Calstrium, quòd cum aliquã, cuius conscientiam regebat, unã semihorã diutiùs, quam par erat, hæc colloquia protraxisset.

15.
Etiam in
mortifica-
tionis usu.

Pœnitentiæ corporisque castigationes amorem proprium infe-

stant, vexantque quàm maximè; nihilominus, quòd una sine Superioris licentia liberius illas usurpasset, ab cælesti beatitudine exclusa, molestã tanti boni dilatione tantisper purgari debuit: quas proinde non sine causa certis casibus B. Franciscus de Sales improbat, dum uni nimium illis addictæ ita scribit: Non multum curat malignus spiritus, si corpus verberibus dilaceretur, dum hoc modo propriæ voluntati obsecundamus; austeritatem non timet, sed obedientiam: acquiesce: nec voluntarias pœnitentias nimium ames, si tamen pœnitentiæ vocandæ sint, opera ab amore proprio profecta.

Pax & animorum concordia rationi conformis commendatione dignissima censetur, eamque tanti faciebat S. Xaverius, ut modicum fructum cum pace, quàm magnum cum animorum dissensione colligi mallet: videmus tamen id ipsum in B. Alano ob amoris proprii permissionem à Deo severissimè reprehensum. Res ita se habet: Acceperat B. Alanus à Christo Domino eiusque Matre mandatum rosarij cultum per conciones propagandi; id jam varijs in urbibus sedulò & fructuosè fecerat: tamen, ut sunt res humanæ, in re tam salutari ab Episcopis obicem positum reperit: ille amans concordiam, & pacem bello

16.
Pacem
præstitit.

bello præferens, concionibus abstinuit & amicæ solitudini, cellæque delicijs se totum tradidit; id scilicet Deo gratum esse sibi persuasit: sed ab amore proprio deceptum seprehendit. Die quodam dum ad aras facit, videt Christum in sacrosancta hostia in cruce distensum, suoque ore has voces increpantis in modum proferentem: *Tu me iterum in crucem agis.* & ille attonitus, & consternatus; *Equid Domine egi, ait, ut hanc ego tibi injuriam inferrem? Peccata tua, inquit Christus, iterum me crucifigunt, dum id omitis, quod te facere oportebat. Mundus lupus plenus est, & tu factus es canis mutus: habes scientiam, & talentum ad animas ad me convertendas & adducendas, & nihil horum facis: omnium animarum, qua culpâ tuâ peribunt, eò quòd illis manum adjutricem non præbuisi; apud me reus eris.* Atque his dictis infernum apertum illi demonstravit, atroxque supplicium illi comminatus est, si oppositionibus contemptis concionandi muneri à se demandato constanter non insisteret. Quis crederet tantum damnationis æternæ periculum hominì parum vigilanti ab amoris proprii technis occultis, creari potuisse? Quot cum animi ardore, & impetu, & nescio quo cogitationum æstu videmus opus aliquod aggredi, eique exequendo incumbere, quos

hac in parte ab amore proprio, & dæmonis artibus ad id impelli sapientiores deprehenderunt. Cellulam sibi in solitudine ædificabat Monachus, & magno labore ictibusque malleorum congeminatis rupem in istum finem excavabat. Illac transiens ex sanctis illis Anachoretis unus aliquis rogat, quid ageret: *Laboramus pro cellula,* respondet: *Bene inquit dicitis, laboramus;* non enim solus laboras, sed in humeris tuis dæmunculum insidentem conspicio, qui te ad istam laboris contentionem incitat.

O si hujuscemodi hostis nostri fallacias dolosque liceret interdum contueri, quàm læpè dum immoderatos istos ardores boni cujusdam apparentis integumento velatos sequimur nos decipi & transversos agi videremus! majori certè diligentia ad divinum numen unusquisque nostrum ad emendandum lumen accederet, quod dum ex eremi incolis unus aliquis negligit; in dæmonis cautes miserabiliter ineidit. Agebatur is nescio quâ cupiditate senis alicuius invisendi; & cogitationum inter se pugnantium altercatione in diversa trahebatur; dicebat illi ex una parte cogitatio: *Non eas: nihil cellulæ solitudine quietius, nihil Deo gratius: altera verò* suggerebat, *ut iret; boni illius senis documentis ad profectum in spiritu*

18.
Dæmonis astus amoris proprio servit.

19.
Sub boni specie,

17.
Christum crucifigit.

16.
cem
etextit.

Exempla
varia.

Vita La-
queosten-
fos,
Lib. 6.
Hexam, c. 8

spiritu adjutum iri : vicit tandem pruritus excurrendi; abir, & dum ante alterius senis viri sancti cellulam pertransit (hic à Deo de re tota edoctus fuerat) ab illo ad ostium cellulæ egresso his verbis evocatur: *Captive, captive, quod progrederis, tuus non es; sed hostis tui, qui te decepit: veni mecum, & oramus simul.* Dum oranti ecce sulphurea & fœrens flamma è Religiosi pectore egreditur, quam ille contuitus, continuò suum errorent agnoscens, veniam ab illo, à quo perfanatus fuerat, rogat, & ad cellulam suam sapientior, humiliorque revertitur. Quis non huius clandestini hostis insidias pertimescat, cum videt columnam Ecclesiæ S. Petrum à S. Paulo insimulari, quasi eius artificio cum Judæis Antiochiam Jerosolyma venientibus meticulosâ dissimulatione usus esset? cum S. Augustinum audit non sine lachrymis conquerentem, de animi medias inter populi acclamationes anxietate, dum dubitat an illis ob plebis suæ bonum Dei que gloriam, an ob nescio quam amoris proprii in laudibus captandis pruriginem, delectetur? cum S. Martinum legit miraculorum faciendorum gratiâ ad tempus à Deo privatum, quòd humanæ gratiæ nimium detulisset, & Imperatoris rogatu cum Hæreticis communicasset?

Rectè monet nos S. Ambro-

sius, ut ad hostium nostrorum fraudes dolosque attendamus, & cogitationum pennis feramur ad cælestia. In medio, inquit, laqueorum ambulas, quos absconderunt tibi in via inimici tui; omnia ergo circumspecte, ut effugas sicut damula de retibus, & sicut avis de laqueo. Damula retia aspectûs vivacitate declinat; avis devitat laqueos, si ad superiora se confert, & terrena supervolet; in superioribus enim nemo tendit retia, laqueos nullus abscondit: ideo cuius conversatio in cælis est, huius non solet in prædam venire captura; sed ad vigilantiam alia prætere à ratio nos urget.

Insidiosus enim ille amor caliginem menti offundit, & vitia virtutum loco substituit; pertinaciam pro constantia venditat, vindictæ cupiditati zeli nomen imponit; pacem simulatam & vitiosis affectionibus innixam, charitatis fraternæ nomine offuscat, & obtegit; consiliorum meliorum contemptum nescio quam à rebus creatis independentiam & libertatem spiritûs appellat; fugam laboris ait esse à divina bonitate providentiæque spei plenam expectationem; in Dei gloria, animarumque salute procurandâ negligentiam, contemplationis, ac solitudinis desiderio excusat: denique nihil tam sanctum reperias, quod fucosuo venenoque non inficiat: ple-

20.
Vitia tegi
virtutum
specie.

næ

na eius fraudibus & fallacijs historia, quibus viros alioquin probos circumvenit, & non in errorem tantum, sed in extremam ruinam perniciemque induxit, ut Hieroni, Justino, & Virgini illi contigisse legimus, quæ post mortem Confessario suo videndam se præbuit, & ob superbiam intra amoris proprii recessus absconditam se æternis addictam ignibus significavit: ut meritò nos ipsos nobis suspectos esse oporteat, & in omnes huius domestici hostis circumventiones intentos. Temerarium certè videri debet, hominulos in tantis undique periculis constitutos ac nostræ infirmitatis confcios ad Dei subsidium non recurrere supplices, ut à Sanctis viris factitatum legimus, & nominatim à S. Philippo Nerio, qui frequenter supplex Deo dicebat: Domine, nisi à me caveris, & me cohibueris, hodie maius lateris tui vulnus efficiam, hoc est, tam sum infirmus ut perduellionis, & læsæ Majestatis crimen incurram. Adde & illud Propheticum, ut clandestini huius inimici vires infringas; *Ab occultis meis munda me Domine*: ab his, inquam, tuâ misericordiâ & sanguine Filij tui me ablue, quæ norunt oculi tui, mei autem non, ut aiebat pœnitens Augustinus.

CAPUT II.

De Odio sui, primo ad amorem perfectum acquirendum instrumento.

NON est quod Odij nomen quemquam terreat; latet enim sub hoc cortice verus sui amor: non verè se amant, qui mundi voluptatibus se dedunt; amore falso, & noxio feruntur, odio vero sui laborant. *Falso se diligit mundus*, ait S. Augustinus, & *verè odit*: quia se amando tantum sibi affert nocuenti, quantum posset verus inimicus inferre.

S. Thomas, duo, quæ huic rei lucem dare possunt, disputationis gratiâ proponit. Primum, possitne aliquis se odisse; alterum, an verè dici possit peccatorem se amare. Atque ad primum respondet, per se loquendo, id esse impossibile; cum odisse sit malum velle ei, quem oderis; nobis verò semper bonum velimus: malum enim est præter voluntatem, ait Dionys. 4. de divinis nomin. dupliciter tamè contingere, ut aliquis se oderit; primò, dum vult aliquid sub ratione boni, quod simpliciter est malum; secundò, dum corporis bonum prosequendo, perniciè animæ suæ creat; amant, inquit, secundum id quod putant se esse;

V 2 ode

I.
Quid odium sui.Tract. 2. in
Ioannem.r. 2. q. 29.
4.1. 2. q. 29.
4.

Hexam. l.
6. cap. 6.
Lib. 1. de
Abraham
cap. 6.

oderunt verò id quod verè sunt, dum rationi contraria volunt, & amplectuntur. Rectè enim S. Ambrosius: *Caro amictus est anima, quæ se induit quodam corporis vestimento: non igitur ut vestimentum es; sed qui vestimento uteris.* & alibi: *Hæc est, inquit, vera nostra substantia; corporis verò, vel accedentium diurnus magis, quam diuturnus est usus.* Ex quibus patet secundæ quæstionis resolutio: nimirum peccantem, ut in veri boni iudicio fallitur, atque in eo, in quo consistit vera hominis ratio decipitur, ita à legitimo sui amore aberrare quàm maximè.

2.
Quid in
peccatore
amat Deus
quid ode-
rit.
Tract. 111.
in Ioan.

In hoc nostri odio imitandus est Deus, qui nos amat, & odit: nam & de illo dicitur, *Nihil odisti eorum quæ fecisti;* & nihilominus etiam dicitur, *Odisti omnes operantes iniquitatem.* Amat in nobis, ait S. Augustinus, quod fecit, & quales nos fecit; odit in nobis, quod ipse non fecit, & quod sine illo fecimus, naturarum, non vitiorum conditor: odit quod iniqui sunt; diligit, quod homines sunt.

Psal. 138.

Simile à
medico.

Imitandus etiam est medicus, qui personam amat, morbum odit, & tanquam hostem sectionibus, potionibus amaris, denique ferro & igne persequitur, nec à persequendo desistit, donec illum expellat, aut mors odio finem imponat. Ad eundem modum, qui superbus est, qui focors, qui gar-

ulus, capitali odio in hæc animi vitia feratur necesse est; dicatque cum Propheta: *Perfecto odio oderam illos,* & persequar inimicos meos, donec deficiant. Magnum verò est, perfectos inter imperfectosque in hoc persecutionis genere discrimen: his quidem imperfectio sua displicet, dolent se sui aded amantes esse, tam delicatos & molles, tam superbos & væcordes, tam effusos in exteriora, tam querulos; vellent emergere; sed ibi hærent, segni illà displicentiâ mæstitiâque contenti: perfecto verò odio præditi contra semetipsos armantur, suis vitij bellum indicunt, & tam diu decertant, donec hoste prostrato, etsi non penitus debellato, victores evadant.

Pone tibi ante oculos, duplicis generis Hortulanos; unum alium quem segniorem, & in labore parum assiduum, operisque difficilius citò pertæsum: videt ille hortum suæ curæ commissum malis herbis scætere, sepes hinc inde disjectas, arbores non cultas, non expurgatas: displicent quidem illi hæc omnia, & operi manum adhibet, sed segniter, & molliter: alium verò, quem hortuli sui amor, & cultura delectat, in omnia quæ illius elegantia & formositati officiant, odio ferri videbis implacabili: non sudori, non industria, non expensis parcat, do-
nec

3.
Odium
efficax.

Simile ab
hortulano

nec illa effoderit, ejecerit, & suo hortulo novam faciem dederit.

Ab ægris. Eodem modo duorum ægrorum contemplare differentiam; unus tangi non vult, omnia amara refugit; alter ferrum, & ignes, & acerba libenter admittit, ut citò morbum excutiat. Hortulanum illum industrium, ægrumque generosam imitetur oportet, quisquis in amoris sancti possessionem venire desiderat; oportet ut odio sui incensus, omnia, quæ amori divino obsistunt, deturbet, profligat & proterat, atque hac in parte viros Sanctos ac generosas Christi sponsas imitandas sibi proponat.

A. Exempla S. Birgite. Videat S. Birgittam Scoticam, dum ob formæ pulchritudinem ad nuptias petitur, eaque de causâ vexatur à Patre, ita formæ elegantiam odio prosequi, tanquam suis cum Christo sponsalibus inimicam, ut deformari à Deo perat, & uno oculorum amisso voti compos effecta sit.

S. Ebbæ. Contempletur S. Ebbæ Abbatissæ, & monialium eius pro virginitate tuendâ generosos animos, quæ ut Danorum jam monasterio imminentiū propudiosam rabiem arcerent, novaculâ nasum, & superius labium abscidère, Danosque monstroso earum aspectu deterritos à pudicitia invadendâ cupiditate abductos, velut injuriam hoc audaci facinore accepif-

sent ad monasterio ignem iniiciendum perpulère, quo omnes simul cõflagrantes, virginitatis & martyrij coronas sunt assecuta. Quid hîc dicemus? amaruntne se Virgines illæ, an odio habuerunt? amarunt certè, quia exiguo tempore aliquo corporis dispendio sibi lauros æternas compararunt: sed non amassent nisi peccatum vel peccati umbram exosæ, obnoxium injuriæ corpus pari etiam odio essent profecuta.

Hoc est illud odium sanctum, Aliorum. quo tot viri sanctimoniam illustres in semetiplos incensi atque concitati ad inedia, vigilias, cilicia, catenas ferreas, cæteraque carni vexandæ idonea instrumenta magnis animis convolarunt: alij se in intimos solitudinis abdidère secessus; alij se aculeatis cymicum morsibus; alij Solis ardoribus, & arenarum siccitate cruciandos exposuère; amoris proprii carnifices ut divino locum darent. Fuit & Virgo Alexandrina, quæ oculos suos, quod procacis juvenis cor deprædati essent, & impudici amoris victimam dæmoni quodammodo immolandam amœnitate suâ furtim Deo surripuissent, meliori flammâ succensa sibi erueret, & juveni involutos mitteret, illius animo suorum oculorum, & lucis orbitate lumen pretiosius allatura.

Quid verò possit amor proprius

V 3 infa-

Amici
proprij
furor in
Guilielmo
Pictavien-
si. 10. Feb.

insaniens, & odium sui sanctum illum debellans, in uno Guilielmo Pictavienſi Comite videamus: de quo Theobaldus Episcopus vitæ sanctitate, & doctrinâ conspicuus ita loquitur: Genus clarum, corpus aptum, forma elegans, juvenilis decor, prædia, palatia, immensa suppellex, & insulæ dignitatum, carni in eo, non spiritui militabant: eò insolentior, quò nobilior, quò locupletior quò fortior, quò honoratior, quò formosior, universisque infamosior: extraneis malus, suis peior, pessimus sibi: erat ad succensendum flammæus, ad ignoscendum ferreus, ad consolandum serpens; diceres ignem urentem in irascendo, securim vel asciam in diciendo: proceritas eius erat gigantea; voracitas tanta, ut uni prandio vix sufficerent cibaria, quæ decem fortissimis juvenibus alendis paria fuissent: pugnae, & contentionum tam avidus, ut armatus ferè semper incederet, & vel invitos traheret ad certamen: carnis præterea vitijs ita immerſus, ut fratris sui conjugem violenter retineret, & opprimeret, quem magis suum, suisque addictum obsequijs, aut vinculis implicitum amore proprius habuit unquam; ubi tamen illi, agente S. Bernardo, divinæ gratiæ radius affulsit, ecce tibi odium sui velut fortis armatus cordis domicilium ingressus, horren-

6.
Et sancti
•dij vis.

dum in modum amorem illum exagitat, vasa eius omnia diripit, & prorsus exulatum abire jubet: carnem lorica disruciatur, jejunijs macerat, cibo parco ad mensuram, & aquæ potu scypho ligneo commensurata atterit, nudam humum pro lecto, & pro cervicali lignum substernit; post maximam noctis in lorica ferrea pervigilantem brevi somno indulget, lenitatem iracundiæ, animi demissionem superbiæ, & parsimoniam prodigalitati substituit: ita odium sui, hominem antea amoris proprii captivum, in longè nobiliorem servitutem, vel potius libertatem asseruit, & amori sancto nobilem prædam adduxit, divinæ Majestati postea in cælis præsentandam. Diceres odium sui questionarium esse, quocumque in loco amorem proprium reperit, illi continuo manus injicit & velut multorum criminum reum equuleo admoveat, & à membris, corporisque sensibus, quibus ministris ad peccandum usus est, sigillatim pænas reposcit: ac primo in tactum gustumque, cilicij, verberibus, fame, siti que crudeliter animadvertit; visum, auditumque vinculis coercet, atque in interiora progressus, irascibilem, & concupiscibilem ut complices habet duriter, negat quod expetunt, & ad illa compellit, quæ perhorrescunt: intellectui, & voluntati alas succidit, &

7.
Et efficiat

In
que
den
opi

& severissimas leges imponit; denique facultates omnes partis inferioris, & superioris velut sub jugum missas, castigatas certè, & in ordinem redactas amorì divino regendas, & moderandas tradit.

De zelo amoris divini, qui nihil aliud est, quàm impetus & ardor animi studiumque injuriam amato illatam ulciscendi, dicitur *Cantic. 8.* durus esse sicut infernus.

Ut enim in isto funesto inferorum concavo anima flammis condemnata, mirabili odio in seipsam, resque omnes creatas, quæ æterno illi infortunio causam dedere, exardescit, & fœditatem suam ferre non potest; cumque se Deo exosam conspicit, horrore sui concitata, Deum, seque ipsam in nihilum redigi peroptat: ita dum amor sanctus in hac vita animum accendit, ubi ille ante actorum turpitudinem novo de cælo lumine præditus intuetur, in eorum causam odio fertur incredibili, in vindictam rapitur, nec ullam quietis partem, donec pœnas de reo corpore sumpserit, capere potest. Unde à Richardo à S. Victore, tyrannus amoris sancti hinc status appellatur, quæ amans nolle orbari; quia ex illa tyrannide summam accipit voluptatem, eamque in divinis beneficijs reponit.

8.
In utroque prudentia est opus.

Verù operæ pretium est, in hoc odij ardore habere ante oculos S. Basilij monitum; qui cum dixisset

corpora hominum, non ejusdem omnia esse roboris; alia ferrea, alia lignea, alia straminea esse, erga quæ si pari odio ac severitate procedas, si æqualibus pœnis oneres, à discretæ prudentiæ legibus aberrabis longissimè, & deficiente subonere corpusculo in virtutum stadio à cursu subsistere tantisper dum vires reparet, cogeris: in illis ait, quæ imperfectiones animi concernunt, ne minimo quidem nævo parcendum est, omnia persequenda, castiganda omnia, & ad perfectæ virtutis amissim componenda: ubi vel minimus motus insurgit, inclamandum continuò cum S. Hilarione, *Hola! ni desistis, jam jam senties,* & velut dextræ rationis manu, quidquid contrarium est, manus sinistræ amputatione castigandum, ut olim in Judæo adolescente Clito factum à Josepho historico proditur: Is forte seditionem Tiberia de excitarat, comprehenditur, & ab ipso Josepho Galilææ Governatore ad utriusque manus sectionem damnatur.

In vita sua.

9.
Emblema Sancti odij.

Rogat ille judicem, ut saltem alterutram è manibus sibi relinquat, & impetrat, modò ipse illam sibi amputet: hic adolescens velut beneficio donatus, alacriter gladium corripit, & dextram sinistram sibi resecat. Hoc ipsum facit amor sanctus, quidquid sinistrum est & à recta virtutis viâ exorbitans, odio

odio sancto secundum committit; omni doloris sensu generosè contento, juxta Christi consilium dicentis; *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum. & Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodit eam.*

10.
Et Pauli
exemplū.
Act. 21.
Serm. 3.
in Cant.

S. Bernardi
doctrina.

Verbailla Sancti Pauli, non facio animam meam pretiosorem, quàm me; Bernardus ponderans, ita illum alloquitur: *Ergo differentiam facis inter te, & animam tuam? prudenter tu quidem tu tibi pluris es, quàm quilibet tuum: sed quomodo non tua anima tu? & Sanctum Paulum respondentem inducit: Cùm me dico, excellentius, quod in me est, in quo & sto per gratiam Dei, id est mentem, rationemq; intellige; cùm loquor animam meam, accipe quod carni animanda vi des accommodatum, etiam & junctum in concupiscentia: id me fuisse quidem, sed jam non esse agnosco, quia non secundum carnem ambulo, sed secundum spiritum.* Hinc nos hortatur Bernardus ad S. Pauli imitationem: Tu quoque, inquit, si propriam deferas voluntatem, si corporis voluptatibus perfectè renunties, si carnem tuam crucifigas cum vitijs & concupiscentijs, sed & mortifices membra tua, quæ sunt super terram, probabis te Pauli imitorem qui non facies animam tuam pretiosorem te ipso; probabis & Christi discipulum etiam illam perdendo salubriter: & quidem prudentius eam perdis,

ut custodias, quàm custodis ut perdas: *Qui amat animam suam, perdet eam.* Perdet eam dixit; sive ponendo ut martyr, sive affligendo ut pœnitens: quanquam genus martyrij est, spiritu facta carnis mortificare; illo nimirum quò membra cæduntur ferro, horrore quidem mitius, sed diuturnitate molestius. Hactenus S. Bernardus. Hoc utrumque martyrij genus adamarunt Sancti, erga seipso severi judices, & ubi criminofum aliquid reppererunt, duri animadversores, & inexorabiles carnifices: ubi verò se Martyrij dabat occasio, ad illud convolarunt, tanquam ad palæstram odio in seipso exercendo aptissimam, judicelque ipso, atque tortores ad augenda tormenta, majoremque lanienam provocarunt.

Junius Donatus Romæ Præfatus Ruffinam & Secundam forores primariæ in ea urbe nobilitatis sub Valeriano & Galieno Augustis pro fide Christiana trahit in carcerem, & ubi blanditijs nihil promovet, ad tormenta gradum facit, & Ruffinam in Secundæ conspectu flagellari jubet, ut hanc metu prosternat: sed hæc constantiâ sororis, & sanguinis in terram decurrentis intuitu animosior tyrannum compellans: *Quid agis inquit, scelestissime? cur sororem gloriâ afficis, me autem istius gloriæ non pateris esse participem?*

Ex Christi.

II.
Constat
tia S. Se-
cundæ.

Et al-
tius.
Orat
in fin

Et S.
civij

ambæ

ambæ Christianæ sumus, & iustum est, ut simul cædamur, quæ eundem Dominum confitemur: Christiani nominis gloria angelat ictibus, & quot verbera tot coronæ multiplicantur. O voces Christiano spiritu dignissimas.

Et alterius.
Orat. 4.
in fine.

Sed & ille non minore admiratione dignus apud Nazianzenum, qui loris toto corpore ad intimas usque partes laceratus, & præ vulneribus exiguum quiddam spirans, tantum tamen abfuit, ut tormentis succumberet, aut aliquid presentium grave & acerbum existimaret, ut cum quandam corporis partem à plagis intactam vidisset, tortores ipsos tanquam contumeliosos accusaret, ut qui totum corpus honore non affecissent, sed aliquid non laceratum, nec sanctitate affectum reliquissent, tibiam demonstrans, quæ sola ungulas effugerat, eosque rogans, ut ne huic quoque parcerent.

Et S. Glycerii.
cvi.

Audiamus & S. Glycerium Presbyterum Nicomedienses, qui Maximiano extrema minitanti; Tuis, ait, aulicis, & Deorum tuorum adoratoribus ista occine; non ijs, qui maximum tormentum existimant, carere tormentis, eosque, qui parcunt, non benevolos, sed inimicos sibi esse iudicant.

Atque hæc Christianæ Sapientiz summa est Philosophia, amare se odiendo, & odisse amando, & ingentes coronas parvo emere, &

modicis doloribus ad æternas voluptates pontem sternere, aditumque sibi aperire.

E contra verò eorum insipientiam erroremque, qui se suaque nimium amant, nec suorum criminum, malorumque causam debito odio prosequuntur, in Joanne Hircano Simonis filio contemplare. Simeonem Machabæum eius Patrem in convivio proditoriè occiderat Ptolomæus, & qui Hircanum ipsum necarent, submiserat; qui divino beneficio morti ereptus, & ad Pontificatum evectus, conflato exercitu, Patris interfectorem in arce obsedit. Habebat ille sceleratus matrem Hircani, duosque eius fratres captivos, quos, dum acrius premeretur, in locum conspicuum productos flagris cædebat; eos etiam se precipitaturum minitans, nisi frater ab oppugnando desisteret. Hæbat hic inter affectum matris & fratrum, odiumque perduellis, atque ut suis gratificaretur, de oppugnatione non nihil remittebat. Clamabat interea è tœnibus mater ne molliretur affectibus; sed potius rei indignitate odioque in tyrannum commotus daret operam, ut in potestatem redactum debitis pœnis afficeret: gratum enim sibi esse inter tormenta emori, modò nefarius homo scelerum suorum supplicium lueret. His quidem matris adhortationibus ad

12.
Pugna inter amorem & odium.

13.
Eius contumelia.

ultionem accendebatur juvenis animus, sed ubi Matrem verberari lacerarique iterum conspicit, ardor ille infringitur, & appugnationis fervor refrigescit; adeoque dum hoc modo trahitur in longum obsidio, annus Jubilei (quo ab operibus cessare Judæis solemne est) supervenit, quo Ptolomæus ab hoste suo liber, occisis eius matre & fratribus, ad Philadelphensem tyrannum aufugit. Ita nimia animi mollities tribus malis miserum adolescentem Hircanum implicuit; primò sceleratum hominem debito supplicio non plexuit; deinde ulciscendæ necis paternæ occasionem perdidit, & matri, fratribusque, quos fortassis in libertatem acrius urgendo asseruisset, ultimam perniciem attulit. Similibus damnis involuit in bello pro æternitate molles animos odij sancti defectus; illud enim nobis pridorie amor proprius, fallacis que suis tempus protrahit, donec mors superveniens bello finem imponat; malisque fortè sempiternis addicat.

CAPUT III.

De abnegatione sui, secundo ad amorem sanctum acquirendum instrumento.

Duplicem amoris sacri conditionem, & qualitatem faciunt, qui illum propius examinant; unam, quæ consistit & subsistit in affectu; alteram, quæ in effectum profilit: ita duplex nobis odium assignant; unum, quo malum dumtaxat displicet; alterum efficax, & gladio semper armatum, variisque alijs instrumentis instructum, quo amoris proprii ramos refecat, rivulos hinc inde sese diffundentes obturat, & continenter cum illo concreditur, semper vincens, spoliisque hostilibus auctius, & illustrius. Ad hæc omnia Abnegationis utitur ministerio, eique velut vulnerario omnis sectionis & medicamentorum curam imponit: hæc secundum S. Bernardum primò, quidquid foris absonum, aut supervacaneum, aut redundans occurrit, continuo rescindit; tum ad interiora gradum faciens, ipsam mali causam, hoc est cupiditatem adoritur, quam si potest, radicitus succidit, & nos ipsos à nobismetipsis separat, ut impleatur illud Christi; *Quicumque vult venire post me, abneget semetip-*

Duplex odium nostri.

2. Utitur abnegationis ministerio.

metipsum, & sequatur me.

Quæ du-
plex est.

Sancti Caroli Borromæi sententia duplicem facit abnegationem; unâ, quæ appetitui negat quod expetit; alteram, quæ illum aut aggredi aut perferre cogit, quod fugit & recusat; atque totius abnegationis cardinem, & praxim in his duobus consistere existimo quod jam à nobis enucleatius tractandum est.

Itaque ne confusè in tam salubri exercitatione res geratur, exemplum aliqua proponam. Fortè dum vitia mea, & animi ægritudines accuratius examino; ad cibos delicatioris proclivioris me, quam par sit, invenio: quid hinc agat abnegatio? non tantum suggeret, ut à cibus optatis abstineam, sed efficiet etiam ut quos averfor, illos, appetitu contra obnitente, sed generosè victo, debellatoque in os & stomachum injiciam: vestium elegantiam delector; abnegatione duce non solum quidquid supervacaneum est, amovebo; sed etiam id vestimenti genus assumam, quod animo minus aridet.

A vilioribus mendicabilis, & inopum sordibus abhorret mihi animus, eosque quantum sine offensione possum, declinare soleo, si abnegationis præceptis insistere volo; illos jam indagabo, adibitorum malevolentia tuguriola, nosocomijs assiduus adero, manibus

meis ægrotantium ori cibum ingeram, lectulos componam, & huiusmodi officia, consueque frequentabo, usque dum profligato horrore in eius locum animi propensio voluptasque successerint.

Aristoteles, quæ erat ingenij sagacitate, & judicij præstantia, utrumque hoc abnegationis munus ad virtutum celerem, solidamque consecutionem necessarium esse advertit, illudque arbusculæ incurvæ, quam corrigere vis, exemplo luculenter explicuit; neque enim sufficere existimat, quod volebant Stoici, ut illam dumtaxat erigas; sed etiam in contrariam partem inflectas oportet, ut illa deinde majori facilitate recta consilietur. quam etiam doctrinam Deus prodigijs, eventisque mirabilibus approbasse legitur.

Venerabili viro Petro Damiano, cum sacris nondum esset initiatus, solemne fuit, ut pauperem aliquem diebus singulis mensæ secum adhiberet; evenit fortè, ut cum unicus tantum domi primarius sive candidus panis suppetere, is à famulo, orbi Petro designato imponeretur; furfureus verò, aut secundarius mendico. Inter comedendum, pupugit Petrum hæc à Deo injecta cogitatio: Siccine Christum, quam in paupere recipis, pane subnigro vesci patieris, dum tu candido te pascis?

X 2 hære-

Simile ab
arbore ex
Aristotele

3.
Huius ab-
negationis
defectu
punitur
Petrus
Damianus.

hærebat ad hanc correptionem anxius quid ageret, & an panem suum cum mendici pane, ut illi dicitur: sed vel pudore, vel panis horrore retentus, non paruit: sed ecce in foribus punitio; primus bolus de apposito pisce in os injectus spinam in gutture transversam egit, & cum extrahi inde non posset, mortem minari videbatur, usquedum de pane illo subnigro bolus Petrus assumeret, qui viam sibi reliquisque edulij aperuit. Quo documento voluit Deus Petrum agnoscere, quàm tantula in se abnegando pervincendoque ofcitantia sibi displicuisset, posteroque simul docere, quantum gratiæ apud divinam Majestatem conciliet prompta, constans, & fortis abnegatio.

4.
Eiusdem
usudeo
gratior P.
Gonzales.

Patrem Gonzales præstantis virum ingenij, etiam ab aliqua in humanioribus literis eruditione apud æquales celebrem, aliqua gloriolæ & famæ colligendæ cupiditas incefferat, quam Deo contempionis desiderium inspirante, ut velut in incunabulis extingueret; stolidum se finxit, dubia nescio quæ ingenij stupiditatem redolentia passim proponere institit, nihilque prætermisit, tum loquendo, tum tacendo, quò de ingenij opinione decideret. Quod tandem apud homines est assecutus; sed apud Deum, inde gratio-

fior, ad sublimem orationis & sanctitatis gradum evehctus est, Deo paleam scientiæ in aurum charitatis permutante.

Sed jam Perfectorum Imperfectorumque in hac abnegationis palæstra diversum procedendi modum intueamur, atque hoc ipsum in unius linguæ vitij edomâdis propius examinemus. Sunt certè multa linguæ vitia, quandoquidem illam universitatem iniquitatis appellet Jacobus Apostolus, & illa eò magis pertimescenda, quòd de omni verbo otioso reddendam aliquando rationem Iudex ipse Christus pronuntiet: sed multò magis ad huius periculosi membri abnegationem accenderis, si vitiorum ab illo promanantium alphabetum duplex tum apud Drexeliū legas, tum hinc auctum accuratius inspicias; Aspera verba, acerba, adulatoria, æquivoca auxeses secum vehentia in prima litera reperies: Blasphema deinde, biliosa, bilinguem, & blateronem redolentia: Calumniosa, contumeliosa, contentiosa, conviciantia, criminosa: Detractoria, diffamatoria, despicientia, derisorio: Excusatoria, exprobrantia, eludentia, effeminata, execratoria: Fallacia, fraudulenta, scæda, fescennina, falsidica: Garrula, & gravia audienti, grandiloqua: Hyperbolica, & hypocritica: Ironica, impudica, injuriosa, infamantia: Lasciva, levitia, lædentia,

5.
Quomodo se habeant in abnegatione circum usum linguæ perfecti & imperfecti.

Pro

Pfal

lædentiâ, litigiosa, lubrica: Mendax lingua & murmurans, multiloqua, maledica: Nugigerula, noxia, nefanda, novacula instar, & lingua nequam: Otiosa, odiosa, ostensiva, ostentationis plena: Pestilens, proditoria, pindarizans, & pruriens: Querula, quæstiosa: Rancoris plena, ridicula, rumigerula, scandalosa, stultiloqua, simulatoria, scurrilis, subannans: Temeraria, tumultiosa, turpiloqua, temulenta: Virulenta, vituperans, vaniloqua, ventosa. Quis ad hæc non perhorrescat? quis ad abnegationis frænum, aut novaculam continuo non recurrat? quis Sapientis consilium non sequatur?

Prov. 23. Statue cultrum in gutture tuo? quis ad preces cum eius parente confugiendum sibi non putet, & dicendum: Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantie labijs meis? Quis S. Ambrosio consulenti non assentiatur, qui nos ne loquamur, monet, nisi silentio melius quidpiam habeamus? Quis Deo confusus id assequi non conetur, quod suadet Apostolus: *Si quis loquitur, quasi sermones Dei?* Hoc scilicet Perfecti habent in votis, in id omnem operam curamque collocant, nec senis ex Eremitis Patribus responsum à se alienum putant, ut usquedum interrogentur, silentium sibi servandum putent, nec illis S. Antonij displicet monitum, qui discipulum admonet, ne

dum silentium servat, magnæ se virtutis argumentum præbuisse arbitretur; sed servasse, quod loqui bene nesciret, ideoque omni sermone, & colloquio esset indignus. Fortassis hæc ardua valde, observatuque difficilia videbuntur, præsertim ijs, quos vitæ ratio & institutum & quæstus animarum ad promiscuam cum populo consuetudinem obligat; sed cum tot Ecclesiæ lumina Dominicos, Franciscos, Ignatios, Xaverios in istis muneribus hanc linguæ moderationem assecutos videamus, cur non idem speremus, si partibus nostris non desimus, continuaque ad Deum mentiselevatio & deprecatio pro ea impetranda in subsidium accedat?

Sed quid in alijs sensibus hæc abnegationis novacula operetur, audire operæ prærium est: aliter enim eâ utuntur Perfecti, aliter Imperfecti: hi in sensuum custodia sibi satis esse arbitrantur, si quod S. Augustinus in sua regula præcipit, ab illicitis nocentibusque oculos avertant: illi verò etiam à licitis se continent, & S. Caroli Borromæi vestigijs pro virili conantur insistere, qui ad diverticulum aliquod ex hortuli amœnissimi conspectu captandum invitatus, ingressus quidem illum est, & obambulavit, sed ab omnibus colorum invitamentis, quæ plurima occurrebant, spectandis se ab-

6. Quomodo utenda in alijs sensibus.

Circa viculorum invitamentis, quæ plurimum Pe-trus Faber.

X 3 stinuit.

Prov. 23.

Psal. 140.

stinuit : Petrum Fabrum Ignatij socium sibi etiam hac in parte imitandum proponunt, qui in amplissimæ civitatis ingressu Caroli Quinti Imperatoris pompam magnificentissimam, ut declinaret, se-
 te in vicinum facellum proripuit, ut meliori Christi de cruce pendenti spectaculo oculos pasceret, eâ victoriâ id consecutus, ut nunquam postea vel minimâ rerum huiusmodi videndarum titillatione tangeretur. Habent etiam quasi ante oculos propositum exemplar
 B. Felicis Capucini, qui ad eleemosynas per urbem Romam conquirendas, è conventu pedem efferens Socio dicebat : *Eia frater, in manibus sit Rosarium, oculi figantur in terra, cor elevetur ad cælum.*

B. Felix
 Capucinus.

7.
 Circa au-
 ditum.

Quod ad auditum attinet, permittunt illi, quos amoris perfecti excellentia, obtinendique desiderium minùs accendit, aures sibi cantu musico, instrumentisque mulceri : alij verò, qui illius pulchritudine rapiuntur, similia respiciunt, & si quando magis illos harmonia concentusque quam Dei in istis laudatio delectavit, se cum Augustino culpæ alicuius reos confitentur : sed multò magis se accusant, laudationi propriæ, magis quàm despicientiæ, vitiorumque palponibus potius quàm reprehensoribus, si denique adulanti lubentiùs quàm morficis veritatis acetum ingerenti aures præbuerint.

Deodoratus abnegatione quid dicam ? his si rosa, si flosculus alius boni odoris arridet, facile decerpunt, naribus admovent, & ad diuturniorem voluptatem captandam manibus gestant ; isti ab huiusmodi oblectatiuncula prorsus abstinere : hi nosocomij sordes, aut male olentes pauperum casas refugiunt ; isti eas avidissimè frequentant, & cum B. Nicolao Factore Hispano (pro cuius canonizatione ad Pontificem maximum scripsit Philippus secundus Hispaniarum Rex) dicunt : Dum peccatorum meorum fœditatem, & graneolentiam considero ; aquam, quâ vulneratorum ulcera abluo, lubens ebiberem, mel mihi illa odoriferumque balsamum videtur.

Jam verò in vexando, abnegandoque gustu duplex hoc hominum genus in diversa prorsus abscedit : nam illi in amoris sancti exercitatione subfrigidi, modò extra temperantiæ orbitam non saliant, in varia cibi potionisque oblectamenta avidissimè feruntur ; in hoc viliores bestijs, quòd partem aliquam hominis atque rationis, sagacitatem scilicet, atque industriam in obsonijs, cibisque delicatè condiendis applicent : alij verò, qui sub signis divinæ dilectionis generose militent, hanc sensus istius in edulia deliciosa propensionem nõ coërcent modò, sed cum S. Bernardo gustatum omnem extingue-
 re

8.
 Circa
 adora-
 tum.

B. Nico-
 laus Facto-

9.
 Circa
 gustum.

S. Berno-
 ardus.

re conantur ; quod si assequi non possint , subrepentem voluptatulam prorsus abdicant , interque eundem , quod minus sapit , accipiunt ; quod magis aridet , Christo relinquunt , uti Joanni Berchmano & Francisco Cajetano utriusque de Societate nostra in more positum fuisse legimus : sale etiam , aceto , oleo , aliisque condimentis non utuntur , ut è duobus prænominatis postremus acturare solitus fuit , dicens acetarium sine sale & oleo sumere , rem meritò exiguam videri ei , qui Christi in nos merita , & beneficiorum magnitudinem in animum revocavit . Non defunt , qui clam alijs cibos suos cineribus ad S. Ignatij aliorumque exemplum aspergunt : sunt qui cum S. Carolo Borromæo , & Francisco Cajetano summis ætate caloribus extra utriusque refectio- nis tempora ne aquæ quidem guttam admittunt : alijs sensui isti discruciendo amaras herbas ore circumferant , potiones medicinales guttatim sorbillant , pilulas dentibus comminuunt , & masticant , quod B. Borgia solemnè fuisse memorant . Alij edulia gulæ amica oculis ori que admovent , ut appetentiam irritent , & abstinentiâ , aspectuque torqueant . quod Senem ex solitarijs fecisse legimus , cui cum fratres ex charitate melopeponem , cuius esum appetebat , misissent ; illum in cellula reposuit ,

sæpius per diem aspexit , & deosculatus est , sed ab edendo tandiu abstinuit , donec putresceret : quod & Jacoponum in edulij carnei appetitione domandâ fecisse annales Ordinis S. Francisci testantur .

De tactus moderatione cum agit , qui ad amoris divini culmen non enituntur , in hoc Deo rationique fecisse se facis existimant , si mollia non sectentur : sed qui ad perfectionem aspirant , in hoc asino malè tractando toti occupantur : Primò , cum B. Justiniano hyemis tempestate etiam frigidissimâ ad ignem non accedunt ; quod cum unus ex Cœnobij eiusdem Patribus miraretur , manumque eius apprehendisset ut ad focum pertraheret , illam frigore rigentem sentiens : O fili , inquit , magni te amoris igne intus aduri necesse est , qui tantum frigus non persentiscis . Chirothecis , aut alio pellicularum adju- mento manus contra frigoris asperitatem non muniunt , atque in hoc duos Ecclesiæ Principes S. Carolû Borromæum , & Cardinalem Bellarminum imitantur : cili- cij , disciplinis , & ferreis catenulis , humicubationibus , & somni parsimoniâ corpus , ut asino simile , assiduè exercent : si sedendum est , locum incommodum cum B. Aloysio ; si laborandum , cum S. Catharina Bononiensi opus magis laboriosum quærunt , & de nocte

Franciscus
Cajetanus.

S. Carolus
Borromæus.

10.
Circa ta-
ctum.

B. Justini-
anus.

Bellarmini-
nus.

ANNE
LUN
GORE
31
OREM DIV
MUM
V. E. M.

nocte cum S. Ebbâ surgentes aliarum calceos emundant; tum quod moniales sponfarum Christi loco habeant, tum quod sensum tactus ut ignobilem, & cum bestiis supra cæteros communè infestare, ac disercuare, quàm maximè cordi habeant.

II. *Circainterioriores facultates,*

Miranda quidem videri potest hæc in sensuum tractatione diversitas: sed longè plus habet admirabilitatis tam dissimilis in interiorum facultatum abnegatione procedendi modus: illi enim tepidiores, imaginandi vim, appetitum tam concupiscibilem, quàm irascibilem, memoriam, intellectum, voluntatem in officio continent, eorumque, ut in peccatum aliquod non disfluant; ne verò liberius evagentur, ne diverticula confectentur, ne nimiam boni appetitione, aut mali declinatione præposterè aliquid turbet, parum, aut nihil curant; alij verò meliori amoris divini flammâ succensi, nimiam illam imaginum memoriam obstrepentium multitudinem aut arcent ab ingressu, aut jam ingressas eliminant, cogitationes sublimes & nobilitate filiorum Dei condignas advocant, alunt, & quàm possunt tenacissimè retinent, imitanturque B. Stephanum Monachum, qui memoriam Iesu Christi in cruce pendens representationi ita defixerat, ut nihil eorum, quæ dicebantur, adverteret: in utroque verò appetitu edo-

S. Stephanus Monachus.

mando assiduâ utuntur severitate; ab omni voluptaria titillatione abhorrent quàm maximè, & S. Bonaventuræ consilium amplectuntur, qui religiosum salutaria monita postulantes ante omnia monet, ut de omni consolatione desperet, simulque alterius Senis ex eremi incolis pronuntiatum magni faciunt, qui vitæ perfectioris fundamentum esse dicebat: omnem huius vitæ oblectationem, ac quietem capitali odio prosequi, atque pro alterius appetitus stimulo seridè & altè animo imbibunt, quod Christus S. Francisco, & S. Catharina Senensi persuasum esse voluit, ut aspera, acerba, amaraque omnia, dulcium loco haberent, & dulcia omnia in amarorum numero reponerent: mentem ipsam à rerum, quæ sub aspectum cadunt, consideratione avocant, & in æternarum contemplationibus defigunt.

Sed potissimum abnegationis studium, in voluntate propria, iudicioque perdomando, quam lepram animi Patres appellitant, versatur; hæc sunt secretissima amoris proprii latebræ, hic veneni sui pestilentiam occultit, & tacitè in omnes actiones derivat: scalpello suo ad ulcus hoc exsecandum Abnegatio continenter utitur, ut corruptus veteris hominis sanguis, ut illum appellat Christus agens cum S. Birgittâ, copiosè effluat;

S. Bonaventura.

II. *Circa voluntatem propriam.*

effluat; docet illa Pachomij exemplo junioribus iudicium submittere, qui texens mattulas, cum à Novicio moneretur, se ad eius voluntatem libenter inflexit; docet eum foras egredimur ad S. Francisci imitationem, quocumque Socio collibitum fuerit, agnelli ad instar sequitur. Denique cum Sancto Anselmo tantæ auctoritatis viro nos monet, eum, qui alienæ voluntati in bono se accommodat, apud Deum æquum iudicem id mereri, ut eius voluntati Deus etiam se accommodet, juxta illud Quâ quisque mēsurâ usus erga alios fuerit, eadē remetiatur ei; deinde iis in rebus, quibus neque ex scriptura sacra, neque per cælestem aliquam ab Angelo denuntiationem divina voluntas agnosci potest, alterius voluntatem pro cælesti cynosura existere; denique cum à Christo moniti sumus, ut efficiamur sicut parvuli, meritò alijs tanquam majoribus deferre, Christiano esse gloriofum, & licet illi altioribus principijs in rerum electione non ferantur; nostram tamen submissionem, & cum eorum voluntate bono fine conspirantem concordiam à Deo esse, eiq̃ue non posse non esse pergratam.

Se alterius voluntati aptantis quantum accitium.

13. Quam velox ad sanctitatem curius.

Quicumque hanc continuæ abnegationis viam perseveranter insliterit, exiguo tempore plus in virtutis assuetudine promovebit,

quàm alius annis compluribus, quæ sibi parcens, & ab huius novaculæ sectione nimium metuens, testudineo motu progreditur. Ordo tamen hic aliquis servandus, & quod maximè in nobis exorbitat, amorisq̃ue divini profectibus officit, incipiendum, duoq̃ue in primis observanda. Primum, ne nimio impetu, & desiderijs cum anxietate sollicitudineq̃ue animi quietem perturbantibus in hoc exercitium rapiamur: festinandum hîc est, & quidem ingentibus animis, sed lentè, & pacatè. Amor proprius, ait B. Franciscus Sales, suos habet desideriorum ad perfectionem assequendam impetus, qui animi tranquillitatem pessumdant, & cor discruciant; vellet non tantum motibus contrarijs non assentiri; sed ne illos quidem sentire. Alterum est, ut sibi quisque persuadeat, sicut in hoc negotio magnis animis est opus, ita constantiâ, & in bene cœptis perseverantiâ. Quercus condensa uno aut altero securis ictu non sternitur, neque muri Jericho ad primum buccinæ sonum corrûere. Magnus ille inter eremi incolas, & cælesti præconio cohonestatus Sisois, de seipso dicebat: Jam ab annis triginta in linguæ abnegationem moderationemq̃ue invigilo, & quotidie Deum deprecans dico: Bone Jesu impertire mihi gratiam bene linguam gubernandi; & tamen diebus singulis

Ex doctrina B. Francisci de Sales.

14. Quantum in linguæ cura studium Abbatibus Sisois.

Y gulis

gulis per illam pecco, & Deum offendo. Huius nos constantiam imitari oportet, & quamvis difficultates novæ se ingerant, parumque nos promovere arbitremur, recentibus tamen animis, copijsq; pugnandum, & nobis ipsis occinendum illud: *Cum consummaverit homo, tunc incipiet*: qui enim, ut rectè notat S. Gregorius, semper se inchoare existimat, infatigabilis in novitate perdurat. Cavendum ne in illam Dei querimoniam incurramus, quam de Israelitis apud Jeremiam, adductâ pavonis in mediû similitudine, ut eorum inconstantiam explicet, facit, ut sentiant S. Hieronymus, & S. Thomas. *Nunquid, inquit avis discolor hereditas mea mihi?* Verè, inquit Tertullianus, multicolor, discolor, versicolor, nunquam ipsa, semper alia, etsi semper ipsa, quando alia. Amat Deus homines constantes, & magnâ in se fiduciâ erectos atque fundatos, qui sibi persuadeant, quod Franciscum de Sales dicere solitum ferunt, horam, quâ ad perfectionem evehendi à Deo sumus, ab ipso præfinitam esse; neque ab illo differri, nisi ut suo tempore majori fructu proventuque compleatur: ex nostra verò parte habendum est illud S.P. nostri altissimè menti infixum pronuntiatum: tantum quemque in virtutum consecutione, amorisque sancti perfectione facturum pro-

Eccles. 12.

Lib. 15. moral. c. 2.

Jerem. 12.

De pallio.

gressura, quantum in amoris proprii abnegatione promoverit.

CAPUT IV.

De morte Spirituali.

NON est mirum, dum in bello civili adversæ acies infestis animis inter se concurrunt, si vulnerantur multi, si sanguis copiosus funditur, si hinc inde necces multiplicantur: ita dum odium sui & abnegatio adjuvante divinâ gratiâ cum amore proprio eiusque auxiliarijs copijs congregitur, sæpiusque confligit, mirum videri non debet, si malæ propensiones, vitiosique affectus, fracti, debilitati que ita jaceant, ut se commovere vel non possint, vel non audeant. Etsi enim, quamdiu corpus hoc gerimus, & naturæ per peccatum depravatæ corruptelis obnoxij sumus, excindi profus, & emori non soleant, quia hoc alteri vitæ reservatur: ita tamen prosteruntur, ut vitam, motumque amisisse videantur.

Dicimus aliquem mundo mortuum, cum ab omnibus, quæ mundus amat, animum cohibet, nullâ blanditiarû eius & voluptatum cupiditate tangitur, eumque ad illas degustandas sollicitare, cruciare est; quia, ut ait S. Bernardus, *Crux illi est omne, cui mundus inhaeret.* Magnum.

1. Quid mors spiritualis

2. Discrimen inter hæc & corporalem.

Magnum est inter mortem corporis, & hanc, quam mortem Spiritus vocamus, discrimen: illa in instanti conficitur; hæc paulatim, & totam ferè vitam occupat: illa omni sensu, & actione hominem privat; hæc sensum non tollit, sed consensum; nec operandi facultatem extinguit, sed in meliorem partem eam detorquet, impeditque quo minus aliquid contra Deum, vel amorem sanctum audeat: illa hominem truncum reddit, ad omne bonum, omnemque cum hominibus consuetudinem, inutilem: hæc alacriorem efficit; & ad omnia publicæ rei, hominumque commoda procuranda expeditum, sibi que & multis proficuum; quia, quod corruptionis ab Adamo contractum est, instaurat, omnesque animi, corporisque facultates in meliorem statum restituit: quod ex parte significare voluisse videtur Apostolus, dum dicit: *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

Sed quomodo id fiat, sigillatim inspiciamus: in genere quidem quærenti qui possit aliquis sensu voluptatibus emori, respondet S. Augustinus: *Consuetudine ipsa cærendi, appetendisque meliora:* Sed enucleatius ex antiquis illis Patribus Abbas Moyses interrogatus, quomodo aliquis proximo mori posset: Si, inquit, de ipsis quæ illum xangunt, non inquirat, si de eius

actionibus iudicium non ferat, si illum non aspernetur, si omnibus bene velit, & nulli malè. Abbas Agathon, quid esset omnibus, quæ in cella sunt, mori, hoc modo explicuit: Si cum aliquid earum rerum, quas habemus in cella, à nobis petitur, continuo libenter elargimur. Qui omnibus rebus extra Deum moritur, vinci non potest, pace invitatis adversarijs perpetuà fruitur: *Non vincitur quis, nisi cum eripitur ab adversario, quod amat,* ait idem Augustinus: qui ergo id solum amat, quod auferri non potest, invincibilis est. Aufer amotuo vestes quantumlibet pretiosas, non reluctatur, auferentem fatigat illæsus.

Cum Abbati Ammonio, quando vellet ostendere S. Antonium quò per gratiam Dei patientiæ, & ad omnes injurias tolerandas fortitudinis deventurus esset, eduxit illum extra cellulam, & ad lapidem prægrandem, iussitque ut injurijs illum appeteret, & verberibus oneraret. Fecit quod iussus erat Ammonius. Interrogavit tum illum Antonius, an saxum illud aliquod sensus indicium dedisset: Minimè, inquit ille. Ad hanc animi magnitudinem provehet, inquit Antonius, te Dei gratia, & omnibus injurijs faciet superiorem. Linguae eiusque defectibus & vitijs quædonam aliquem mortuū arbitrabitur? Cum ad Abbatem

4. Et Agathonis de Arina.

Et S. Antonij.

Et Pambo- nis præxi in modera- tione lin- guæ.

3. Quis mor- tis illius modus.
Epist. 151. ad Nephrid.

I. mid- Drs Spi- ualiti-

2. Crimen- er hanc- orpo- m.

5.
Signa vo-
luntatis
matuz.

tis Pambonis in linguâ moderatâ perfectionem proventus fuerit; qui nullū verbum nisi præmeditatē proferre & implorato per aspirationem cordis, cælesti auxilio proferre solitus fuit, & in supremo mortis articulo dicere ausus est, se nullius verbi pœnitere. Volūtati propriæ mortuum aliquem, quo argumento deprehendemus? cum B. Francisci de Salez gradum fuerit assecutus: qui dicere solitus erat; nihil se velle, nihil se nolle, omnem suam voluntatem in oceano divinæ voluntatis absorptam esse, libertatem omnem irrevocabili donatione divinæ se majestati consecrasse.

6.
Quanta
sit mortus
felicitas.

O felices animas quibus intellectus gratiæ divinæ operâ rerum fugientium simulacris spoliatus, & sæculi axiomatibus ablegatis, solius veræ fidei principijs ducitur, voluntasque ipsa ad bona infima omni propensione depositâ, & propriæ libertatis amore abdicato, inferiorum etiam facultatum aut appetitionibus aut timoribus coercitis, uni Deo vivit, eiusque ductum omni promptitudine sequitur, vitamque in terris imitatur Angelorum, quam miris laudibus effert Gregorius Nazianzenus Basilio scribens & sanctimoniâ Monachorum Pontidepingens, vocatque *Materiâ vacantem & incorporatam vitam*, quæ homines veluti Deos in terris efficit, & supra cõ-

munem cæterorum mortalium vivendi consuetudinem ad proximâ cælestium spirituum imitationem ac similitudinem elevat. Hanc deprecabant, ac velut virtutum omnium fundamentum æmulabantur primi illi, & ardentissimi perfectionis affectatores eremicolæ; è quibus Moyfes dicebat, ad illam qui aspirare voluerit, in animum debere inducere se à triennio cum mortuis contumulatum, & omnium rerum, præterquam Dei, curam memoriamque depossuisse. Conquerenti apud Ammonium de fratre suo Payfio nimium cum altero, uti sentiebat, familiarium; Adhuc vivis & nondum plane mortuus es, ait Ammonius; ita te gere ac si jam annum mortuus esses, & sepultus: qui aliena nec videt, nec sentit.

Ut de alicuius virtute periculum facerent, eum maxime hac in parte pertentabant, & an re, erga quam honestè affici poterant, privari sine sensu aliquo possent, attentè dispiciebant. Juvenem Monachum apud Senem solitarium deprecabant aliqui quasi jam longius in virtutum stadio proventus. Id experiri, & reipsâ probare voluit Senex; & assumptis comitibus juvenis cellulam adit, hortulum intrat, & bene cultum aspicit ac olera hinc inde adulta; suspicatus illa heriles esse delicias, baculo quo innitebatur, quas ludibur-

7.
Quante
laudes
apud
quos
Monachos.

Exem-
plum.

7. *Quare
audes
quod am
uos Mo
achos.*
dibundus ea demetit, & proster-
nit, unum dumtaxat intactum re-
linquens: inde, ut moris est, si-
mul Psalmos recitant, quibus fi-
nitis juvenis Monachus vultu mo-
desto, & hilari Senem rogat; ve-
litne olus, quod restabat in colla-
tiunculam apparari. Ad quam pe-
titionem attonito similis insilit in
eius collum Senex, dixitque: Vi-
deo, fili mi, te, ut audieram, verè
mortuum appetitionibus tuis:
quandoquidem ad tantam à me fa-
ctam in hortulo labem, atque va-
sitatem tam parum commove-
ris.

8. *Ad præde-
stinatorem
signum.*
Perlustrabat suæ Diœcesis mo-
nasteria S. Basilii; & in eorum a-
liquo Abbatem rogavit, an ex suis
quemquam è prædestinatorum
numero præ cæteris esse censeret.
Ad talem quæstionem parum hæ-
sitans Abbas, accersitum unum è
simplicioribus Basilio sistit. Ad
quem continuo vir sanctus: Affer
mihî aquam in pelvi, ut pedes la-
vem. Currit ille, aquam defert: se-
dere illum jubet Basilii, & ipse
met ad pedes monachi inclinatus
eius ipedes non se moventis nec
reluctantis abluit; mandat deinde,
ut die sequenti cum Sacristiam in-
grederetur, compareret, mone-
retque ut sacerdotio initiaretur.
Facit ille ad amissim omnia: atque
hinc Basilii illum proprio judicio
voluntatiq̃ mortuum dijudicâs,
vera habere argumenta judicavit,

quibus inter prædestinatos cenferi
merito pesser, eumque sibi dein-
ceps in suis functionibus comitem
adlegit.

9. *Eius de-
fectus
castigatur
in S. Bir-
gitta.*
Quos Deus singulari præ cæte-
ris amore prosequitur, ad hanc
tam beatam appetitionum mor-
tem rerum carissimarum exspolia-
tione sensum efformat. Birgittam
sibi etfi conjugij vinculis alliga-
tam in sponfam delegerat, ubi illam
videt thalamum curiosius ad or-
nantem, illam per suam cruci affi-
xi inaginem propius appensam
ingenti alapâ percutit, deinde mû-
dum muliebrem gemmasq̃ igne
furtivè immisso consumit; in-
cendij causam esse significans ali-
quam animi ad ista agglutinationem,
quam stirpitus evellere, & ad
perfectam mortem illam prove-
here similibus eventibus volue-
rit.

10. *Exerci-
tium in S.
Elisabe-
tha.*
Quid de S. Elizabetha Turin-
gica dicemus? à morte mariti pa-
latio expellitur, filijs orbatur, &
ad incitas, imò extremam prope-
modum mendicitatem detruditur:
duæ illi supererant comites virgi-
nes, calamitatis sociæ, & non me-
diocre in tot ærumnis allevamen-
tum: has illi etiam subtrahit vir
sanctus conscientia eius arbiter, à
Deo instigatus, ut omni rerum ex-
tra Deum solatio destituta, & sibi
etiam quodammodo amorique
proprio mortua, uni sponso cæle-
sti viveret, perennemque cum u-

no illo, quam habitura erat in celo conjunctionem conformationemque voluntatum inchoaret.

II. **Quis fruetur.** O felicem, fortunatamque huiusmodi mortuorum conditionem, qui ei soli vivere incipiunt qui pro ipsis mortuus est Christus, quorum vita abscondita cum Christo in Deo; qui hac interiori morte id assequuntur, ut à morte peccati, & à morte damnationis æternæ absint quàm longissimè: quam ob causam votis toties congeminitis illam expetebat S. Augustinus, illud sibi solemne exclamans: *Moriar, ne moriar.*

Et neglectæ damnationis.

E contrà, quam luctuosum, & sanguineis etiam lachrymis dignum spectaculum, tot miseros mortales intueri, qui dum pravis cupiditatibus mori nolunt, in mortis æternæ lamentabiles cruciatus ruunt præcipites; longè diversi ab illis primitivæ Ecclesiæ Christianis, qui bonorum omnium, vitæque ipsius jacturam parvi faciebant, ut tantò securius æterna illa incendia devitarent, qui que, ut ait excellens ille temporum istorum orator Minutius Felix, *dum mori post mortem timent, interim mori non timet.* Quo etiam imbutus spiritu S. Paulinus suos adhortans aiebat: *Moriamur, ne moriamur:* & eligamus, quod ipse enucleatius mentem suam explicans, subiungit, *& amoribus istius avi, mente prius, quàm morte mori.* Hæc est illa, quam Evangelicam mortem, appellat S. Augustinus, à Christo tam impensè nobis commendatâ. Mors, ob eius, qui eam commendat auctoritatem, meritò in pretio habenda: mors, quia pacem animi secum defert, jure expetenda: mors denique, quia nos in quandam cælestis vitæ libertatem asserit, omni studio & assiduitate quærenda. *Vitam hæc morte frequenter cadam!* ait S. Bernardus, ut non sentiam mortifera blandimenta, impatientiæ stimulos, angores solitudinum, molestiasque curarum. *Bona mors, que vitam non aufert, sed transfert in melius. Bona mors, quæ non corpus cadit, sed anima sublevatur.* Ad hanc mortem, quam optabat, jam pervenerat vir sanctus, imò & ad illam, quam Angelorû esse dicit, quamque desiderijs prosequitur. *Moriarur,* inquit, *anima mea,* etiam (si dici potest) morte Angelorum, ut præsentium memoriâ excedens, rerum inferiorum, corporearumque non modò cupiditatibus, sed & similitudinibus exuar; sitque cum illis pura conversatio, cum quibus est puritatis similitudo. Ad hanc etiam pervenisse arbitror S. Patrem Ignatium, de quo hoc luculentum testimonium in eius Canonizationis processu lego. A seipso amorem omnium rerum, quæ Deus non sunt, prorsus abiecit, atque in eundem transtulit Deum, erga quem charita-

Natalis 10.

12.
Eius vo-
tum in S.
Bernardus

Libertatis
spiritus
est ab
gatione
efficit

2
Eius vo-
tum in
Bernardus

rita-

ritatem adeo puram in corde suo aluit, retinuitque, ut etiam sui ipsius amorem prorsus amandaret. O nos felices si ad istum gradum provehi liceat!

CAPUT V.

De libertate Spiritus.

POSTquam Abnegatio officio suo perfuncta succulos appetitionum exuberantes refecuit, & mors inde subsecuta suborientes eorum motus si non penitus extinxit, certo tamen modo suppressit, inde animus libertatem respicere incipit: jam enim hostibus amoris divini debellatis, nulla domi timenda amplius seditio; nullus foris tumultus, nulla conspiratio: ubi vel minima insurgit hostilis comminatio, continuo dominator hominis animus imperio suo omnia sedat, & ad obedientiam promptam, constantemque compellit.

Ad hanc libertatem suspirare volebat Pontificem Eugenium S. Bernardus, cum dicebat: *O Eugeni, quam bonum est nos hic esse, quam foret melius, si quando tamen toti sequamur, quo ex parte precesimus. Precesimus animo, & ne ipso quidem toto; sed parte, & parte modicâ nimis. Affectus jacet mole corporeâ prae-gravati, & luto herentibus desiderijs: sola interim arida, & tenuis cogitatio prevolat: quid si to-*

tam se colligas anima, & reductis affectibus è cunctis locis, quibus captivi tenentur, timendo qua non oportet, amando qua non decet, dolendo vanè, gaudendo vanius, cum his ineat cor à libertate volatum, pulset cum impetu Spiritus, & in pinguedine gratiae illabatur?

O felicem libertatem, ad quam ut pervenias, tibi rebusque fugientibus moriaris oportet. quod insinuare videtur Seneca, dum suo Lucilio dicit: *Meditare mortem: Epist. 26. Qui hoc dicit, meditari libertatem jubet: qui mori didicit, servire deditic: supra omnem potentiam est; certè extra omnem: quid ad illum carcer, & custodia, & claustra? liberum ostium habet: una est catena, qua nos alligatos tenet, amor vitae. Qui Rempublicam Romanam à servitute liberarunt, & in libertatem asseruerunt, demum tyrannis, protractis extinctisque proclamarunt: Vivat libertas; ita omnia in nobis a-mori divino contraria iugulentur & emoriantur oportet, antequam in veram spiritus libertatem ab omni affectionum jugo, operante divinâ gratiâ vindicemur.*

Romanus Orator querit: *Quid est libertas? & responder: vivere ut velis.* Quod & Philosophus sentire videtur, dum eum liberum pronuntiat, qui alieno arbitrio vivere non cogitur. Et Seneca cum magnificè dixisset, neminem omne quod vult habere posse, esse ta-

men

I.
Libertas
spiritus
est abne-
gationis
effectus.

Z.
Eius vo-
tum in S.
Bernardo.

men in cuiusque potestate, nolle quod non habet, & rebus oblati uti hilariter; in hoc magnam libertatis partem constitutam esse censuit. Neque ille, aut aliquis eorum, qui in Philosophiæ pronuntiationis rationem ducem sunt secuti, ad veram libertatem unquam exegere, ut malum & rationi repugnans possit eligere. Ipse Romanus Orator supra allatis jungit interrogatiunculam: *Quis igitur vult? Qui recta*, inquit, *sequitur*. Et Pythagoras ante illum pronuntiavit, neminem liberum censerit oportere, nisi illum qui sibi ipsi bene imperare noverit. Ipsa Dei libertas, summæ & perfectissimæ libertatis exemplar ab omni labe culæ contrahendæ periculo remotissima est: posse peccare defectus est, & infirmitatis argumentum, non libertatis: quod igitur animus abnegationis, mortisque spiritualis adminiculo à consuetis in malum propensionibus liberior, quod ab amore rerum fugientium remotior, quod omnium perturbationum incurfibus superior, in stadio virtutum constantius provehitur, eò feliciter libertate desideratissimâ fruitur, propiusque ad Dei beatitatem accedit. Si à S. Ambrosio requiras, quem ipse liberum esse arbitretur, respondebit tibi, eum, *qui amore non capitur, qui avaritia vinculis non detinetur, qui metu criminis non obligatur,*

4.
Quis liber
S. Ambrosij
iudicio.

Lib. de
Ioseph.

qui securus expectat presentia, quem non terrent futura. Si à S. Augustino viam ad illud tantum bonum assequendum flagites, dicit: *Quem delectat vera libertas, ab amore rerum mutabilium liber esse appetat.* Vidit hoc Crates Philosophus, qui aurum, argentum, cæteramque omnem suam suppellectilem projecit in mare, & per præconem edicijussit: *Crates Cratem libertate donavit.* Idem sensere celebres illi Philosophicæ palæstræ duces, & antesignani Zeno, Diogenes, Anacharsis, Seneca, Epictetus, qui velis, remisque ad hanc animi libertatem cursum intenderunt. & suos eade re sensus ac judicia literis ad posterum transmissere: agnoverunt omnes quod Seneca claudens Epistolam 104. magnificè pronuntiat. *Non potest gratis constare libertas: hanc si magno aestimas, omnia parvo aestimanda sunt.*

Hinc eorum vesaniam commiseratione dignissimam mecum iudicabis, qui rebus maximis abdicatis sese in alicuius cœnobij secessus conclusere, & tamen pedetentim novis vinculis, rerum minimarum illecti cupiditate, miserè se induunt, aviculas imitati, quæ levissimo filo captivæ detinentur, quod egregiè docuit Dositheum suum aliquando S. Dorotheus. Oblatum sibi elegatè cultellum ambiebat Dositheus, & illius usum à magistro suo Dorotheo postulabat.

S.
Ne à majoribus
liber te
minoribus
impedias

Cane
lucem
berat
in sper
andis

labat, prætexens quòd cum infirmorum curam gereret, hic cultellus magni sibi usui esse posset. Vidit Magister discipuli animum jam cultelli cupiditate in servitute abductū; & ad illum paterno affectu conversus: Quid hoc est, inquit, fili? vin' tu cultelli captivus esse? visne animo tuo reculam tam vilem dominari? vin' ob exigui instrumenti amorem libertatis tuæ jacturam facere? quæ verba, quam jactari possent in multos, qui Dei obsequio mancipati vilissimarum rerum affectionibus implicantur: qui tamen, ut sibi, aliisque fucum faciant, ad ex-culationum umbras, & ficus folia cum Adamo confugiunt, nunc sanitatis curam habendam, nunc majorem Dei gloriam quærendam, nunc conscientiæ pacandæ necessitates, nunc sanctæ amicitiae vincula restauranda prætendunt, ut miseræ servituti mantellum objiciant; & reprehensionibus interioribus quibus interdum mordentur, aliquid opponant. Miseri & miserabiles, quos amoris proprii captivos esse delectat, & quominus alacriter ad virtutum culmea evadant occultis compedibus irretiri se sinunt.

6. Cane falsam libertatem in sperandis ho. apud nonnullos falsæ cujusdam

libertatis affectatio, qui dum aliorum judicia, & in rebus conscientiae sententias ac placita humiliter sequi servitute esse autumant, suo ipsi ductu vivere volunt, sibi sapientes esse, & à judicio proprio tanquam ab Ariadnæ filo regi non tantum gloriosum, sed æquū esse & securum arbitrantur. Audiant hi magni illius Episcopi Francisci Sales de huiusmodi fallaci præsumptione judicium: Sūt, inquit, qui solo Dei spiritu regi volunt, & quidquid illis in mentem venit, id à Deo quasi primo fumini omnis fonte sibi infundi arbitrantur, se à Spiritu Sancto quasi infantes manu duci existimant: in quo falluntur magnopere; quis enim majoribus de celo prodigijs vocatus est, quàm S. Paulus, quem etiam Christus ut ad meliora converteret, verbis ipse suis compellavit; & tamen noluit illum de rebus agendis instruere, sed ad Ananiam pergere, eumque audire jussit: an nos majoribus à Deo gratijs donatos arbitrabimur, majoribusque luminibus præditos, quàm fuerit illigentium Apostolus, ad totum terrarum orbem illuminandum à Deo electus? hic ad hominem, à quo doceatur, à summo Magistro, mittitur, & tu te tam eximium judicas, ut Deum solum tui instructorem esse tibi persuadeas? Apage istud supercilium: humilis obedientia

minum
judicij &
consilij.

Entretien.
19.

7.
Imitare S.
Paulum
datum
Ananiæ in
discipli-
nam.

Z

dientia

8.
Aliquo-
rum de-
ceptio.

dientia nobis sit pro cynosura; extra cuius ductum voragine sunt, atque præcipitia. Dicit aliquis; An non illi, quos mihi duces assignas, homines sunt? an non paribus mecum erroribus obnoxij? ut quid me ad illos amittis & relegas? vin' ut relicto fonte ad rivus divertam? an non semper paratus est Deus lumen infundere, de quo dicit Propheta: *Accedite ad eum & illuminamini est facies vestra non confundentur*? ut quid cellâ aut domo egredi, ut ab homine lumen emedicem, cum Deum semper habeam in promptu? à quo ille ipse, quem consilij causâ ad ire vis, lucem efflagitet necesse est: ut quid hinc, illinc temporis & melioris occupationis iacturam facere? non ab heri aut nudius tertius in palæstrâ virtutum decerto; quid inter naturâ & gratiæ motiones interfit, longo jam usu didici, quod alijs consilium dare in hoc, mihi ipsi occino: ut quid me vis alteri homini, ut vitem ulmo illigari? ut quid libertatem sanctam deperdere, ut quid non Deo soli adhærescere? non eadem sapientum semper de rebus iisdem sententia; ubi in diversa abeunt, quem vis me potius sequi? Tot legimus, quos Græci vocant *ἱεροdidάκτους*, à Deo edoctos, & in rebus agendis divino lumine collustratos veræ virtutis orbitam tenuisse: non est abbreviata manus Domini, nec

eius misericordiæ consumptæ: non de nihilo rationis luce donati sumus, hac bonum à malo, & maius bonum à minori facile discernimus; orare, ægros invisere, corporis castigationes assumere, ad sacram synaxim accedere opera sunt, quorum obviam cuique bonitas ad ea frequentanda animos invitat, ut ulterioribus consilij operibus eis minimè videatur, præferim cum interior Dei instinctus, & mentis illustratio ad illa usurpanda nos impellit.

Multa certè cõgeris: sed ad ista omnia unico opus cuneo, qui omnia rescindat. *Ne sis sapiens apud te metipsū*; inquit, prima sapientia! & Apostolus Romanos minet: *Nolite esse prudentes apud vosmetipsos*: quid quod illis malū imprecatur Isaias, dū in clamat. *Va qui sapientes estis in oculis vestris, & cor à nobismetipsis prudentes*. Verè hac in parte aliquam mentis aberrationem & stultitiã agnoscit S. Bernardus, dum ait: *Qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulū subdit*. & audaciùs in similes invecus Deo plenus Clymacus clarè hoc effatum reliquit: *In his, qui sibi credunt, Dæmon sæpe Propheta est*.

Humilitatem, & obedientiam divinæ inspirationis notas esse, & testes irrefragabiles pronuntiat B. Franciscus de Sales. Maximam hominis felicitatem in eo sitam esse, ut alieno se regi sinat arbitrio, edixit S. Egidius; hanc viam in-

9.
Ne tibi
nimium
credas.
Prov. 3.

Cap. 11.
Cap. 5.

Grada 2.

10.
Humilitas
sectanda.

instittisse Apostolos postquam divini Spiritus donis fuerunt locupletati. S. Liduinam solitam dicere memorix prodiderunt, eum qui Spiritus sancti operationes in se desiderat, in omnibus Confessarij monitis obedientem esse oportere; cuius ductu tanquam Christi hac in parte vices gerentis, & salutis iter securè conficiet, & altissima animi pace perfruetur, quod agrè assequetur, si alio tramite ingredi voluerit.

11.
Deo gratia.

Quàm hæc submissio Deo gratia acceptaque sit, evidenti argumento colligit B. Ioannes de la Croix: cum enim divina bonitas cum aliquo tanta utitur familiaritate, ut etiam cum illo amica misceat colloquia, & de rebus agendis secreta consilia communicet, vult tamen ut illa rata non habeat, neque se ad executionem accingat, donec cum homine, cuius consilijs in rebus conscientix utitur, illa contulerit, & emos velut sigillo confirmata perceperit: atque ad hoc faciendum ipse animæ illi occultam quandam propensionem injicit, ut sibi nunquam faciat satis nisi alteri omnia aperuerit, & rerum agendarum velut codicillos ab illo acceperit. Quas hac in parte pugnas, quas mentis altercationes expertus sit Dorotheus, posteritati ad exemplum, & cautelam notas esse. Cum aliquando consilij super aliqua re à

Seniore expetendi se daret occasio, tum illi submurmurabat cogitatio: Quid opus est illum ad eas, fat nosti, quid ille tibi responsurus sit, alias simili eventu hæc, & hæc tibi respondit? Ego tamen me ipsum, ait, tum increpans: Abijce hæc procul, & iudicium proprium abdica, ac prudentiæ tuæ oculum effode: quod enim hoc in negotio scire te arbitraris, à Diabolo est, non à Deo. Contigit interim aliquando, ut responsum Senis, cum eo quod antè mecum definieram, conspiraret, tum iterum cogitatio: Nunquid prævideram, & bene præsenferam quid Senex responderet, quid erat necesse & illi & tibi negotium faceffere? sed tum ego mihi; Aberras, aiebam; nam quod tibi in mentem venerat, antè Senem quàm adires, à Deo tibi suggestum non fuit, sed à Diabolo; quidquid enim à teipso promanat, hoc dæmonis instinctui tribuas oportet: Omnis enim tua cogitatio ab amore proprio, qui te excæcat, originem sumit, & ab

Luc. 11.

12.

Sine hac etiam optima Deo displicentia

Quorsum quæso tam seriò Christus in Evangelio nos monet, ut videamus ne lumen, quod in nobis est, tenebræ sint; hoc est, ne mens, & ratio, quæ duce gratiâ, & humilitate obedientiæque comitibus nobis pro lumine est, tenebris affectionum, velut

Z 2 ca-

10.
Expertus
id S. Do-
rotheus.

caligine, offundatur; nisi quia inde actiones etiam tenebrosas enasci necesse est: Sacramenti Eucharistici frequentationem, misericordiae opera, bona esse & laude & approbatione digna non est, qui inficietur; si tamen haec tuo sensu obeas, si illius, cui tuae conscientiae rationes commisisti, hac in parte decretum violes, à recta virtutis orbita non parum aberras, & S. Philippi Nerij sententiã cervicofus, & superbus haberis monitus, inquit, poenitens à Confessario, ne die aliquo ad sacramentum accedat, si non audiat; pervicacia est, non devotio, quæ illum corporis Christi participatione reddit indignum.

Sed omisã hac fallaci ac superciliosã libertate, ad aliam longè sanctiorem, cuius meminit Christus in Euangelio, eius freti, fultique subsidio constanteraspiremus: *Si filius Dei, inquit, vos liberaverit, verè liberi eritis*: quia in filiorum adoptionis libertatem admissi, à servitute peccati, & perturbationum, quas secum trahit Adami inobedientia, tranquille respirabitis: abrumpite tantum vincula, quibus amor proprius mentes vestras tenet implexas: non sentit avis filium, quò ligatur, nisi dum ad volandum enititur; plerumque ad instar Samsonis funibus irretiti securè somnum capimus, & locum damus hostibus extremam

nobis moliendi perniciem, à quibus circumventi, & oculis orbamur, & miserimam cogimur servare servitatem.

Longè nobiliora nobis Christianae libertatis suggerit exempla Oriens in SS. Basilio, & Chryostomo, & Occidens in SS. Ambrosio, & Hilario, quos supra omnes mortalium minacissimos affultus, & quidquid sub Deo formidini esse potest, animi excelsitas, & magnitudo extulit, ut vitã ipsam tam facile ponerent, quàm vestes, quando dormitum concedunt.

Arianus Praeses, Modestis nomine, Basilium adortus, è tribunali minaciter fremens, illum compellat: Quid? potestatem hanc meam non pertimescis? cur verò pertimescam, inquit Basilius, quid fiet? quid patiar? Quid patieris? intulit ille, unum è tam multis, quæ meæ sunt potestatis. Quenam hæc? ait Basilius, facite ut ea cognoscamus. Bonorum, inquit ille, proscriptionem, exilium, cruciatus, mortem. Tum Basilius: Si quid aliud habes, id nobis minitare; horum enim, quæ modò commemorasti, nihil nos attingit: primò bonorum proscriptioni obnoxius non sum; quippe qui nihil habeam, nisi fortè laceris, ac detritis hisce pannis indiges, ac paucis libellis, in quibus omnes vitæ meæ rationes sunt sitæ: Nec verò exilium ullum agnosco, qui

13.
Verè
bertatus
exempl

In Basilio
singulari

Et C
folio

nullo loco circumscriptus sum, neque terram hanc, quam incolo, meam duco, & eam omnem, in quam projectus fuero, pro meâ habebō: imò, ut rectius loquar, universam terram Dei esse scio, cuius advena ego sum, & peregrinus. Jam verò quid efficere possint in corpore meo tormenta, nō video, cū corpore caream; nisi fortè primam plagam dixeris: huius enim solius inferendæ potestatem habes, mors porrò beneficij mihi loco erit; citius enim ad Deum me transmittet, cui vivo, & cuius gratiâ munere meo fungor, maximaque ex parte jam obij, & ad quem jam propero. Fregit hæc Basilij responsio plena libertatis Præfectum; ac deinde ad Imperatorem relata, ab illo reverentiam, & admirationem extorsit, ut nihil deinceps contra ipsum auderent.

14.
Ex Chry-
sostomo.

Jam verò audiamus Chryso-
stomum in Epistolâ ad Cyriacum ge-
nerosè pro animi libertate decla-
mantem: Cū urbem inquit Con-
stantinopolitanâ eijcere, nihil ho-
rum mihi curæ fuit; sed ita me-
cum ipse locutus sum: Si Impera-
trix velit me proscribere, proscri-
bat: *Domini est terra, & plenitudo
eius*; si serrâ discindere, discindat;
Isaiam habeo in exemplum: si in
mare præcipitem me dare volue-
rit, faciat; Jonæ recordabor: si in
caminum ardentem projicere,

projiciat; tres illos juvenes ha-
beo, qui id pertulerunt; si bestiis
vult obijcere, Danielis meminero
in lacum leonum coniecti: si lapi-
datione conterere, Stephanum
protomartyrem; si capite minue-
re, Joannem Bapt. imitabor: si
substantiam, fortunæque bona
eripere; eripiat sanè; nudus e-
gressus sum ex utero, nudus rever-
tar illuc: Apostolum me exhor-
tantem audio: *Personam hominis
Deus non accipit: & si hominibus pla-
cerem, Christi servus non essem*: armat
me, animatque; Propheta Regius: *Lo-
quebar, inquit, in conspectu Regum, &
non confundebam*. Et ne altioris ani-
mi in suis epistolis eum esse, quam
in suggestu arbitreris; audi illum
è pulpito, antequam iret in exiliū,
populum suum alloquentem: licet
adversum me fluctus inundent, li-
cet maria concitentur, & princi-
pum confurgat indignatio, omnia
illa mihi telis araneorum viliora
sunt; & nisi vester in me amor ob-
stitisset, ne hodie quidem hinc
emigrare renuissem: hoc mihi sem-
per in ore est: Domine fiat vo-
luntas tua: non quod talis, aut talis
habet in votis, sed sicut vis Do-
mine: hæc mihi turris, hæc petra
firma, & immobilis: hæc baculus,
qui inflecti non potest: si Deus
hoc fieri voluerit, fiat: si me vo-
luerit hic esse gratias ago, si alibi,
itidem gratias ago: quod illi ita
solemne fuit, ut Olympiadi scri-
bens

bens dicat: *In omnibus hoc verbum velut epilogum, & clausuram usurpare non desinam. Gloria in omnibus, & propter omnia Deo sit.*

15.
Et Ambrosio.

Jam ad Occidentem migremus, & parisi libertatis in Dei causa spiritus in SS. Ambrosio, Hilarioque videamus. Volebat Imperator Arianus templum sibi suisque concedi; conveniunt Ambrosium super hoc Comites & Tribuni: respondet ille, si à se peterent fundum suum aut argentum, non refragaturum: verum ea quæ divina sunt, Imperatoris potestati non esse subiecta: Si patrimonium petitur, inquit, invadite, si corpus, occurram: vultis in vincula rapere? vultis in mortem? voluptas est mihi; non ego me vallabo circumfusione populorum nec altaria tenebo, vitam obsecrans, sed pro altaribus gratius immolabor. Cumque Præfectus cubiculi Imperatoris Calligonus spado minaciter diceret: Me vivo contemnis Valentinianum? caput tibi tollam. Respondit: Deus permittat tibi, ut facias, quod minaris: ego enim patiar quod Episcopi; tu facies, quod spadonis: minas tuas non timeo, carnem enim occidere potes, animam non potes: vitam istam corporis potes eripere, meritum non potes extinguere; anima quippe quæ Deo subdita est, humanæ potestati non est subiecta. An nocere te putas? imò magnum

michi commodum præstas; vitam adimis temporalem ut succedat perpetua. Hæc totidem verbis narrat ipse S. Ambrosius in Epistola ad Marcellam sororem.]

Jam S. Hilarium fidei in Christo libertate, ut ait, non perturbationis vitio incitatum hæc inter cætera contra Constantium declamantem audiamus. Utinam omnipotens Deus ætati meæ, & tempori præstitisses, ut hoc confessionis meæ in te, atque in Unigenitum tuum ministerium Neronianis, Decianisne temporibus explesem! Non ego per misericordiam Domini, & Dei filij tui Jesu Christi calens eculeum metuisssem, qui defectum Isaiam scissem; nec ignes metuisssem, inter quos Hebræos pueros cantasse meminisssem; nec crucem, & fragmenta crurum meorum virassem, postquam translatum in Paradisum Latronem recordarer, &c. Nunc pugnamus contra persecutorem fallentem, contra hostem blandientem, contra Constantium Antichristum, qui non dorsa cædit, sed ventrem palpat; non proscribit ad vitam, sed dicit ad mortem; non caput gladio desecat, sed animam auro occidit; non ignes publicè minatur, sed gehennam privatim accendit. Proclamo tibi, Constanti, quod Neroni locuturus fuisssem quod ex me

16.
Et Hilario.

17.
Et Præ-

co Sa-

me Decius & Maximianus audirent: contra Deum pugnas, contra Ecclesiam sævis, sanctos persequeris, prædicatores Christi odis, religionem tollis, tyrannus non jam humanorum; sed divinorum. Hæc & plura Apostolicâ, ut ipse ait, libertate, gravis ille, & imperterritus divinitatis Christi defensor, qui altè illud imbiberat. *Quis me separabit à Charitate Christi?*

O magnos Pontifices, & in Christianâ libertatis palæstra verè palmares: quorum albo libenter inscribo, etsi minoris sublellij juvenem, Joannem Calybitam, qui à latronibus verberibus exceptus vestibulæque spoliatus, parvâ etiam casulâ igne consumptâ, suavissimè Deo laudes accinebat, ad instar aviculæ, quæ ab aucupe libertate donata, eum pro gratiarum actione suavi modulamine circumvolitando demulcet.

17. *Ep. Franciscano Salcz.*
Non immeritò etiam illis adjungo B. Franciscum de Salez; illum liberrimi spiritus, & spoliatissimæ mentis ab omni affectivum genere Episcopum, qui redituum Episcopatum curâ alteri commissâ, nunquam accepti expensique rationes audire voluit; nunquam ira, vel metu tangi visus est: qui calumnijs apud Regem & in maxima totius Curie, & Parisiorum luce oneratus, non magis

sensit, quàm si barbæ pili detonsi leviter fuissent, brevi, ut aiebat, renascituri: non mortem pluris, quàm levem soporem æstimabat; nullum aliud sepulcrum, quàm propriæ voluntatis, nullam Parasum, quàm divini beneplaciti in pretio habebat; in terrâ profusus homo cælestis, & ipsa Sanctoatum Innocentium die, dum in Litanijs diceretur, *Omnes sancti innocentes, cælestium felicitatem innocens ipse cum omnium adstantium admiratione suaviter assecutus.*

Antequam caput hoc claudam, velim id altè omnium cordibus imprimi, compendiosam ad hanc libertatem viam in ipsa servitute consistere, quâ nempe velut mancipia à Dei nutu pendemus, ut proinde egregiè simul in hoc negotio concurrant S. Ambrosio iudice, *pretiosa servitus, & gloriosa libertas; quin juxta Paulinum ipsum servire Deo libertas est, quia, ut idem subjungit, nemini subjectus est, qui se soli Deo subjecit.*

Atque hac ego de causa jugum suum suave, & onus suum leve Christum appellasse existimo, quia non onerat, sed liberat; atque, ut idem Paulinus ait, *à terrenis nos, & inferri levat, & in excelsa regni cælestis attollit: levitas enim omnis altipeta est, & sursum versus vigore, subtilitate attollitur.*

Felix ergo qui potest dicere: O Domine, ego servus tuus sum, dirupisti

18. *In quo consistat constantia.*

Lib. 2. de Jacob.

Epist. ad Amand.

19. *Quis de illa possit gloriari.*

rupisti vincula mea. *Vox facilis, & communis videtur, inquit Ambrosius, sed paucorum est, satis enim rarus, qui potest Deo dicere: Tuus sum: ille enim dicit, qui adhæret Deo totis sensibus, qui aliud cogitare non novit: qui potest dicere Domino: Ostende nobis Patrem, & sufficit nobis, qui potest dicere: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Nam si quis mutabilis est, ut ego, qui aut mœrore mutor, aut indignatione, non est Christi: venit ira, & dicit: Meus est: venit tristitia, & dicit: Meus est: ego nunc Dei mei sum, nunc tristitiæ, nunc iracundiæ, nunc verbi ociofi; & idèd qui plures Dominos habet, non potest uni dicere: Domine Jesu tuus sum: illius totus erat Apostolus Paulus, idèd dicebat: *An experimentum queritis eius, qui in me loquitur, Christus?* ille ergo dicebat: Christi sum, & respondebat ei Dominus: Meus es: qui verè dicit: Tuus sum, audit à Domino: Meus es. Hactenus S. Ambrosius; cui concinit S. Augustinus, dum Christum solum posse à perfecta libertate laudari asserit, ac de illo dici, *Solus in mortuis liber: in mortuis, inquam, peccato originali, & corruptionis ab illa manantis labe infectis, solum Christum verè liberum esse, & qui dicere possit: Venit princeps huius mundi, & in me non habet quidquam.* Quemliba valdè iustum dif-

In Psal.
118. ser. 12.

Tract. 41.
in Evang.
Ioan.

cutias in hac vita, quamvis jam sit dignus iusti vocabulo, non est tamen sine peccato: prima libertas est carere criminibus, cum illis homo carere cœperit, incipit caput erigere ad libertatem, sed ista inchoata est, non perfecta libertas: quare: quia video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ: ex parte libertas, ex parte servitus; nondum plena libertas, quia nondum æternitas: ipse Job voce Dei approbatus, ut iustus huic veritati calculum apposuit. Nec mirū; quia militia est vita hominis super terram, & quamdiu passionibus, & animi perturbationibus urgemur, servituti obnoxij sumus: (*Servilis est enim omnis passio, ait Ambrosius*) in perfectam demum libertatem asserendi, cum inter cæli municipes beatà æternitate perficemur.

Cum olim rogarentur Christiani servine, an liberi conditione essent, hoc unum respondebant: Christiani sumus, & servi Jesu Christi; veram libertatem in hoc consistere arbitrari, si à peccatis immunes, etiam malorum affectionum vincula, & captivitatem effugissent: Generosi ille animi Martyr Thyrsus Hispanus, (unde Teresæ nomen derivatum sunt qui putant) cum se Christianum, & Jesu Christi servum professus esset, inde intulit, se in libertatem quasi manu missum, nihil metuentem,

Lib. 2. de
Iacob.

20.
Exemplo
servorum
Christianorum.

tem, & omnibus inferiorum ter-
riculamentis superiorem: *Quia*,
inquit, *qui Deo servit, nihil præ-*
ter Deum timet. Longè etiam
supra alios magnificentius de
hac servitate locuti videntur S.
Constantius Episcopus & Mar-
tyr, & S. Agatha, cum il-
lam Regum opibus, & potentia
prætulere; cum in illa tot mortali-
um votis expetitam libertatem
positam esse censuere. *Summa li-*
bertas, ajebat Constantius, est Chri-
sti servitium, quam veritatem san-
guine deinde suo signatam, &
posteris commendatam esse vo-
luit.

CAPUT VI.

De Unitate spirituali.

Multiplicem hominem hic
dicimus, qui cogitationes
suas, amoremque in plura parti-
tur; unum verò, qui simul omnes
animi vires in unum colligit, in
unum scopum collineat, & uni
Bono, quod summum est inter
omnia, quantum coniti potest,
omnibus animæ viribus adhæref-
cit. Cum jam sancta libertas ho-
minem vinculis miseræ captivita-
tis absoluit, novis illum amoris
compedibus, sanctoribusque
constringit, & ne per multa vage-
tur, Divini amoris captivum Deo

fistit, atque ut omnibus animi fa-
cultatibus in unum idemque cum
illo conspiraret, efficit.

Res, quæ in mundo primariæ
sunt dignitatis, unæ sunt: Unus
Deus, Unus Sol, unum Cælum
Empyreum, & stellatum unicum;
quæ in gemmis præstantiores, ra-
ræ sunt. Oratorem perfectum vix
unum unius sæculi longitudo par-
turiet, si Tullio assentimur: in
ordine Gratiæ Redemptor unus,
& Redemptoris mater unica; in
statu gloriæ Rex unicus, & una
Imperatrix Maria. Quò longius ab
unitate, eò etiam à perfectione
præstantiâque res abire videntur.
Hinc est quod Sanctus amor mul-
tiplicitatem fugit, unitatem amat.
Interrogatus B. Ægidius S. Fran-
cisci sectator, quæ compendiosior
esset ad perfectionem via: Si una
ad unum, ajebat. Hoc est, si una
anima ad unum Deum collectis
in unum animæ viribus indefin-
ter conitatur.

Inspice mecum magna illa amoris
sancti lumina, atque miracula, ac
in primis Magdalenam, unum
habet in corde IESUM, unum in
ore, unum in oculis, hunc solum
respirat, hunc ambit, hunc per
Pharisæi contumelias, per queri-
monias sororis, per Apostolorum
cavillationes, per militum minas at-
que discrimina, perque ipsas mortis
fauces investigat, uni Iesu qua-
rendo amplexandoque aures, ocu-

A a li,

2.
Unitas est
via ad per-
fectio-
nem.

li, manus, pedes, unguenta pretiosa omnisque denique quanta quanta est facultatum copia militant: ad cetera omnia omni spoliata sensu, & omnis expers est timoris: stipitem aut saxum esse dixeris. Dum sponsam per vicos, plateasque curstantem vides, & quarentem, quem diligit anima sua, frustra illam stiteris; verberatur, pallium excutitur, rapitur, offendit nocturnos vigiles; nec tamen ab incepto desistit, quia in unum sponsum omnes cogitationes, omnem animi cupiditatem, studiaque convertit.

3.
Patet in
S. Paulo
& S. Xaverio.

Intuere etiam generosos illos Apostolos S. Paulum, eiusque imitatorum S. Xaverium: quid agunt? quid moliantur? quod spectant ingentes eorum labores, & per orbem terrarum interminabiles ferè discursus? quid sibi vult illa Pauli instantia quotidiana, illa sollicitudo omnium Ecclesiarum, ille paternus erga omnes infirmos commiserationis sensus, & ob scandala zelus exæstuans: an non divisum, imò dilaceratum ob tot variarum molestiarum incursum Apostoli pectus arbitraberis? Audi tamē illum inter ista exclamantem: Vnum autem persequor; quid quæso? Dei mei amplexus, perfectamque fruitionem; in quo & bravium & omnium meorum laborum scopus unicus, est constitutus.

Quam verò seriò ad virtutum apicem incumbenti fructuosa, & gloriosa sit hæc mentis unitas, viderunt qui in colenda, docendaque virtute cum apud Ethnicos, tum apud nostros eminuere. Seneca Lucilio suo: alibi: *Magnam rem pula unum agere; nemo præter sapientem unum agit.* S. Ambrosius Epist. 1. postquam produxit illud Moysis ad populum, *Audi Israel: Dominus Deus tuus unus est.* Et tu, inquit, *ad similitudinem Domini unus esto.* & ad Virgines: *Vnum nos vult esse Dominus, ut supra mundum simus.*

Si ab hoc magno Præsule quæras, cur Christus in Evangelio adolescenti eius sequelam ambientem, & prius parentes tumulo mandare cupienti responderit: si neret mortuos sepelire mortuos; dicet tibi Christum noluisse juvenem ab operibus misericordie avertere, sed animum eius à multiplicitate ad unitatem traducere. *Bonum studium, inquit, sed majus impedimentum: nam qui partitur studium, derivat affectum, & qui dividit curam, differt profectum.* Hanc etiam ob causam discipulis ad prædicandum regnum Dei abeuntibus præcepit Christus; neminem in via salutarent; non quòd sibi hoc urbanitatis officium displiceret, sed quòd vellet ad illud disseminandi Evangelij munus ita esse attentos, ita in illud omnes animi vires

vires sensulque convertere, ut illud unum agerent, unum cogitarent, caterorum velut obli- Idem antea famulo suo Giezi dederat Elizaus in mandatis, cum ad filium viduæ cum baculo suo à mortuis excitandum dimisit: scilicet Spiritui sancto ita cordi est hæc Spiritus unitas, ut communia inter homines humanitatis officia, ne illa aliquid pateretur, negligenda esse quodammodo voluerit. Hinc est quod Sancti Patres tam gravibus verbis animi multiplicitatem, & in plura divisionem non semel damnarunt. Ipse S. Antonius de Padua inter Dæmonis malas artes, & dolos hunc unum ex præcipuis esse arbitratur, atque hoc ut probet, Cyri in expugnandâ Babylone commentum in medium producit: qui Euphratis alveum, quò se maximè tuebantur Babylonij, in rivulos complures dissecuit, fundumque fluminis ferè exsiccatum cum copijs trajecit, Urbem cœpit, Regem Balthazarem necavit, eiusque exercitum interneccione delevit. Ita nobiscum dæmonē agere opinatur, orationis filum fluxumque ut divertat, animum in plures curas dividit, ab uno bonorum omnium fonte Deo in res creatas velut rivulos partitur, ac ubi jam aridam & exsuccā reperit, ac perturbationibus obnoxiam, in extremam perniciam nullo prope conatu præcipi-

tat. Hanc ob causam hanc animi in multiplices occupationes effusionem S. Bernardus Eugenio scribens, *afflictionem spiritus, eversionem Lib. 1 de tionem mentis, evacuationem gratie, conf.* appellat, cum eas antè maledictas nominasset. Sed audiamus antiquiorem Bernardo S. Gregorium Pontificem nomine, & re maximum, de multiplicitate, quam secum trahunt occupationes, querelas admirabiles depromentem. *Alta, inquit, quietis mea gaudia perdididi, & intus corruens, ascendisse exterius videor: unde me à conditoris mei facie depulsam deploro: conabar namque quotidie extra mundum, extra carnem fieri, & non solum vocibus, sed medullis cordis ad Dei speciem anhelans dicebam: Tibi dixit cor meum: Quæsi vultum tuum: Vultum tuum, Domine, requiram: Undique nunc causarum fluctibus quatior, & tempestatibus deprimor: ut rectè dicam: Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Et sequenti epistola ad Gregorium Patricium scribens: Tanto, inquit, me percussum morore agnoscite, ut vix loqui sufficiam; oculos enim mentis mea doloris tenebra obsident, triste est, quidquid aspicitur. Sed cur quæso, causam continuo adfert occupationes nimias ab uno illo distrahentes. Proculpis, inquit, meis in occupationis exilium dominantis missus, quæsi destituta vidua vocibus, cum Propheta dico: Qui consolabatur me, longè recessit à*

Lib. 1 de
conf.

Ep. 6. &
29.

Cor. I. in
Domi. post
festum
Trinitatis.

S.
Simile de
multi-
plicitate.

me. Si ulterius ab illo petas, cur ad illud Unum in corde retinendum studium assidue non collocet, respondebit tibi: *Redire post causas ad cor desidero, sed vanis ab eo cogitationum tumultibus exclusus redire non possum, ita ut prophetica voci obedire nequeam, quâ dicitur: Redite pravaricatores ad cor: sed stultis cogitationibus pressus, solum exclamare compellor: Cor meum dereliquit me.* Ad alerum verò Gregorium scribens: *Si me diligitis, plangite; quia hic huius mundi tantæ occupationes sunt, ut per Episcopatus ordinem panem me ab amore Dei videam separatum, quod incessanter desceo, atque ut pro me Dominum exoretis, rogo.* Has querelas spinosarum occupationum aculei, & profunda animi demissio ab ore sanctissimi Pontificis expressere, quem tamen constat inter tot negotiosi regiminis curas animo magis in Deum intento, collectoque fuisse, quàm sit aliquis extra urbanos tumultus intra cellulæ abdita conclusus, ut vel inde discamus, quàm nobis hæc curatum impedimenta superflua declinanda sint; cum viro tanto Pontificatus à Deo commissi occupationes necessariae, tam molestæ, & cum illâ ad unum, summumque Bonum attentione ad eò pugnare videantur.

6. *Quomodo multa* At dicit non nemo: *Ecquis multa magnaque ad Dei gloriam propagandam, utroque, ut sic lo-*

quar, animi brachio amplectetur; si per hæc operosa studia conatufque ab illius Unius amplexu divelli hominem sit necesse? Audi hæc in parte S. Augustinum, & te ab illo uno non separandum per occupationem qualemcumque intellige; *Sinon teneat, dum tenetur; non implicet, dum multiplicatur; si non cum peccatur, involvat.* Audi & monitum S. Patris Ignatij, quod ipse constanter observabat, ut te negotijs non tradas, sed commodes. Sed & Bernardum auscultæ Dei imitationem proponentem, quem ait *quasi unum respicere multos, & quasi multos unum.* Esto quod Cassianus, & post illum Petrus Damianus monet, *sigillum adamantinum*: quod in resistenter etiam materiam signum suum imprimit nullâ sui læsione, aut fracturâ: fac, quod virtutis proprium esse, ait Seneca, *quæ omnia in colorem suum trahit, ut mare flumina.* omnibus amoris divini characterem imprime, & illius unius colore succoque imbue: quod assequeris, si mentis aciem, amore sancto facem præferente in Unum semper intendas: si lyncis oculos assumes, quem nunquam retro respicere, & transmurum posita pervidere post Cælium, & alios narrat Petrus Damianus: ita tu in omnibus negotijs Deum quodammodo latitantem, & absconditum aspicias: de quo

possimus
completi
sine mul-
tiplicatio-
te.

Epist. 11.

89, in
Cant.

Lib. de
Provid.
Ep. ad l.
Cant.

quo dicit sponsa: Ecce stat post parietem, prospiciens per cancellos.

Ad hæc contentione animi, constantiâque opus esse non diffiteor, ut mentis instabilitati velut torrenti secum obvia suo impetu rapienti obstitas; quod notavit S. Gregorius his verbis primo Regum insinuari: ubi dicitur: *Erat vir unus. Virum te esse oportet, atæquam unus sis; ut multiplicitati animum in diversa distrahenti viriliter resistas. Vir*, inquit S. Gregorius, *quia proposito fortis est, unus, quia amore singularis, quia magna virtute cuncta præsentia despicit; unus quia solâ Dei omnipotentis specie frui concupiscit. Talem fuisse Patriarcham Iosephum testatur S. Hieronymus, quem ijs qui cum varietate casuum conflitantur, ad imitandum propositum existimat. Abjectâ insipientiâ, inquit, tenete sapientiam, per quam possitis non cum varietate temporum commutari, sed varietatem temporum vobis unum tempus efficere. Ioseph unum habebat propositum, placere Deo: hoc nullâ varietate temporis immutatum est: nec fratrum invidiâ, nec conditione servitutis, nec ætatis illecebris, nec domina repromissis, nec squalore carceris, nec postea tumore Egyptia potestatis: sed semper unus fuit. Hoc idem & de Iob sentiendum est, quod per varia tentamenta vocatus, nec divitijs, nec damnis, nec orbitate, nec vulnere, nec exprobratione amicorum, nec soli-*

tudine, nec postea bonorum omnium restitutione mutatus est. Hactenus S. Jeronymus.

Marmoreæ ergo columnæ similes nos esse oportet, quæ si recta stat, & ad perpendicularum firmata, quò majorionere premitur, eò magis contra ventorum impetus & aquarum incurfus hæret immobilis; si verò vel tantillum à rectitudine suâ incurvatur, ruit in præceps, & omnia quæ illi innituntur, in eandem ruinam secum trahit. Si in Uno nostro, hoc est Deo, mens nostra hæret defixa, negotiorum rerumque contrariarum pondus illam non concutiet, sed confirmabit, corroborabitque; si ab illo ad seipsam, aut res alias deflectit, tum in securarum & afflictionum multitudine divisa, ac dilacerata ruinam incurrit miserationis dignissimam.

Inter multos huius margioreæ columnæ exemplar in Sancto Patre nostro Ignatio mecum intue-re: quem cum inter negotiorum æstus, & rerum agendarum multitudinem deprehensum adverto, non unum, sed in partes animo dissectum dispersumque esse mihi persuaderem omnino, si in admirabilem eius cum Deo conjunctionem oculum non intederem. Fundarat ille Societatem, & vivēs toto prope terrarum orbe propagat: excubabat in omnes partes tanti corporis, in quo membra

7.
Simile à
columna.

8.
S. Ignatius
in multis
non mul-
tiplex.

cum capite mirum in modum aperta, connexaque sunt, & ad singularia & minuta suas etiam curas extendebat; volebat, ut qui Rhetoricæ dabant operam, themata sua & Rectores quæ notatu digna in Collegijs suis acciderent, præsertim in Italia singulis hebdomadis ad se mitterent: quotidianis literis sive Principum aut urbium operarios postulantium, sive consultantium obruebatur, ut unâ nocte triginta simul literas daret, ex quibus undecim aliquando suâ manu non semel descripserat, (quemadmodum Benedicto Palmio, ut exemplo suo illum ad majorem in literis dandis adhibendam curam animaret, aliquando scripsit) Romæ domiciliorum tum Societatis, tum aliorum, quæ ad bonum commune animarum erexerat, curam in se ipse susceperat, & scæminas ad illa deducebat, ut mirum sit, hominem affectâ jam ætate, & valetudine ea præstare potuisse, quibus plures homines robusti & industrij vix pares esse viderentur: in hac tamen negotiorum varietate & mole, ita unus semper cum Deo fuit, ut illius amorem ardentem in corde assidue, nunquam interruptâ numinis præsentia, ad mortem usque aluerit (ut processus pro eius canonizatione testatur) ac in seipsum suarumque actionum examen singulis horis descenderit, vultu

semper æquali, & jucundè gravi, & affabili, ad intuentium & ad euntium animos Deo conciliandos singulariter facto: quæ omnia vera esse facilè sibi persuadebit, qui Senecam de Socratis, & Catonis in vitæ tenore servando admirabili constantia differentem legerit: Socrates, inquit, per omnia aspera jactatus fuit, invictus fame, & paupertate, quam graviorem illi domestica onera faciebant, ferè semper aut in bello, aut & tyrannide, aut in libertate, bellis in tyrannis sæviore; quibus tandem successit damnatio sub gravissimis criminibus impleta; objecta est & religionum violentio, & juventutis corruptela, quam immittere in Deos, in Patres, in Remp. dictus est; post hæc carcer, & venenum: hæc usque eò animum Socratis non moverunt, ut ne vultum quidem moverint: illam mirabilem laudem, & singularem usque ad extremum servavit: non hilariorem quisquam, non tristiore Socratem vidit: æqualis fuit in tantâ inæqualitate fortunæ. Vis alterum exemplum? accipe hunc M. Catonem recentiore, cum quo & infestius fortuna egit, & pertinacius. Nemo mutatum Catonem toties mutatâ Republicâ vidit: in prætura, in repulsa, in accusatione, in provincia, in concione, in exercitu, in morte: eodem, quo repulsus est, die in comitio

Epist.
9.
Et Socer
tis.

10.
Et Cato

CAPUT VII.

*Non est tam difficile, quam
multiplicant id quod supe-
rioribus capitibus de mo-
dis amorem sanctum con-
sequendi dictum est.*

Vereor ne metieulosus, quæ
jam dicta sunt, stuporem
quendam injecerint, aut despera-
tionem; & proinde melius esse
non incipere, quam in medio co-
nato præ molestarum magnitu-
dine deficere: animandi sunt illi
verbis Christi ad Sanctam Birgit-
tam prolatis: *In amore meo, inquit,
videtur esse onus quasi plumbum, quia
cum jejunare debent, seu vigilare, &
refrenare carnem, quasi plumbum
portare sibi videntur: si autem verba,
& contumelias audierint, si in religio-
ne, & oratione morantur, quasi inter
aculeos resident, & in omni hora an-
gustiantur: sed qui in amore meo esse
vult, incipiat primò vertere onus, id
est conetur ad faciendum bona per vo-
luntatem, & continuum desiderium:
inde levet modicè, & paulatim, id est
faciat ea quæ potest, cogitando sic:
Hoc bene possum facere, si Deus dederit
mibi auxilium: deinde perseverans in
incepto, cum tanta alacritate, ea quæ
videbantur sibi prius esse onerosa, in-
cipit portare, quod omnis labor, in je-
junjs,*

*Quomo-
do amo-
rem illum
consequi
possimus.*

L. i. c. 15.

mitio pilâ lusit; Pompejum. &
Cæsarem, quorum nemo alterum
audebat offendere, nisi ut alterum
demereretur, simul provocavit;
dum reliquias victi exercitus, per
colles arentes loricatorum trahit,
quoties aquæ fuit occasio, novis-
simus bibit: sed & illud in eo mi-
rum, cum illi legem dissuasuro, to-
ga in foro esset erepta, & à ro-
stris usque ad arcum Fabianum
per seditiosæ factionis manus tra-
ctus voces improbas, & sputa, &
omnes alias insanæ multitudinis
contumelias pertulisset, ita tran-
quillè se habuit, quasi ullâ affici in-
juriâ non posset.

Deus ergo amor in Deum
perfecto, quod apud Philonem
quidam Philosophiæ tribuunt, qui
ajunt veros germanosque Philo-
sophos hunc præcipuum ex scien-
tia fructum decerpere, quod non
mutantur unâ cum negotijs, sed
inde flexâ constantiâ adaptant se
rebus omnibus: quod similitudi-
ne lyre illustratur, quæ ex sonis
inter se contrarijs, gravibus nempe
& acutis temperata, & ma-
nu doctâ pulsata, suavissimâ har-
moniâ audientium aures demul-
cet: ita justus cum in rerum con-
trariarum concursu animum plus
a quo non intendit nec remittit,
ad Deum, qui in se semper unus
est, & immutabilis, quam proxi-
mè accedit.

*Idem tract.
quod in Sa-
pientem
c. 6. 2.*

*Tract. quod
Deus sic
inmuta-
bilis.*

*10.
Et Cato.*

ANNE
LIN
COGE
OPEN
MUM
V. 10

junjs, seu vigilijs, & alijs laboribus quibuscumque est sibi tam levis quasi pluma; & in tali sede, quiescunt amici mei, quæ malis, & desideriosis est quasi circumsepta aculeis; sed amicis meis, est summa quies, & levis quasi rosa.

Iisdem objectionibus, dum ad virtutem homines hortaretur, flagellabantur aures Senecæ: Toties, inquit, mihi occurrunt isti, qui non putant fieri posse, quidquid facere non possunt, & ajunt nos loqui majora, quàm quæ natura humana sustineat: at quæto ego de illis melius existimo: ipsi quoque hæc possunt facere, sed nolunt. Denique quem unquam ista destituere, tentantem? cui non facilliora apparuere in actu? non quia difficilia sunt, non audemus, sed quia non audemus, difficilia sunt. Verè notavit idem Philosophus nos umbris nostris terreri, quæ luce experientia dissipantur: *Multa, inquit, per noctem habita terrori, dies vertit in risum.*

Philippum Nerium solitum dicere accepimus, perfectionem trium digitorum latitudine comprehendi, atque hoc dicens tribus digitis frontem obtegebat; arbitrator significare voluisse proprii judicij voluntatisque submissione præcipuum esse ad perfectionem virtutum assequendam instrumentum: addiderim pace tanti viri, verè in tribus totum illud, quod tam arduum & laboriosum habe-

tur, parandi sibi amoris divini negotium consistere. 1. Ut accuratum de re totâ formes tibi judicium; tû ut seridè illam velis. 3. Ut studium conatumque ad illam consequendam sedulo & constanter adhibeas.

Suppono, ergò tam amoris divini indolem atque præstantiam, quàm viam, quæ ad illum ducit, ex superioribus tibi esse perspecta; adsecundum igitur te accinge, & fac ut seridè velis: Christus Dominus homini ad perfectionis culmen iter postulanti, *Si vis, ait;* sed velle opus est cunctabundo, sed resolutò, & ad difficilia quæque; obeunda parato atque expedito. Rectè notavit Seneca, sicut laboriosus est & molestum homini, eoque necessitatis adigi, ut cogatur alteri dicere, *Rogo te, ita nihil æquè promptum esse ac facile dicere, Volo.* Inter hominem famelicum & boni stomachi, & alterum languidum, & fastidiosum, magna est differentia; ille enim omnia devirat, & panis marcidus & mucidus illi etiam sapit: huic omnia fastidio sunt, & ubi modo hunc, modò illum cibum delibavit, nauseabundus ibi relinquit: ita se habent languida, & ad minimarum difficultatum umbras desultoria voluntates.

Non amat similes Deus; sed alacres, ardentes, & expeditas, quas ubi seridè ad opus accingi con-

2.
Proprij
judicij ab-
negatio-
ne.

3.
Seria vo-
luntate.

4.
Et alacri-

conspicit, continuo subsidio ac-
 currit, & ad reliqua adjumento
 est. Abbatem Theodosium cum
 vitam solitariam esset auspicatus,
 ductum in Theatrum ingentis
 magnitudinis monuit Angelus
 pugnandum esse cum Æthiope
 tam vastæ molis, ut capite nubes
 tangere videretur. Ad hæc verba
 exhorruit Theodosius, sed insti-
 tit Angelus, addiditque: Ingre-
 dere cum omni alacritate, & fidu-
 cia; mox enim ut tu illum ador-
 fueris, ego adjutor adero, tibi-
 que victoriam reponam. atque ita fa-
 ctum: ubi enim luctari invicem
 cœpère, continuo Angelus ad-
 fuit, & coronam capiti eius impo-
 suit. Aliud luculentius submini-
 strat exemplum ad Macariū scri-
 bens S. Paulinus, qui Senem ob-
 ortâ tempestate cæteris per lem-
 bum delapsis solum in navi reli-
 ctum mirabiliter à Christo adju-
 tum memorat; ita tamen, ut pri-
 mum conatum semper ab illo
 Christus exigeret. Jubetur à
 Christo malum excidere, quem
 eo tempore excidi pro navis re-
 medio oportebat: id multi homi-
 nes ijque validissimi, sine suo &
 navis periculo facere non potuis-
 sent, ille tamen verbo Dei nixus
 ad id se accingit, & ecce malus le-
 viter bis senili manu tactus ma-
 gis, quàm securi ictus in mare sine
 periculo profilit: ita ad alia omnia
 nautica munia tantum specie a-

gendi manum porrigere jubeba-
 tur ad singula; cætera Christi vir-
 tus & potètia supplebat, atque hoc
 modo portum, quem petebat, fe-
 liciter attingit.

Cùm aliquando in templo ca-
 neretur, *Qui vult venire post me, vi-*
 dit S. Gertrudis Christum viâ
 quidem floridâ & vernante ince-
 dentem; sed tamen spinis obsitâ,
 & horrescente; cruce[m] verò præ-
 cedere, spinas hinc inde amoven-
 tem, & dissipantem, quibus signi-
 ficatum volebat Christus aspe-
 ram quidem esse virtutis viam, sed
 Crucis & Passionis sue meritis mi-
 rum in modum asperitatem miti-
 gari, & se continuo adesse, ubi
 suæ voluntatis auspiciu[m] homo sa-
 crificium gratiæ operante inchoa-
 rit. S. Anselmus ex istis verbis, *Si*
quis vult, rectè colligit Christum
 uti gratiâ excitante prævenit vo-
 luntatem, ita ubi illa consensum
 præbuit, eiusdem gratiæ subsidio
 operantem comitari, & laboran-
 tem sublevare. Arsenij celebratur
 pronuntiatum, teste S. Dorotheo,
 cum qui se vincere conatur, ex-
 perturum Domini auxilium, quo
 facile id efficiat, quod sibi diffi-
 cultatibus implexum videbatur.
 Hinc S. Gregorius Nazianzenus
 Dei bonitatem admirans exclam-
 mat: *O Faustam contrahendi cum*
Deo rationem! hæc bonum solo vo-
luntatis pretio emendum; sibi propo-
nitur.

5.
Et crucis
auspicio.

De mensu-
ra crucis.

De Sacro-
Bapt.

Bb Novit

6.
Et Dei
opc

Hom. I. or
p. 26.

7.
Contra
molestias
nitendo.

Novit Deus suæ gratiæ sub-
sidium nobis esse perquam neces-
sarium, illamque libentiùs elargi-
tur, quàm ad eam flagitandam
promptissimus. quod triplici simi-
litudine declarat S. Macarius: Si
aliquis filium suum vellet ad instar
avis volare & sursum ferri, ei alas
subministraret: item si in regio-
nem longinquam emitteret ubi
sciret illi cum venenatis serpenti-
bus negotium fore, illum pharmaci-
cis & antidotis communiret; de-
nique si juberet illum mare traji-
cere, instrueret navim, qua vehi
posset, ne si nando id agere tenta-
ret, fluctibus obrutus submergeret-
retur. Vult Deus nos in perfectio-
nis montem quasi volando evade-
re, vult cum dæmone, mundo, &
carne virulentis bestijs colluctari;
vult per huius vitæ tempestuosum
fretum, ad æternitatis portum
cursum dirigere: quis est paterno-
rum viscerum, quibus Deus ple-
nus est, tam ignarus, ut putet de
rebus ad hæc necessarijs non con-
tinuò nobis provisorum? Nostra
culpa est si in medio cursu defici-
mus; laborem fugimus, & diffi-
cultatum deterremur incurribus;
nec bene apprehendimus, quod
expressit Quintilianus: res inter
initia urere, sed consuetudine
mollescere; quod medicinæ simi-
litudine enucleatiùs ostendit S.
Anselmus; hæc enim accepta & in
stomachû transmissa cõclusiones,

& vomitus provocat, ac ægrum ad
querelas & in medicû convicia ja-
cienda cõpellit, ubi verò aliquo tho-
rarû lapsu malignos humores hinc
inde collectos expulit; ubi caput,
& stomacham aliasq; corporis par-
tes sublevavit, tum demum & me-
dicus & medicina laudatur. Ad
hunc modum divina gratia in ani-
mum à Deo immissa primo cum
vitijs & malis affectionibus con-
gressu, omnia interiora tumultu
& seditione completa videtur;
postea verò ad instar apis in alveo-
lo, ita illa in corde hominis suum
mel ab aspectu hominum abscon-
dita & reclusa suaviter operatur,
ut notat S. Macarius, aut, ut ait S.
Diadochus, ad instar pictoris in
officina sua conclusi, qui paulatim
imaginem suam efformat ac pri-
mò crassiores colores substernendo;
tum alios pulchriores apponendo,
denique præstantissimos
cum subtilibus lineamentis ex arte
deducendo picturam effingit spe-
ctantium oculis acceptissimam: ita
cû anima nostra divina agit gratia.
Obstinemus itaque in animum
ad affectionem tanti boni, & Is-
raëlitaram in terræ promissæ ho-
stiumq; expugnatione segnitiam,
pusilloq; animos, dedecoris &
exitij plenissimos fugiamus, qui
ubi ab illis, qui terram illam per-
lustrarât, gigantea hominum cor-
pora, urbesq; muratas expug-
natu difficiles intellexerant, con-
tinuò.

Similia

Ex
na Pa
ms.

CAPUT VIII.

An brevior via ad asequendum perfectum amorem sit Oratio; an verò mortificatio.

tinuò fracti debilitatiq̄ue pedem retrò referre voluerunt; cùm in Omnipotente, qui uno flatu omnia illa dissipare poterat, spem suã collocare debuissent: ne simiam imitemur, quę dum dentem in nucem abijcit, quã si morsum unum aut alterum congeminaret, nucleo effracto medullã dulcedine frueretur: ne perfectionem amoris sancti similem faciamus pomo illi, quod Unedonem appellari dicit Plinius, quod propter acerbitatem saporis semel illud gustasse sufficiat: sequamur potius Christi consilium, qui è sancti Francisci familia Religioso ob ordinis austeritatem in perseverantia vacillanti suavit, ut ad amarissimã suã Passionis memoriam, & ad sui lateris vulnus recurret; quod dum illo pic̄ exequitur omnes ordinis Religiosi asperitates velut melle resperfas deterfasq̄ue est expertus. Sanctam Lutgardem juvenulam mundi illecebris detentam, & vaga per evanescentes flosculos mella hinc inde colligentem, dum Christus ad saniozem orbitam revocare vult, ei apparens, latusq̄ue discooperiens, vulnusq̄ue sanguinem stillans, ei ostendans dixit: Cave posthac ne amoris stulti blanditias & irritamenta stultior ipsa veneris, hic vide quem te amare, & quibus de causis oporteat; tibiq̄ue spondeo; si gratiã meã non desis, defecatis, & nullo fine terminandis delicijs te beatam,

Plerique primas partes orationi deserunt; & faciliorem, jucundiozemq; viam ad amorẽ sanctum eam sedulo frequentanti aperiri existimant in eã colligi rosas sine spinis, deq̄ue rupibus mella sponte sudare sibi persuadent, ac ubi cum aliqua potentiarum tranquillitate sese Deo supplices stiterint, aperiendum illic cœlum, & manna cœleste abundanter effusum iri, ac lumen divinum subministrandum cum nescio qua prægustatione eliciarum paradisi: in quo sæpius contigit eos falli. Hinc est quod S. Teresa eum, qui orationis iter ingreditur, vult in animum inducat, ad pugnam, & crucem se vocari; alioquin, ait, super arenã ædificabimus præter quã quod ridiculum sit intueri nos mille impedimentis, & imperfectionibus obnoxios, & vix primis nascentium virtutum clementis imbutos (Deus det, ut eosque pervenerimus) audere nihilominus in oratione gustus & consolationes affectatè exquirere, & de

B b 2 aridi-

9.
Dolor
circa amo-
tis consec-
quendi
modum,

Du chx-
Jean de
l'ame me
2.6.2.

8.
Ex memo-
ria Passio-
nis.

ariditate conqueri. Ex antiquis illis solitudinis Eremiticæ Patribus, qui in orationis palæstrâ maximè versati fuere, precandi laborem, super cætera gravem & onerosum censuere; neque ab homine nisi ad patiendum deliberatè parato unquam suscipiendum esse. Cùm ergo utrinque non parvæ occurrant difficultates, & qui mortificationis via incedit, interdū unius horulæ spatio majoribus circumfluat delicijs, quam is, qui multo tempore orationi perseveranter incubuit, omittamus disputationem de facilitate, & dumtaxat examinemus quæ è duabus sit ad amorem sanctum compendiosior via.

10.
An sit
oratio.

Videbitur fortassis alicui id Orationi tribuendum, idque non sine ratione. Est enim Oratio ad instar fornacis, quæ amoris proprii scoriam excoquit, & separat. Est familiaris cum Deo consuetudo, quæ cùm eius infinitam Bonitatem propius intueatur, eiusque pulchritudinem inenarrabile contempletur, quæ fieri potest, ut in hominis pectore flammam ardentissimi amoris non excitet? ille pastorculus, apud Poëtam, ex unico aspectu in favillas abit, & exclamat: *Vt vidi, ut perij*: & hominem inter tantos ignes amorisque sancti tantas illecebras non continuo incendi & inardescere arbitramur? Crytallus ad solem lu-

men induit, ferrum ad ignem admotum exardescit, glacies ad radios solis solvitur; frigus vincitur & inter agentia debilius fortiori cedere experientia nos docet; cur idem non fiet ab oratione quæ hominem cum Deo quodammodo committit? Luctatur Jacob cum Angelo & vincit, cur idem non accidat homini in oratione cum Deo pro amoris sancti consecutione decertanti? si oratio clavis est thesaurorum Dei, facile alumnum suum in possessionem gemmæ primariæ, quæ charitas est, inducet. Qui cùm Rege de rebus magni momenti agit sæpè familiariter, facile rerum minorum obliviscitur, aut contemptor est: ita qui orationis ministerio ad rerum caelestium tractationem cum Deo frequenter admittitur, res inferiores & perituras continuo aspernatur. Non aggreditur aliquis hostem suum, quem videt Regislatus claudentem, nec dæmon adorietur hominem orandi assiduitate à Regis supremi conspectu non recedentem. Addamus ad hæc similitudinem u surpam solitam, Principis imaginem ære eliquato fusoque multò facilius quàm repetitis malleorum & scalpro-rum ictibus efformari. primum orationem nobis repræsentat, alterum mortificationem.

Et si hæc omnia cum veritate consentiant, dicendum nihilominus

II.
Huic jan-
genda.
nus

mortifica-
 no. nus unum sine altero nihil, aut
 perparum posse: sunt hæc alæ ge-
 minæ, quibus anima levatur in
 Deum: ac quemadmodum si avi-
 alam unam aut decurtaris, aut re-
 ligaris, volandi facultatem ei fu-
 stuleris; ita nihil unquam promo-
 vebit ad cælestis amoris consec-
 tionem is, cui è duobus alterutrū,
 oratio scilicet, vel mortificatio de-
 fuerit. Laudabat S. Teresa homi-
 nis docti sententiam, qui eos, qui
 orationi sese non dedunt, similes
 paralytico esse dicebat, qui se com-
 movere non potest. Alius verò
 eum, qui mortificationi non va-
 cat, malis humoribus, & sanguine
 corrupto repleri aiebat, qui tan-
 dem morbum periculosum par-
 turirent. S. P. Ignatius in suadeper-
 fectionis studio epistola homines
 multæ orationis, sed exiguæ mor-
 tificationis depingens, ait illos esse
 ut plurimum superbos, arrogan-
 tes, præsumptione elatos, proprij
 tenaces iudicij; & cum apud illum
 laudaretur aliquis tanquam vir
 multæ orationis; dic potius, in-
 quit, multæ mortificationis: ac
 propterea in continua sui victoria
 maximum ad perfectionem mo-
 mentum statuebat; in quo prima-
 rios Patres & Ecclesiæ lumina du-
 ces habuit. *Vis*, inquit S. Augusti-
 nus, ut intret mel, unde acetum non-
 dum sudisti? funde, quod habes, ut
 capias, quod non habes: discere non di-
 ligere, ut discas diligere; avertere, ut

advertaris; funde, ut implearis.

Atque ut Deus Propheta man-
 davit eradicaret, ac deinde planta-
 ret, ita idem Sanctus ab unoquo-
 que nostrum exigit: Quomodo ra-
 dicabitur, ait, charitas inter tanta
 silvosa amoris mundi? magnum semen
 posturi estis, non sit in agro quod
 suffocet semen. Quod de voluntate
 per mortificationem emundanda
 ab impedimentis amoris divini,
 hoc idem de intellectu nos docet.

Quomodo, inquit, si quis videre non
 posset, quia sordidos & saucios oculos
 haberet irruente pulvere, vel pituita,
 vel sumo, diceret illi medicus: Purga
 de oculo tuo, quidquid mali est, ut
 possis videre lucem oculorum tuo-
 rum.

Secundum Platonem, Homo
 est anima corpore utens. Hinc S.
 Agatha animam grano frumenti,
 & corpus paleæ comparabat, ac
 sicut panis confici non potest nisi
 prius granum à paleâ excutias &
 separet, ita nec animus ad cæle-
 stes aptari delicias, nisi abducatur
 à corpore. Hinc S. Thomas ubi
 Principem instruit, vult primò in
 amove ndis obstaculis operam stu-
 diumque collocari: Cum aqua, in-
 quit, igni sit contraria, difficulter li-
 gna vel candela ignem suscipiunt, qua
 habent aquam; aqua enim resistit: ita
 sit ubi malitia primò mentem adoles-
 centis occupavit: non est verisimile
 Deum adeo libenter ponere balsamum
 gratiæ in vase sordido & immundo, etsi

B b 3. illud

Jerem. I.

Tract. 2. in
Ep. S. Ioan.

12.

Simile.

Tract. 1. in

Ioan.

Opus. de

erudis.

Principio

l. 5. c. 6.

illud à sordibus emundaveris ac deterse-
ris, ac poneret in eo vase, in quo immun-
ditia nunquā fuit: ita sanè oportet
vel præcedat, impediaturque sordes
mortificatio, vel succedat, si irru-
perint, easque diluat & abstergat,
priusquam amoris divini balsa-
mum in animum infundatur.

Hom. 53.
in Ioan.

Proponere, inquit S. Chrysostomus,
tibi hominem plenis argento manibus;
nunquid aurum rapere poterit, nisi id
prius abiciat. Ita certè ut divini a-
moris aurū ignitum, quod Chris-
tus in Apocalypsi suadet Episco-
pum emere, tibi compares opus
est, ut mortificationis operā, etiam
quod tibi videtur utile, abicias,
eiusque jacturam facias spe rei
pretiosioris.

Lib. 3. de
comp.

Apud homines, inquit idem alio
in loco, mos est, ut tum thesauros suos
filijs patefaciant, cum eos jam adultos
viderint, & puerilis lascivie vitia res-
puisse; ita anima nisi prius terrena con-
tempserit, caelestia mirari non poterit.
Quam admirationem primum
contemplationis gradum facit S.
Bernardus, quam præcedat oportet
terrenarum rerum per morti-
ficationis disciplinam inducta &
firmiter in animo corroborata
contemptio. Sicut uva Soli expo-
sita maturefcit, obumbrata verò
pampinis & folijs remanet acer-
ba; ita Moyses Abbas accidere a-
jebat homini, qui quando per
mortificationem folia conversa-
tionis humanæ non refecat, nun-

quam facile ad orationis, & con-
junctio cum Deo maturitatem
perveniet. Jungēda ergo sunt inter
se, & velut innexis manibus
copulanda oratio & mortificatio,
& imitandi sunt Hebræi, qui à
captivitate reduces sub Esdra in-
cumbent in templi Salomonici
restauracionem, quique unā manu
trullam, alterā gladium gestabant:
aut certè Gedeonis manipulus ad
imitacionem nobis proponendus,
qui dexterā tubam bellicarum quā
classicum canerent, alterā lampadem
accensam vase testaceo in-
clusam proferentes, & sonitu &
lampadum splendore territis ho-
stibus ingentem de illis victoriam
reportarunt. Imitandus & Chris-
tus, qui diebus quadraginta &
corporis castigationi per jejuniū,
& menti per orationis pabulum
nutriendæ ad nostrum exemplum
vacare voluit. In hanc sententiam
multa sunt Veterum in Eremo Pa-
trum præclara dicta, & facta, quo-
rum aliqua eum alibi à me com-
memorentur, hic illis superfede-
bo; in hoc omnes consentiunt,
nimis austeram esse mortificatio-
nem, nisi orationis melleo succo
leniatur, & orationem parum con-
stantem & fortem, nisi mortifica-
tione fulciatur. quod postremum
sequens historia confirmat.

Justinus Hungarus, nobilitatis,
& opum, & gratiæ apud Princi-
pem collectæ contemptor, ordini
S. Fran-

13.
Probatur
exemplum

S. Francisci nomen dederat, in quo orationi & contemplationi impensè addictus, & à Deo singularibus donis affectus fuit, ut sæpè extra se raptus etiam sublimis in aère confisteret, quam ob causam vanæ gloriæ vitandæ gratiâ secretiores recessus adamabat. Romam tamen cum religionis ergò venisset, & in celebri conventu, quem Ara Cæli nominant, mensæ assideret, piæ cuiusdam lectionis auditione extra se abreptus, & amoris divini violentâ flammâ succensus, in altum elevatus est ad supremam muri altitudinem ubi imago B. V. affixa erat, quam tangens brachijs in crucem distensis mansit immobilis. Aderat tû B. Joannes Capistranus, qui rei admirabilitate percussus, partem Religiosorum misit ad templum, ut Deo coram V. Sacramento de tanto beneficio fratri concessio gratias agerent: ipse in Refectorio substitit, ut videret, quòd res evaderet. Erat tum Romæ Summus Pontifex Eugenius quartus, qui re intellectâ Justinum accersit, eumque gratiosè, & honorificè excipit, & familiari colloquio habito cum amplexu plurimis auctum gratijs dimittit. Inflavit superbiâ hominem tanta Pontificis benevolentia, & quia orationi mortificationem animi hæctenus non junxerat, in extremæ miseriæ voraginem præcipitem dedit, Ubi ad cœnobium re-

dijt, advertit animum divino instinctu ad hanc in misero fratre mutationem B. Capistranus, eumque compellans: Frater mi, ait, sanctus è Cœnobio ad Pontificem jeras; sed inde Diabolus redijsti. Contempsit monentem tumidus, & arrogans, ac in dies deterior factus, atque ob alteri vulnus inflictum in carcerem conjectus, ac inde evadens, & vagus, atque iterum ergastulo inclusus in sua pertinacia diem clausit extremum.

CAPUT IX.

De sanctis desiderijs, & quantum juvent ad divini amoris consecutionem.

Non desunt nostrâ ætate, qui cum Hierotheam à B. Dionysio dilaudari audiunt, quòd divina pateretur, atque à Mysticis Theologis orationem quietis & silentium suspensionemque potentiarum laudibus efferrî; in eam venerunt sententiam, ut dicerent homini in Oratione nihil profus agendum, neque permittendum, ut intellectus & voluntas illo tempore actum aliquem exerceant; abijciendas, & in nihilum redigendas utriusque istius facultatis operationes; expectandum Dei illapsum, & tamdiu cum silentio in eius consistendum præsentia, donec

r. Quam graviter errent, qui meditatione negligunt

in modo h. caritatis

donec ipse in nobis sine nobis agat. quæ omnia non satis à quibusdam sanè intellecta non parum damni multis attulerant.

Primò enim inde manavit apud aliquos orationis, quæ ratiocinando instituitur (quæ Sancti plerique familiariter usi ad magnum sanctimonix gradum pervenère) non parva contemptio: manavit etiam despectus nonnullus orationis vocalis, à multis tanta cum utilitate usurpata; adeò ut rosarium percurrere, & similibus precatiunculis tempus impendere, dicerent occupationes esse imperfectorum.

Secundò hoc prætextu serpsit apud inertes & desidiosos, quoddam otium, ut vocant spirituale, in quo dum nihil boni agere volunt, & malis cogitationibus vagisque aditum dumtaxat præpedire conantur, varijs se aberrationum mentis, & ariditatum exponunt periculis, quia subministratis à Deo potentijs uti nolunt; sed potius hortulanum segnem imitari, qui pluviam de celo expectans, obstinatiùs illà deficiente brachijs ad hauriendam è puteo uti non vult, fructuque ac voluptate dominum suum privat, quem ex bene culto & sollicitè irrigato horto decerperet.

2. Præterea si audiamus Magistram orationis S. Teresiam; à vitio præsumptionis & arrogantix

1; laborat
superbia.

non longè abesse eum arbitratur, qui tam excelsæ orationis donò se dignum existimat, & ad illud aspirat non vocatus, quem admodum damnaremus illum famulum, qui à viro nobili ad obsequium, famulitiumque admissus, vellet cum domino amicisque invitatis eidem mensæ accumbere, paricū illo vini portione, epulisque delicatioribus commensari, cum tamen ad aquæ aut cerevisiolæ potum cibosque viliores esset ablegandus. Ipsa certè S. Teresia viginti duobus annis cum ariditatis mentis inter orandum conflictata, ita se semper intra modestiæ cancellos continuit, ut ad illos sublimes orationis volatus aspirare non auderet, seque adeò parvi duceret, ut quæ de Deo ne cogitare quidè digna foret, magnique beneficii haberet loco, ad Dei præsentiam admitti, & continuo tanquam indignam non repellit.

Non defunt inter Theologos, qui hanc otij & quietis affectationem nimiam peccati alicuius condemnent; cum enim Deus optimus nos facultatibus ad ratiocinandum necessarijs instruxerit; qui ijs, ut par est, uti negligit, videtur Deum tentare, & ab eo miraculum exigere: etsi enim, ut ajunt, locis probari potest; ad eius tamen præsentiam aspirantibus non eadem se sponione obstrinxit, ut nimirum pacis cogitationes infunderet;

3. Et miraculum peccati sine necessitate. Vaquez 1. 2. d. 187. 9. Suave de gra. Lusa Medine.

4. Sano sensu de doctrina hinc intelligenda.

funderet, infestantes & impediētes amoveret, & ad quietam secum consuetudinem ac familiaritatem admitteret: neque enim hæc ad salutem consequendam necessaria sunt, uti solet esse gratia conversionis: imò nonnullos etiam sanctitate in Ecclesia conspicuos fuisse existimant, qui toto vitæ decursu cogitationum pacem non sunt assecuti, Deo, post molestissimam cum illis pugnam hoc demum beneficium illis in cælo reservante.

Neque hæc ita accipiendæ sunt, quasi ipsa orationis fundamenta vellem convellere; quis enim tam rudis est & ignarus, qui nesciat quantum ad bonam orationem interfit, quod Scriptura sacra, quod SS. Patres, quod Cassianus inculcat, antè ad eam quàm accesseris, cogitationibus silentium indicare, & te in Dei contuentis, amantis, & adjuvantis conspectu filtere: ibi fidei simplicis oculo sese ut atomum in sole, aut pisculum in mari, ita Dei immensitate circumfusum intueri, amorem eius, & benevolentiam, ac desiderium, quo redamari à nobis efflagitat, pensulatè expendere, & sub tantæ Majestatis tam admirabili dignatione in nihilum quodammodo redigi, ac præ reverentia veluti obmutescere, & stupore quodam admirationeque defixos; ibique tam diu gradum figere, donec animus pabulum aliquod & alimentum

aliunde quæritans ad puncta, quæ antè consideranda sibi præfixerat, suaviter delabatur. Hæc qui fecerit, & in principio orationis hoc totius ædificij fundamentum jecerit, habet sanè quo & Dei gratiam, & sibi fructum aliquem possit promittere: Hic nos perversum otium, & quietis nomine palliatâ desidiam exagitamus, & carpinus, & ardentia amoris divini desideria sæpius cum animi tranquillitate repetita magnam salâ illam obtinendum vim habere dicimus: ad id nos sacræ literæ exstimulant, provocant Sanctorum exempla, & utilitas ingens inde consecuta hanc à Spiritu sancto viam institutam, & probatam esse demonstrat. *Concupiscite*, inquit ipse, *sermones meos*. Et quare quæso ad concupiscendum invitas? quia, inquit, *concupiscentia Sapientia ducit ad regnum perpetuum; regnum scilicet amoris & charitatis*. Quare quæso S. Petrus nos ad similitudinem infantium excitat ad lac concupiscendum, nisi quia vult in nobis paria divini amoris ardere desideria, qualia in infantium corculis intuemur, dum sitibundi ad mamillas maternas feruntur: quibus antea Christus non modicum levamentum, sed saturitatem ad promissit, dicens: *Beati qui esuriunt, & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur*.

In hisce verò desiderijs ita dies

Cc

&

3.

Ferventia
Sanctorū
desideria.

& annos consumpsere viri desiderij, ut eorum scripta vix manibus versare possis, quin pari cum illis desideriorum æstu incalescas. Quā frequenter, & magno cordis ardore ea auribus nostris ingeminat Regius Propheta, qui jam ad instar cervi ad fontes prope-rantis ad Deum anhelare se describit, jam oculos capitis, & animi ad cælum levasse, jam sibi lachrymas die, noctuque ad instar panis pro alimento fuisse, jam præ desideriorum magnitudine contrahiisse declamat; quas desiderantis animi flammæ tanti ducebat, ut cum illas se remittere perentis- ceret, novis illas ardoribus excitaret: *Concupivit*, inquit, *anima mea*

Psal. 118.

desiderare justificationes tuas in omni tempore: quasi diceret noluisse se tempus ullum huius desiderij vacuum prætermittere; desiderij, inquam, voluntatis divinæ exequendæ, quæ est divini amoris occupatio facile princeps, Salomon filius eius vestigiis paternis insi- stens: *Optavi*, inquit, *& datus est mihi sensus*. additque se supra opes, & honorem & gloriam, supra san- titatem & pulchritudinem, supra omnia mundi desiderabilia expeti- sisse sapientiam Dei, hoc est sapi- dam ab amoris gustu. Dei cog- nitionem: atque utinam in huius- modi desiderio ad mortem usque pe- rennasset! Isaias Deo plenus &

Sap. 7.

Propheta verè entheus, quasi de-

siderijs suis dies non sufficerent, in illis etiam noctes consumit: *Ani- ma mea*, inquit, *desideravit te in nocte*. Danielis desideria celebra- vit, & sigillo cælesti approbare vi- sus est Angelus, dum *Virum deside- riorum* cum appellat, & votorum compotem facit. Quid de Chri- sto Domino dicemus, qui non tantum totus desiderabilis, & collium æternorum, hoc est ani- marum exaggeratæ sublimisquæ sanctitatis, appellatur desiderium; sed ipse inflammatis desiderijs propemodum consumptus, se coarctari constringique procla- mat: *Quomodo coarctor*, inquit, *& desiderio desideravi*, & in cruce Sitio, aliaque similia velut flam- meas voces è pectoris fornace prorumpentes mortalium auribus insonat, ut desideriorum suorum magnitudinem testatam faciat.

Videamus nunc, quæ fructuum ubertas ex his desiderijs efflorescat. *Cum tibi*, inquit Nazianzenus, *nullo labore rei expetita compotem fieri liceat, quæ tandem stultitia est donum in aliud tempus rejicere? Si- tientes venite ad aquas, & qui non ha- betis argentum, ite, & emite, ac vi- num nullo pretio persoluto bibite. O- ingentem benignitatis promptitudi- nem! & facilem contrabendi rationem! hoc bonum solâ voluntate venale tibi proponitur, desiderium ipsum boni, in- gentis pretij loco habet. Sirit se sitiri, bibere cupientibus potum præbet, cum*

Cap. 26.

6.
Eorum
fructu.
Orat. 40.

Isaias,

7.
Quomo-
do illa
temperet
Deus.

ab

ob eo beneficium petitur, beneficio afficitur; jucundius dat, quam alij accipiat. Quid quod S. Augustinus desiderijs ardentibus tantum tribuat ut eos præcursores & fontes faciat eorum bonorum, quæ electis suis Deus impertit. Sitio, ut in peregrinatione, sitio in cursu, satiabor in adventu. Nec dolendum est, si fructus iste desideriorum amcenissimus non continuò colligatur: Desiderium, ait, differtur, ut crescat; crescit, ut capiat: non enim parum aliquid daturus est Deus desideranti, aut parum exercendus est animus ad capacitatem tanti boni: non aliquid quod fecit, daturus est Deus, sed seipsum, qui fecit omnia: ad capiendum Deum diu exercere. & quod semper habiturus es, diu desidera. Imò cum tam magnus, & tam excelsus sit Deus, ampliandus, & dilatandus est locus, in quo recipi potest. Desiderium, inquit idem, sinus est cordis; capiemus, si desiderium quantum possumus extendamus.

Quàm hoc facile est anima mea! dicunt quidem homines; Dictu nihil facilius; sed ut optime notat S. Bernardus, id verum est comparatione operis; alioquin visu aliquid facilius est, quam dictu, & cogitatu, ac desiderio, quàm utroque: cor nostrum ad instar fontis perennis, in cogitationes & desideria varia mirâ facilitate continenti & vix interruptâ scaturigine diffuere sentimus:

atque utinam perpetuò fluxu dirigerentur in Deum! utinam in hoc imitemur S. Franciscum, qui cum voluntariè pauper, corpus tantum & animum haberet ad oblationem Deo faciendam residua; corpus immolabat Deo per rigorem jejunijs, spiritum per ardorem desiderij: utinam essemus ex ijs sitientibus, quibus Deus promittit aquas vitæ, & quidem gratuitas: ait enim: Ego sitiens dabo de fonte vite gratis; hinc quidem per inter-

S. Bernar.
in vita.

Apoc.

Miris modis hæc in nobis desideria excitat, & alit Deus; subtrahit se, differt dare, ut, quod notat S. Bernardus, impleatur illud in nobis: Desideria dilata crescunt.

Rogabat Deum S. Gertrudis pro sanctimoniali, quam malè habebat, quod minus ardoris & devotionis die quo ad sacram Synaxin accedendum erat, quàm alijs temporibus persentisceret. Respondit Christus id à se consultò fieri: alijs enim diebus, inquit, cum homo se per occasionem cõmunione non excitet, nisi à me

Ce. 2 sub-

7. 4.

7. 8.

7.

Quomo-;

do illa

temperet

Deus.

submissis igniculis ad amorem accenderetur, perpetuo gelu torpesceret: ubi vero ad Sacrosancta mysteria ex instituto accedendum est, & gratiam sensibilem subtrahatur, tum electorum corda se bonis desiderijs sursum attollere, & profundâ demissione in nihilum suum se conantur abijcere, atque hic conatus mihi illos sæpè reddit magis acceptos, quàm si sensibili devotione circumstuerent.

8.
Quid in
ijs cavendum.

Impetus.

In eius vi-
sâ 6, 24.

In his tamen desiderijs exercendis duo extrema vitanda sunt: Unum nimius impetus, alterum torpor: illi enim turbant, & animi pacem pessumdant; ut Franciscus Sales nimijs desiderijs anhelantem ad mundi fugam & Religionis habitum capessendum monuit: atque ipsa S. Terefia etsi in illis desiderijs quæ à Deo in animam immittuntur, non esse periculum excessus asserat, quantumcumque effervescent; peccari tamen posse dum de nostro nimios aliquos impetus adjungimus, qui à dæmone vel lædendæ valetudini, vel captandæ apud homines per externas demonstrationes gloriolæ furtim immittuntur. Insignis est hæc super re Patris Balthazaris Alvarez ad Ordinis S. Augustini Religiosum Epistola, ex qua decerpendum duxi, quod sequitur: Non vellem videre te, inquit, profectus tui, & spiritualium interiorum sensuum tam cupidum, ut

eorum desiderio turbari te patiaris, pacisque & internæ quietis jacturam facias: scriptum est enim; Depone concupiscentiam, & invenies requiem: pone finem desiderijs, nisi velis torqueri: quod nisi feceris, ipsamet desideria erunt tui carnifices, & instrumenta quibus dæmon plures tibi adferet molestias, & turbationes quàm sint in aëre atomi: permitte te Deo, & amorem, quem erga illum habes, perfectâ tunc eius voluntate conspiratione testatum facito, sive parum, sive multum, sive nihil tibi largiatur; tibi que persuade gratiorem te illi futurum in pacifica tua & hilari paupertate; quàm si menti tuæ propositam perfectionem adipiscerere: famulatus es hætenus Deo tuo arbitrato, nunc eius ductum tuo abdicato humiliter sequere: tuum profectum illi committe; seu velit aliquid addere, seu auferre, eius voluntati totum te consigna, neque impedimentum à defectibus tuis non spontaneis & affectatis pertimesce, quandoquidem præcedentes tuæ culpæ multò majores non obstiterint quò minus ea, quibus nunc fruere, beneficia tam cumulata tibi conferret.

Aliud extremum in his desiderijs exercendis est languor quidam, & torpor animi, quo vel ipsam desiderandi molestiam fugimus, vel si aliquid concipimus, tam

9.
Et torpor.

tam tepidè volumus, ut sagitta
straminea potius dici debeat, quàm
telam aliquod ignitum, quod nu-
bes penetret, & cordi Christi in-
figatur. Sunt qui sanctis desiderijs
inflamari videntur quidem, sed
parum constanter: diceret deside-
ria esse similia palæ accensæ, quæ
citò extinguitur; aut floribus ar-
borum intemptivis, qui nun-
quam nodantur in fructus, exi-
guoque vento decussi terræ ad-
miscuntur; vel foeminis invalidis,
quæ foetus rarò provehunt ad
partum; sed præmaturis parturi-
tionibus & abortivis tumulos im-
plent.

10,
Tria re-
quirun-
tur.

Ad aliquid sancti desiderij per-
fectionem tria requiruntur. 1. Ut
sit ardens. 2. Constans. 3. Efficax;
pacificum tamen & tranquillum,
& cum magna ad Dei arbitrium
conformatione atque fiducia: nõ
est opus in cordis motus sensibi-
les aut palpitationes abeat, non
crumpat in voces aut suspiria; sed
superiorem hominis partem oc-
cupet, voluntatem inflammet, à
rebus perituris abducat, & in
Deum solum transferat; non hinc
adrepit unum si, non inde se in-
gerat unum sed, quod desiderij
tranquillum ad cælestia volatum
interturbet. Massæum S. Francisci
Socium mecum aspice, & imitare.
Audierat ille aliquem esse, qui ta-
meti virtutibus eximjis alijsque
Dei donis esset ornatissimus, tantâ

tamen animi demissione erat præ-
ditus, ut se omnium mortalium
nequissimum existimaret: exarsit
continuo tantæ humilitatis obti-
nendæ desiderio Massæus, & ad
Deum conversus: Domine, ait,
hoc spiritu principali, & solido
virtutum fundamento me confir-
ma, & istud perfectæ humilitatis
donum mihi concede, quod do-
nec à te obtinero, nunquam
perfectè laboro. Non restitit ad
primam postulationem; iteravit
incessanter, in cellula, in solitu-
dinè, cum suspirijs, & corporis
maceratione; donec tandem syl-
vam ingredienti, dixit: Frater
Massæ, quid vis dare ad hanc
gratiam obtinendam? & ille: Do-
mine, inquit, dabo oculos capi-
tis mei. & Dominus ad eum:
Ego volo deinceps & oculos
tuos, & istam gratiam habeas:
atque exinde tantam vir sanctus
est affecutus animi demissionem,
ut nihil illo humilius, nihil ab-
jectius videretur.

CAPUT X.

De Petitione; & quomodo
obtainetur Amor sanctus
cum petitur ut oportet.

EXigua est desiderium inter & petitionem distinctio, si S. Augustino, ut par est, assentiri volumus: Ipsum, inquit, desiderium tuum oratio tua est, & si continuum desiderium, continua oratio: si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare: desiderium tuum vox tua est.

In Psal. 37

I.
Petenda
sunt à Deo
sancta de-
sideria.

Non videntur mihi ullo modo audiendi, qui nescio quo opinionis cestro abrepti perfectius esse existimant, & sibi alijsque persuadent ab omni petitione orationis tempore prorsus abstinere: imò volunt animæ ad supremum quietæ orationis gradum evectæ impossibile esse ad petendum descendere, quia absorpta divinæ dulcedinis delicijs, nihil aliud agere potest quam sponsi caelestis amplexibus frui. & quod mirè, negant se vel unum Pater aut Ave pronuntiare posse; & si id agere conentur, lavare lacrem, & oleum ac operam perdere, atque à perfectæ orationis orbita, ad devia deflectere. Vulgò dicitur; non esse granum sine palea: & falsum vero è vicino insidiari, cuiusque se laciniâ obtegere: non putem inficiandum, quam-

diu anima Deo in silentio fruitur; ei que jam sui velut impos penitus adhærescit, tum petitionibus congeminandis idoneum tempus non esse, & verò illam Divinæ bonitatis oceano ita semper esse immerfam quis credat? an non potius hic suas partes agere vim imaginativam suspicari meritò possumus, aut fortè etiam aliquid occultæ præsumptionis subesse, dum aliquid præter solitum & vulgare nos esse affectos opinamur, id que alijs persuadere nitimur. *Omnia tempus habent*, ait Dei lumine & spiritu afflatus Sapiens, *Tempus amplexandi, & tempus recedendi ab amplexibus; tempus tacendi, & tempus loquendi.* Sublimissimæ orationis dono locupletatus fuit à Deo P. Balthazar Alvarez, de quo solitam Sanctam Teresiam dicere accepimus (cuius consilij in rebus conscientia & communicationis cum Deo dirigebatur) se nunquam cum illo egisse de gratijs, quibus inter orandum à Deo cumulata fuit, quin ille ipse prius à Deo optimo maximo ipsidem donatus, haberet quod à sua experientia edoctus responderet: hic tamen hanc veritatem scriptis testatam posteritati reliquit: nunquam aliquem ita sublimi orationis dono à Deo offerri supra ceteros, quin ad libellos supplices Numini offerendos tempus aliquod dare possit, imò Deum velle ut id faciat; sibi que

Ecclesi. 3.

2.
Ex P. Balthazaris
iudicio.

sibi que quadam vice dixisse: *Quare tam parcus es ad petendum, cum Deus tam promptus sis & liberalis ad dandum?*

Non legi unquam Sanctorum aliquem ita suæ paupertatis ignarum fuisse aut ita se ex demissionis humillimo sensu divinis obtutibus aut auribus indignum existimasse, ut à Deo nihil unquam peteret, ne gratias quidem ad profectum in virtute necessarias: imò apud Cassianum invenio Senes illos cremi incolas, sagaces perfectionis & sanctimonie indagatores, & cultores, ita hanc mendicationem probasse, & demum eos qui continuo se divino indigere auxilio censerent, & haberent in ore perpetuo Versum illum, *Deus in adjutorium meum intende*, inter viros consummate virtutis collocarent. Merito despectui habet, & ridendum proponit S. Hieronymus modum orandi, quem viduam quandam docuerat hostis humilitatis & gratie Pelagius. 1. Ut se in presentia Dei statueret, tunc representaret illi sua obsequia, suaque elemosynas, dicendo: *Tu nosti Domine, quam sancta, quam innocentes, quam pura sint ab omni fraude & rapina, quas ad te extendo, manus; quam justa & immaculata lubia, & ab omni mendacio libera, quibus tibi, ut mihi miseraris, rogo. Christiani est hæc, an Pharizæi superbiens oratio?*

Longè aliter amicos suos instruit Deus. Juniperum unum ex primis suis socijs multum ob virtutes adamavit S. Franciscus, adeò ut astantibus admirans diceret: *Virtutem de hujusmodi Juniperis integram silvam haberemus!* Aliquando dum oraret, & fortè magnum aliquid de se conciperet, apparuit quædam manus in aëre, & divina vox insonuit: *Manus sine manu nihil potest facere*: id est nullus tam probus tantæque virtutis existit, qui si Dei manu potentiaque non juvetur, aliquid præstare possit ad quem proinde perpetuo recurrendum.

Tripotius, qui insignia, & inscriptiones Regum Francie antiquis numismatibus alijsque monumentis collegit, ait in aliquo Clodovæi primi numo quatuor brachia expressa conspici, quorum duo manus junctas levant ad cælum, ab alijs duobus sustentata, cum hac inscriptione *Tutissimus*: quod ego significare arbitror vires regum regni que potentiam præcipue cælestis auxiliij perseveranti postulatione fulciri; ut inde etiam doceamur ad virtutem regiam, quæ charitas est, assequendam, & retinendam serio & constanter divini subsidij mendicationi insistendam esse.

Dicet mihi fortassis aliquis, verum quidem esse utrumque; sed cur è duobus, quod perfectius est,

In Annot.
S. Francisci
ad annos.
1220.

in libro
de virtutibus
et vitiis

4.
Et Christi
doctrina.

3.
Et SS.
praxi ju-
storum;

10.

est, non suadeo cur ab amantissima cum Deo consuetudine & tractatione hominem ad miseriarum suarum considerationem subsidiumque postulandum avoco, quod altero videtur imperfectius: Nescio an aliam nobis formare velimus perfectionis effigiem ab ea, quam à Christo nobis relictam & ipsius expressam actionibus in-

Ad Hebræos
cap. 5.

Ibidem.

5.
Et exemplo
divorum in
caelo.

Cap. 6.

Lib. 1.
cap. 6.

tuetur; qui in diebus carnis suæ preces, supplicationesque cum clamore valido & lachrymis offerens, non semel aut iterum, sed toto vitæ decursu totum enim, quod egit Christum in carne, ait S. Ambrosius, preces sunt & supplicationes pro peccatis humani generis exemplum nobis dedit continuæ, & indefessæ precationis.

Habemus etiam, quos imitemur cælo jam receptos, & nullius egentes cælestis Jerusalem municipes; quorum contemplationem & cum Deo conjunctionem longè sublimiorem arbitror omni illâ, quâ homines quâcumque sanctorum præditi in hoc mundo fruuntur, & tamen petunt, & ardentem quidem, ut Joannes se vidisse in Apocalypsi testatur: *Clamabant enim voce magnâ dicentes: Usquequò Domine? Magnus inquit S. Gregorius, earum clamor, magnum est desiderium: tanto enim quisque minus clamat, quanto minus desiderat: animarum verba ipsa sunt*

desideria: nam si desiderium sermo non esset, Propheta non diceret: *Desiderium cordis eorum audivit auris tua.* Et quia obijci posset, animas jam beatas nullius egere & pace ac conformitate desideriorum cum Dei voluntate conspirare ac in illo penitus conquiescere, nec proinde videri superesse, quod petant, responderet: *Ab ipso aliquid petere dicuntur, non quod quidquam desiderent, quod ab eius voluntate, quem cernunt, discordat. Sed quod Deo mente ardentius inhaerent eò, etiam de ipso accipiunt, quod ab ipso petunt, quod ipsum velle noverunt: discordarent à voluntate conditoris, si quæ vident eum velle, non peterent: eiq; minus inhaerent, si volentem dare, desiderio pigriori pulsarent.* Non video quo expressiori loquédimodo jugulare possit Sanctus hic Doctor errorem eorum, qui hanc mendicitatem, & supplicabundam orationem ad imperfectos ablegant.

Rogat S. Thomas, an in oratione debeamus aliquid à Deo determinatè petere, & Valerium Maximum de Socrate referentem inducit, quod dii immortales scirent quid unicuique esset utile, illum sensit nihil ab illis determinatè postulandum, sed tantum in genere, ut bona tribuerent; quia nos plerumque ea expetimus, quæ non impetrasse melius foret: divitiæ enim, & honores, & conjugia multis

2, 2, 5, 8.

5.

6.
An aliquid in particulari petendum.

multis exitio fuere : ad quæ S. Thomas id verum esse respondet in ijs, quæ malè uti possumus; alia verò, quæ nos ad æternam beatitudinem consequendam iuvant, petere possumus & debemus exemplo Sanctorum, qui in similibus nobis præluxere. Omitto hîc Soliloquia S. Augustini, meditationes S. Anselmi, Bernardi, precatones à S. Ambrosio, S. Bonaventura, S. Thoma Aquinate alijsque usurpari solitas, quas libelli precatorij nobis suggerunt: nihil dico de oratione Dominicâ à Christo Apostolis, totique Ecclesiæ dictatâ atque propositâ. Gerlonem omittere non possum in orationis mysticæ cognitione versatissimum, cuius alis ad sublimem contemplationis gradum evehctus est eamque frequenter maximo vitæ decursu, & cum admiratione legentium eius essentiam, viam ad illam, errorefque in eius studio ac exercitatione vitandos posteris commendavit. Hic vir tantus post quadraginta annorum experientiam, nihil se ad intimam cum Deo conjunctionem utilius, nihil expeditius reperisse proficetur, quam mendicitatem spiritualem, ex petitionibus contextam, de quâ multis ipse disserit, & omni commendatione dignam demonstrat frequentandamque multis argumentis proponit.

S. Coletam virginem sanctissimam ita in preces vocales effusam legimus, ut quotidie Psalterium integrum, Psalmos pœnitentiales aliasque orationes recitaret, & tamen tam eminentis fuisse cum Deo conjunctionis, ut sæpè inter orandum facem ardentem ex eius ore prorumpere viderent illi, qui aderant; interdum oratorium ipsum in flammam abire, & totum igne succendi crederent, atque ad extinguendum incendium cum fistulis aquâ plenis accurrerent; solem etiam ex illa radijs promicantibus prodire sunt qui viderint. A suscepta sacra Synaxi sapius etiam horas duodecim cum dulcissimo sponso degustandis cælestibus delicijs ita consumebat, ut in eius veluti complexu conquiescere, & deliciari videretur, ut meritò censeam paucas Virgines in contemplationis eminentissimæ dono cum illâ eõparari posse.

S. Teresiam adiit simplex feminâ, quæ in honorem sanguinis pro nobis à Christo profusi aliquot *Pater noster* voce percurrere solita erat, à quo precandi modo recedere cum vellet, tempus miserè vagis mentis aberrationibus consumebat. Ubirem totam propius examinavit Teresa, ad tam sublimem orationis gradum elevatam mulierculam deprehendit, ut dicat, sibi parem à Deo gratiâ pa-

D d rem-

remque contemplationis excellentiam concedi peroptasse. Pater noster septem constat petitionibus, quibus cum attentione & consideratione frequentandis simplex scemina ardentissimi amoris beneficium est consecuta.

7.
Pete humiliter.

Incumbamus ergo ad amoris perfectionem postulando; sed postulemus humiliter, constanter, & fidenter: Humiliter, quod non tantum nos parum dignos arbitremur, qui Deo presentemur, sed cum Sancto Francisco tam demissè de nobis sentiamus, ut ne mereamur quidem, de nobis cogitet Deus, aut cum S. Patre Ignatio undecumque eius conspectu indignissimos, & multo magis amicam familiaritatem judicemus: Humilium enim, ait Judith Deum alloquens, semper tibi placuit deprecatio; quæ, ut notat S. Bernardus, quasi quodam colore pudoris obducta uberem meretur gratiam, & repulsam non experitur.

8.
Constanter.

Constanter; hæc in parte S. Basilij consilio adhærentes; qui ait: Sive annus, sive triennium, sive quadriennium, sive plures anni intercesserint, donec accipias ne cessaveris; sed cum fide pete. At sæpè petivi, inquis, neque tamen impetravi. prorsus, quia non rectè petisti, aut dubitabundus, aut aliud agens, aut quæ tibi utilia non erant futura: quod si ea quæ tibi erant utilia petisti; non tamen perseverantiam adhibuisti: scriptum est enim: In

perseverantia possidebitis animas vestras. Et, Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: Omnia ad corpus pertinentia largiter nobis suppeditat; & cum singulari sit bonitate, pluit super justos & injustos, & solem suum oriri facit super bonos & malos, etiam priusquam à nobis rogatus sit: fidem verò, & virtutis opera, & caeleste regnum, nisi cum labore multaq; perseverantia petieris, non impetrabis.

Fidenter, fiducia scilicet his quatuor columnis innixâ, Dei bonitati, divinis promissis, Christi meritis, & Sanctorum intercessionibus: huic Deus nihil reculare solet, hæc illi cor, ut de S. Gertrude testatus est, suffuratur, & tantum eius vim extollit S. Thomas, ut orationem dicat meritum quidem à charitate haurire, vim tamen impetrandi à fide potissimum accipere.

Sed quantum amoris à Deo efflagitabo, inquis? quantum Sanctorum maximis, imò & caelorum Reginae concessit Deus; neque enim tam audaci petitione aut Dei Majestati, aut B. V. honori quidquam derogabis: inde potiùs Dei honor incrementum sumes, & Deiparæ nihil decedet, quæ hoc unum habet in votis, ut Deum omnes ament quàm possunt maximè, & Dei gloriam omnibus, quæ se contingunt, anteponeat: neque inde timenda est aliqua in cælo confusio, quasi in cælo in-

ter cœli municipes dispositio totâ aternitate non mutanda requirit: cùm enim nos totos ex una parte divinæ providentiæ committimus, ex altera verò eius etiam voluntati morem gerimus, quâ sanctificationem nostram vult maximam, amandique desiderio modum nobis nullum præstituit, in quo deficimus: unde S. Basilii nos ad summa quæque ab eo postulanda adhortatur: *Pete, inquit, digna Deo; munificentissimus est Rex noster, & indignatur, si parvum quid ab ipso petas.* In eundem sensum eius intus & conlectator & imitator S. Gregorius Nazianzenus: *Hoc unum caveamus, inquit, ne jejuni ac minuti animi notam subeamus, parva Deiq; liberalitate parum digna postulant.*

Accedat ad hæc duo Græciæ lumina, tertius ex occidente S. Augustinus. *Quid, ait, melius Deo dabitur mihi? amat me Deus, amat te Deus: ecce proposuit, Pete quod vis. Si tibi Imperator diceret; Pete quod vis, quos tribunatus, comitatusve rusticares? quanta tibi proponeres, & accipienda, & alijs largienda? Deo tibi dicente: Pete quod vis, quid petiturus es? Excute mentem tuam, exerce avaritiam tuam, protende quantum potes, & dilata cupiditatem tuam: non quicumque, sed omnipotens Deus dixit: Pete quod vis. Si possessionum es amator, desideraturus es totam terram, ut omnes qui nascuntur, coloni*

tui, & servi tui sint. Et quid cùm totam terram possederis? Mare petiturus es; in quo tamen vivere non poteris; in hac avaritia te pisces superabunt; sed fortè in insulas possidebis: transcede & hac, pete aerem, quamvis volare non possis: porrige cupiditatem tuam usque ad cœlum; dic tuum esse Solem, Lunam, Stellâs; quia ille, qui fecit omnia, dixit: Pete quod vis: tamen nihil invenies carius, nihil invenies melius, quàm ipsum qui fecit omnia: ipsum pete, qui fecit, & in illo, & ab illo habebis omnia, quæ fecit: omnia cara sunt, quia omnia pulchra sunt; sed quid illo pulchrius fortia sunt; sed quid illo fortius? & nihil magis vult dare, quàm se: si aliquid inveneris melius, pete. Si aliud petieris, injuriam facies illi, & damnum tibi, proponendo illi, quod fecit; cùm velit seipsum dare, qui fecit.

Sed dicet aliquis: Satis intelligo, satis capio, quid sit Deum desiderare, quid etiam sit Deum, Deique possessionem, & amorem petere: sed quâ sciam an & quando desiderij mei, & petitionis compos factus sum? Si amas, si desideras, jam Deum habes, Dei possessor es: *Aurum, inquit idem Sanctus, cùm volueris, non habebis: Deum tuum cùm volueris, habebis: an fortè temerè dicimus faciendo nobis Deum possessionem? non est temeritas, sed affectus desiderij: possidemus eum & possidet nos: dic securus, ama securus Deum esse possessionem tuam; non facies illi*

injuriam, si hoc dixeris; imo facies, si non dixeris.

Dic ergo: Domine Deus, cum me aliquid dignum tanto Rege, qui Rex simul & Deus sit, petere a te velis, unicum hoc postulo, ut mihi amorem te dignum dare digneris: si Seraphinorum omnium inflammatos ardores consequi possem, si cælum & terra in flamas amoris verterentur: si ex omnibus rebus jam creatis, & quæ a te condi crearique possunt, unum ingens, conflaretur incendium, illudque a te mihi concederetur, esset quidem aliquid, sed tamen longè infra votum desideriumque meum: amorem desidero, rogoque dignum te, qui in infinitum & sine termino es amabilis: amorem tuum, quo te amas rogo; ut quemadmodum: Filium tuum ad me ab æterno interitu redimendum concessisti, ita amorem tuum, qui est Spiritus sanctus, ad te amandum donare digneris.

II.
Quem ex
ijs fru-
ctum col-
legerit B.
Stephana,

B. Stephana de Soncino ordinis S. Dominici abducta aliquando a sensibus interiori mentis intuitu vidit omnes beatos Spiritus & universum Sanctorum chorû, unâ cum B. Virgine in amando Deo, quantum poterant, occupari, & tamen quantum meretur amari, non amare: vidit deinde quasi velo aliquo reducto immensam & interminabilem abyssum

amoris, qui à nullo amabatur, contestimque exclamavit: Da mihi Deus hunc totum anorem, aut vivere non possum. Subridens Christus dixit: Finiti ad infinitum nulla est proportio; cum ergo mortaliû amor omnis sit finitus, & limitatus, ad meum, qui infinitus est, comprehendendum par esse non potest: nihilominus ne propter hanc repulsam omni solatio destituaris; habe filia mea, voluntatem & desiderium me amandi, si fieri posset, quantum amabilis sum, & hac bonâ voluntate ita esto contenta, sicut & ego illam gratam acceptamque habeo. Ne tamen propterea istam amoris impermeabilem abyssum frustra esse, aut nullius amoris scopum fieri existimes; ego enim, qui Bonum sum infinitum, omni intellectui creato incomprehensibile, in illo amando æternum occupor. Altero die à sacra Synaxi domum reversa, & ante crucifixi imaginem prostrata: O Domine, inquit, ergone tuum mihi amorem elargiri non vis; alium amorem omnem respuo, te solum amare desidero; & ecce rem mirandam, Christi imago revulsis à cruce brachijs amplexu illam dignata est, adeoque cor eius sancti amoris igne succendit, ut quadraginta deinde dies nullâ potionem, nullo cibo, solâ Eucharistiâ vixerit: tantum apud Deum ad impe-

tran-

trandum amorem virium habet
unica, sed constans, & inflammata
petitio.

CAPUT XI.

*Modus distinctior, & enu-
cleatior amorem obti-
nendi per desideria &
preces.*

1. Ad eam ju-
vat præ-
sentia
Dei.

ENitere primò, quisquis amo-
ris sancti cupiditate flagras;
Deum continuò præsentem ha-
bere: sive excitato fidei actù, quo
te in Deo, ut piscis est in mari, aut
spongia in Oceano, eius immensi-
tate circumfusum aspicias; sive
quod laudat S. Augustinus, & sua-
det S. Teresa, fructum uberrimū
inde proveniente[m] expecta, Deū
intra te contēpleris: Anima, inquit
hæc non alis indiget, ut Deum
suum quærat & inveniat, se tantū
intra seip[s]am colligat, ibique illum
continuò præsentem intueatur:
quæcumque intra angustum hoc
cælum, omnibus rebus abscedere
jussis, sese concluderit, persuadeat
sibi, bene rem procedere, bibitu-
rum se de fonte, exiguoque tem-
pore multum se itineris ad perfe-
ctionem assequendam consecuturā.
Si, inquit, tum scivissem, ut modò
agnosco, quàm potens Rex in
parvo cordis mei palatio domici-

lium fixerit; non illum tam diu ibi
solum reliquissim, neque commi-
sissem ut tot sordibus palatium in-
ficeretur.

Sed cavendum est ne simplici
quâdam, & indifferente præsentia
contenti simus, qualis est inter
duos loco quidem præsentis, sed
non animo; ita ut alter de altero
non cogitet, non curet: Deus verò
ita considerandus est nobis præ-
sens, quasi totus esset oculus, ita
ad omnia quæ in cordis secessu
geruntur, attentus, ut ne atomus
quidem sine eius nutu permissi-
que prætervolet; ita boni nostri
percupidus, ac si omnis eius vo-
luptas, & beatitudo ex illis incre-
mento penderet.

Præsentia hæc non est homi-
nis, sed Dei, qui totus spiritus est,
totus amor, totus bonitas & libe-
ralitas, qui sine labore pervigil ex-
cubat, sine perturbatione amat,
sine bonorum suorum imminu-
tione profuse elargitur, & ita u-
nius animulæ bono invigilat, ac si
aliud nihil haberet agendum; ita
omnibus ut singulis intentus, &
ad omnes hostium molitiones
contra animulam ita attentus ac
si de regni sui omniumque the-
saurorum conservatione agere-
tur.

Ab hac præsentia bene appre-
hensa exsurgit in homine Dei
quædam ingens admiratio & sub-
tanta Majestate tanta demisso, ac
2. Unde nas-
citur ad-
miratio.

Serm. 31.
in Cant.

fi arenula aut guttula oculos intuentium fugiens, ad audiendum quid tanta Majestas velit eloqui, vel ad supplicationes offerendas, præ verecundia vix sui compos, assisteret; implens, quod tantopere commendatum voluit S. Bernardus; dum agendum nobis cum Deo est: *Accedendum scilicet, non irruendum*; quia, ut ait Joannes Avila vir in his exercitationibus in primis versatus, volenti cum Deo agere, nihil intolerabilius impudentiâ.

Ibid.

Sed, inquires, ubi jam homo cum reverentiâ quam potest maximâ stitit se Deo præsentem, quis colloquium incipiet; procul dubio, Deus initium dabit; cum enim omnis bona cogitatio, omnis inspiratio, excitatio, desiderium à Deo sint, quis dubitet omnis bonæ supplicationis exordium ab illo esse? Tu, inquit S. Bernardus, *cum talia volvi animo sentis, non tuam putes esse cogitationem; sed illum agnosce loquentem, qui apud Prophetam dicit: Ego qui loquor justitiam. Bona cogitata, Dei sermo est, nec talia cogitamus nos ex nobis, sed in nobis audimus.* Audiamus ergo illum nostro bono nunc de nimis evagationibus arguentem & dicentem: Quo tamdiu per inania aberras? ego te hîc prætor in silentio, & ad cor cordisque magistrum non reverteris: ego non semel invitavi, sed non es obsecu-

tus; ô quot bonorum per ista diverticula jacturam facis! Audiamus quod olim Samaritanæ, auribus nostris interioribus insurrantem: *Si scires donum Dei, & quis est, qui loquitur tecum, forsitan, & utinam non forsitan, sed opportunè, importunè desideria cordis effunderes, & tibi daret aquam vitæ.* Vel audiamus familiarius nos interpellantem, ut olim Apostolorum Principem, & ut sic loquar, venam cordis pertentantem, & dicentem; *Petre amas me?* & ô felicem qui respondere posset: *Tu scis, Domine, quia amo te.*

Multum hunc agendi cum Deo modum commendat S. Bernardus: *Incessanter, ait, hortamur vos, fratres, ut ambuletis in viâ cordis, ut sit anima vestra in manibus vestris semper, ut audiat, quid loquatur in vobis Deus, quoniam loquetur pacem. Quibus loquetur pacem & utique implebem suam, & in sanctos suos. Quæ est plebs, & qui sunt sancti? ipsi nimirum, qui convertuntur ad cor.*

Per-suadeamus etiam à Deo nos invitari ad agendum & loquendû, nobisque ab illo dici: *Fac me audire vocem tuam.* Sed quid dices, quis tibi verba tantâ Majestate digna suppeditabit? habes ad manum illa per Scripturæ sacræ paginas dispersa in Psalmis, in Canticis, in Prophetis; amor in Deum tuus paupertas tua, quod in alijs amantibus & pauperibus videmus, tibi illa

Medi
Reden
cap. 7.

3.
Com-
mendat
à S. Ber-
nardo.
Serm. 30.
illud, An-
dram quib.

4.
Et finit
tur a D
vide.

illa suggeret. Dices aliquando cum fororibus Lazari, te ipsum designans: *Ecce quem amas, infirmatur; aliàs paupertatis tuæ quodammodo immemor inelamabis: Diligam te, Domine, fortitudo mea: quandoque cum Magdalena de Pazzi unius verbi aspiratione contentus eris, dicens: O amor! vel pluribus cum S. Teresa postulabis: O Domine, da mihi hanc aquam! gratiæ scilicet & charitatis: vel cum S. Anselmo amplificabis petitionem, & votis tuis vela largiùs expandes: Trahe me Domine in amorem tuum, & hoc ipsum totum. Totum quod sum, tuum est conditione, fac totum tuum dilectione. Ecce Domine coram te est cor meum: conatur, sed per se non potest, fac tu, quod ipsum non potest; quod me facis petere, fac & accipere: dat querere, da & invenire: doces pulsare, aperi pulsanti. A te habeo desiderare; à te habeam impetrare.*

Medit. de Redempt. cap. 7.

4. Et suadet a Da. vide.

O quot viri sancti ad amoris affectionem hoc modo per desideria & petitiones aspirarunt, & tandem illum impetrarunt: imitemur, & monenti Prophetae regio aures hac in parte commodemus: *Quarite Dominum, ait, quarite faciem eius semper: ac præsertim illud semper, hoc est omni loco & tempore, indefessè, & incessanter huic negotio incumbamus. Audiamus monentem S. Ephrem, ut sive in templo, sive domi, sive in*

agro, sive ovibus pascendis, aut exstruendo ædificio, operam aliquis navet, sive in convivio cum alijs accumbat, ab orando Deo, amorisq; dono efflagitando non desistat. Sequamur & consilium S. Chrysostomi; qui ab hac supplicatione diem auspiciari vult, simul ac evigilasti, & in eadem per diem perseverare saltem ad horas singulas, ut oratio tua cursum solis exæquet, & cum cubitum abcedis, ultimum verbum, ultimaque cogitatio sit elevatio ad Deum pro amoris divini imperatione. Nec præter Deo debitam reverentiam te aliquid agere existima, si etiam dum manibus laboras, huic petitioni insistas, cum ad Psalmorum concentum dum operi manuali vacant, suos ipse Basilii ad hortetur. Imò nec cibi sumentis, nec corporis amicitia occupatione hoc petendi supplicandique studiù interrumpi permittit. *Amiciris, inquit, pallio & fac in te augetur erga Deum charitas, qui integumenta dedit gratuitò, hiemi & æstati accommodata.*

De orando Deo.

De orando Deo in fine.

In Reg. fief. disp. interr. 37.

Homilia in M. Iulianam.

5. Ex rebus creatis Deum præsentem intellige.

Denique quidquid rerum creatarum sub aspectum cadit, pro stimulo tibi sit ad amorem Dei: quidquid intueris, donù est amantis: corpus tuum, & quod illud alit; aer ipse, qui refrigerando cordi deservit; cælum, & Sol, qui calore fovet, & vegetat, qui luce nos illuminat, linguæ sunt amoris; terra,

ANNE
UN
DGE
215
IN REG. FIEF.
DISP. INTERR.
37.

Orat. in
hom. Dom.
9.

terra, quæ sustinet, animalia, quæ
reficiunt; flores & fructus, qui
recreant, voces sunt ad redaman-
dum nos excitantes. *Mundus iste*
magnus, inquit Nazianzenus, &
admirabilis, divina Majestatis praco
est, non unâ, ut reliqui præcones, sed
omnium linguâ loquens. Sed, inquit,
quis unquam ab homine inter oc-
cupationes continuas distracto &
ad mortalium salutem procuran-
dam eorum obsequijs, & volun-
tatibus ad instar mancipij ad dicto,
tantam Dei præsentiam animique
recollektionem impetrare, pote-
rit. 1. respondeo, non esse im-
possibile apud Deum omne ver-
bum, & gratiâ semper esse ad te ju-
vandum in promptu, si illi non
desis. 2. Deum ipsum nihil æquè
à nobis velle, quàm familiarem
secretorum communicationem,
& si cum illo conspiraverimus,
brevi te de cordis tui instabilitate
triumphaturum. 3. Naturam pau-
latim assuescere, & tam facilè san-
ctis cogitationibus ali atque dele-
ctari, quàm vanis & inutilibus an-
tè consueverat. Id cum Barlaam
Josaphato persuadere vellet, hoc
exemplum attulit in medium: Mi-
hi, inquit, Dei cultor rem hujus-
modi narravit. Cum firmissimum
divinæ contemplationis habitum
mihi comparassem, ipsiusque me-
ditatione anima mea tincta esset,
huius rei periculum aliquando fa-
cere cupiens, mentem meam ita

Lib. 1. cap.
20. de vita
Barlaam
apud Da-
masc.

continui, ut eam pro suo more
meditationi se adungere minimè
sinerem. Quod quidem eam per-
ægrè ac permolellè ferre intelle-
xi, atque ad eam effrenatâ qua-
dam cupiditate properare, nec ad
contrariam cogitationem ullo
modo inflecti posse: at cum ha-
benas ipsi nonnihil permisissimè,
statim ad studium suum & operam
celerissimo cursu ferebatur, exta-
batque, quod ait Propheta: *Quem-*
admodum desiderat cervus ad fontes
aquarum, ita desiderat anima mea ad te
Deum. *Sicut anima mea ad Deum fon-*
tem vivum; ex quo demonstratur,
hoc in nobis situm esse, ut virtu-
tem adipiscamur. Ita ille.

Maria Victoria Annuntiata-
rum, quas Cælestes vocant, fun-
datrix ita animum habebat in Dei
præsentia defixum, ut vix ab illo
per occupationes, & colloquia ab-
straheretur, & si abstrahi contin-
geret tantillum, his duabus voci-
bus *Amor Dei*, tanquam igne sul-
phuri admoto continuo recales-
cebat.

Philoromus Sacerdos S. Basi-
lio per familiaris, à Juliano Apo-
stata pro fide tormentis exagita-
tus, sed à dæmone atrocius per im-
puras imagines, & varia terricula-
menta viginti & plurium annorum
spatio divexatus, inter has concer-
tationes, & cogitationum proelia
Deum tamen sibi præsentem ita
semper habuit, ut quodam die per
occa-

occasionem de hac re loquens diceret, se non meminisse mentem suam à Dei unquam præsentiâ distractam fuisse.

Idem ferè in processu canonizationis S. P. N. Ignatij iudicium sententiâ auditis testibus memoriâ proditum legimus his verbis: *Tanto erga Deum amore flagrabat, ut totâ die illû exquireret, & nihil aliud cogitaret, nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati.*

Patrem Carolum Condren Congregationis Oratorij in Galliâ secundum Præpositam Generalem, qui etiam ante sacerdotium sæculi impletebatur tribulis & spinis, ita tamen inter illa præsentiâ Deum semper habuisse memorant, ut plurimum annorum spatium, vix octies aut novies, & quidem per exiguum spatium divinâ præsentiâ conspectuque caruerit, idque ex confessione generali eius manu descripta compertum est: tantis verò id temporis locupletatus est divini amoris delicijs, ut cor ferendo impar palpitationem in reliquum vitæ contraxerit; ardorisque istius violentiâ duas costas extra locum eonnaturalem elevarit, tumore aliquo ad pectus prominente huius rei fidem faciente.

Ad istiusmodi præsentiâ pro viribus eniti nos oportet, nec difficultatibus in principio oc-

currentibus re quasi desperatâ cendum. Non est abbreviatâ manus Domini, ad laborandum est gratiâ, & signis exterioribus (ut sunt in digitis annulus, acicula in brachio, nodus in cingulo, pungentes alicubi aculei, familiaris cum Angelo tutelari, aut animabus in purgatorio igne detentis conventio) excitanda Dei præsentiâ memoria, in Dei ipsius liberalitate & erga nos munificentia spe omni firmiter collocatâ, fore tandem aliquando ut ad amoris toties desiderati possessionem ex eius gratiâ admitramur.

C A P. XII.

Quantum conferat ad acquisitionem amoris divini mentalis oratio.

Dividitur hæc in cogitationem, meditationem, & contemplationem. Cogitatio est quædam mentis circa Deum agitatio, ut Richardo à S. Victore placet, est animi respectus ad evagationem pronus. Meditatio verò secundum Augustinû est occultæ veritatis studiosa investigatio: quam, ut conducat ad id, de quo hic agimus, oportet inoperari ab actu voluntatis, ad id quod Deo placet, aspirantis. Contemplatio

I.
Quot partes orationis mentalis.
De contemplatione. l. 3.

2. 2. 9. 180.
4. 1. 3.
de spiritu & lit.

E c **secun-**

secundum D. Thomam est divinæ veritatis simplex intuitus, & secundum Augustinum est eiusdem veritatis jucunda admiratio. Cogitatio in meditationem transit, dum fortiter insistit, & inquisitioni studium impendit: meditatio in contemplationem, dum id quod investigavit, admiratur, ait Richardus supra.

Hæc si acquisita sit, nihil aliud est quam notitia intuitiva divinorum affectuosa, & labore humano cum gratia Dei procurata: si infusa, ab auxilio Dei mentem vel per se, vel per dona Spiritus sancti & habitus supernaturales elevantis procedit: prior remiganti, irriganti, manducanti, in quibus est aliquis labor, comparatur; infusa verò velis expansis ventisque navem ferentibus, pluvia, potui, etiam inebrianti, juxta illud: *Comedite, amici, & bibite, ac inebriamini charissimi.*

Cum ergo oratio mentalis, quæcumque illa sit, ad Deum propius mente conspiciendum animum hominis elevet, eumque in cogitanda, vel meditanda, vel contemplanda Dei pulchritudine, eisque in nos amore, & beneficijs perpendendis (quæ sunt tria amoris nostri incentiva) Deo ipso adminiculante defigat; dubitari non potest in illa magnum ad amoris divini consecutionem esse adjuvamentum.

Mulierem memorant, quæ in gynecæo suo Mauri effigiem nigram & deformem habebat, in quam sæpè coniecit oculos, deformem postea & Mauro similem prolem peperisse: aliam verò, quæ cum illiberali esset facie, verereturque ne proles sibi similes gigneret, cubiculum elegantibus hinc inde picturis adornasse, ex quarum quotidiano conspectu factum, ut etiam proles formosas in lucem ederet. Si tantum potest in mulieris animum muta effigies, quid non faciet sapius objecta, & attentè mentis oculis representata: ineffabilis Dei pulchritudo? Ipsius B. V. excellens forma vel semel tantum per transennam ab homine illam amante conspecta, tantis eius animum perfudit delicijs, & ardoribus inflammavit, ut paratum se offerret è Belgio Romam non pedibus, sed genibus adrepere, dummodò ad unius *Ave Maria* spatium tam jucundo conspectu frui iterum daretur; cum verò omnis creata pulchritudo Dei excellentiæ comparata, sit velut guttula toti oceano composita, quæ non incendia Dei præstantissima natura in hominis mente suscitabit, non in transitu, sed fixo contemplationis intuitu attentè, & jucundè considerata?

Duas nobis vias contemplandi Dei essentiam assignat B. Dionysius; unam positionis sive affirmationis,

2.
Lectio
Dei pul-
chritudo
philtrum
efficax.

4.
Ex cen-
templatione a-
mor Dei

3.
Contem-
plandi
Dei via
duar.

tionis, alteram negationis sive de-
tractionis : per illam intellectus
quidquid excellentissimum potest
concipere, Deo attribuit ; per
hanc ab illo remouet, quidquid
vel minimam imperfectionem se-
cum trahit. Harum praxim ex
Cæcellario Parisiensi Joanne Ger-
fone accipe. 1. Circumcide & ab-
strahere Ens ab omni conditione in-
diuiduante, à loco, tempore, quan-
titate, qualitate, relatione, & ha-
bebis Ens æternum, independens,
à nullo existens, & istud agalma,
inquit est, Deus. 2. Concipe, &
circumcide hoc modo Bonum, &
habebis bonitatem æternam, infi-
nitam, illimitatam : ac in primo
quidem attrahis rationem Entis
perfectissimi per intellectus ope-
rationem, cuius proprium est res
sibi attrahere : in secundo verò
abis extra te voluntate, & ferris
in illam Bonitatem in circumscri-
ptam, & ab omni conditione re-
stringente abstractam & circum-
cisam ac in primo dicere potes,
Delectus meus mihi, & in secundo,
& ego illi.

4.
Ex con-
templatione a-
mor Dei.

Jam verò si postquam in hunc
Entis & Bonitatis Oceanum pro-
fundè ingressus es ad amorè simi-
liter infinitum & immensum, quo
te illud Ens incomprehensibile, illa
Bonitas ineffabilis, te vermicu-
lum complectitur, attendas quo-
modo tantis non capieris illece-
bris, & tantis incendijs non totus

inardescas ? Qui inter mortales à
formosa aliqua virgine, quam de-
perit, & procuratur, adamari se non
mediocriter ex eius familiari an-
cillula arcanorum Domine sue
conscia intelligit, quot inde no-
vas & ardentiores amoris flam-
mas concipit ? Quid ergo faciet
animula, dum per contemplationem
in amoris divini fornacem
ingressa, se à tanta Bonitate post
tot infidelis ingratiq̃ animi sce-
dissimas notas ad dulcissimos amo-
ris sincerissimi complexus invitari,
admittiq̃ conspicatur ? *Nimis*
durus est animus, ait S. Augustinus,
qui dilectionem, si nolebat impendere,
noluit rependere. Sanè nimis durus,
præsertim, si S. Bernardum monē-
tem audiens ponderarit attentè
has quinque voces : *Tantus, Tan-*
tum, & Gratus, & Tantillo, & Tales:
aut altiùs ab infinita Dei amantis
præstantia ac eminentia, ad suam
indignitatem oculos reflectens,
cum S. Bonaventura videat, matu-
reque consideret, amari ab infini-
ta Majestate, *pauperes, viles, mise-*
ros, ab eterno nondum existentes, non-
dum diligentes, inò nescientes, & resi-
stentes, & offendentes ipsum. Carbo
ignitus alterum juxta se positum
frigidum licet, tamen levi flatu
paulatim accendit, & quò fieri po-
terit, ut animus divinæ naturæ,
quæ tota ignis consumens est, per
contemplationem propius admo-
ta, & constanter adhærescens, non

De Ca-
tech. rudi-
bus cap. 4.

Ecce 2 tota

tota in flammis amoris abeat? Inter miserias generis nostri, quæ undique nos circumdant, meritò primum locum obtinet tam profunda tanti boni ignorantia, & ad illud propius cognoscendum & assequendum tam supina oscitantia: hinc illæ voces B. Magdalenz de Pazzi: O amor, quàm parum à mortalibus cognosceris, & parum amaris! da mihi, bone JESU, latera tam firma, & vocem tam sonoram, ut dum velut tui amoris præco, te Amorem appello, ab Oriente ad Occidentem audiri possim, ut ab omnibus tanquàm Amor unicus cognoscaris & ameris. Hic idem sensus ab oculis S. Patris Ignatij, & B. Iacoponi ciebat uberes lachrymas: videbant istæ caelestes aquilæ, quàm intercesset humanarum mentium tantum Amorem bene cognoscei, & redamari. B. Mariam de Victoriâ post susceptum in sacra Communione Christum vehemens inceserat cupiditas aliquid agendi, quod impensè Deo adlubesceret: & intus respondentem audivit: Me dilige, sicut ego te dilexi: non ut æquo amori infinito ipsa limitatæ in amando virtutis responderet; sed ut se totam amando impenderet, sicut antea Christus fecit, & facere pergit, nihil unquam de amore remittens. Hanc considerationem utinam altè animo impressam circumferremus semper! quam ab

una è filiabus suis, dum in se domanda laborat, eadem sancta prudenter exegit, dicens ut se pro amore Dei, sive pro tanto dono promerendo vincere conaretur: addens; Ne committe filia, ut has voces, pro amore Dei, frustra protulerim; fieri ne posset, ut id non faceres, quod per amorem istum te rogo? certè si recusas, dicam te nescire quanta res sit, & quantæ excellentiæ Amor Dei.

Adjungamus Amori divino beneficiorum, quæ tanta sunt, tam crebra, & tanto numero, seriam & attentam considerationem. Summum bonum, Deum scilicet amiseramus culpâ nostrâ, & in abyssum malorum æternorum ibamus præcipites: non erat qui ruentes sustineret, nisi Deus ipse nobis debitas pœnas sponte suscepisset: quis hæc pensitans non hæreat attonitus, & vix sui compos? Constantinum Magnum leprâ laborantem, ut huic malo remedium adferret, ferunt ex infantium sanguine balneum apparari permisisse; quæ res quia crudelitatis plena, meritò apud plerosq; admiratione habuit: sed multò plus admirationis sibi conciliaisset, si ut puerulum leprâ cõspersum perfanaret, Constantinus de suo sanguine balneum ipse confecisset. hoc postremum in nostri gratiam fecit Deus.

Tria beneficiorum genera à Regibus in alios derivari possunt: Pri-

Beneficiorum genera varia.

5. Et ex hoc beneficiorum divinorum memoria.

7. Divina nos quæ & quan

6.

Benefi-
corum
genera
varia.

Prima quidem nullo Regis sumptu conferuntur, consensu solo, & unico *Fiat* res tota conficitur: ita privilegio, militaria, & urbana officia, ita criminum remissiones, & fisco, vel arario debita summæ condonantur. Secundi generis sunt pecuniarum largitiones & nonnulla istiusmodi, quæ sine aliqua regiarum opum diminutione fieri nequeunt. Tertia laborem & pericula secum trahunt, ut si Rex mari se committere, si conferre manum cum hostibus, si capitis adire discrimen debeat, ut captivum, quem amat unicè, in libertatem afferat: primis beneficijs debetur aliqua gratiarum actio, secundis major, tertia ita totum hominem devinciunt, & amorem ab illo maximum, & omne obsequiorum genus exigunt, nisi velit hac in parte à belluis superari; inter quas quid Leo liberatori suo in amphiteatro gratiæ retulerit, ob unicam è faucio pede detractam spinam? quid alter ob allatas in prælio cum dracone suppetias, dum inter medios fluctus perdit vitam, ne benefactorem perderet? quid canis, quid aquila nutriculis suis obsequij rependerint, ne beneficiorum memoriam deposuisse viderentur, ab antiquis memoriæ proditum cum admiratione legimus? sed sigillatim à Deo in nos collata beneficia consideremus; tot enim sunt linguæ quæ

auribus nostris Amorem ingemnant, tot carbones igniti in cumulum velut undique exaggerati, & in nos congesti, ut eorum flammæ vitare non possimus: cum Psalmista meritò canat: *Qui coronat te in misericordiâ, & miseratio-nibus.* Conijciamus oculos in magnam illam rerum creaturarum multitudinem, quæ per magnum illud à cælo ad inferos usque profensum intervallum dispersæ sunt, & à maxima & perfectissima ad minimam descendendo interrogemus singulas, quis illam condiderit & in quem finem: dicent profectò se ab amantissimo Deo conditas, ut nos ad ipsius amorem provocarent, & nos ad illum, à quo profectæ sunt, facto amoris circulo perducerent; de quo hoc confectaneum reliquit nobis S. Dionysius: *Qua in re sine & principio carere, se ostendit excellenter divinus Amor, tanquam sempiternus circulus.*

Sed non citò ab hoc circulo pedem efferamus, creaturas singulas velut huius circuli annulos propius inspiciamus: continet se illarum unaquæque in suæ perfectiōnis gradu, sic tamen ut suum ipsæ gradum non norint: non cognoscunt bestiæ se, quia sensu præditæ sunt, arboribus nobiliores esse, neque arbores, quia vitâ infimâ vegetantur, se gemmis præstare norunt, neque rosa se cæterorum florum, ob suam purpuram

7.
Divina in
nos quot
& quanta.

& odorem velut reginam esse
 perspectum habet, & quia hoc ig-
 norat, nullam inde vel voluptatem
 vel utilitatem percipit: Sol non
 gestit præ cæteris astris gaudio,
 nec super alias stellas se Deo de-
 bitorem reputat, quod dux &
 moderator sit temporum, quod
 astrorum dominatum obtineat:
 Homini soli gradum suum & su-
 pra cæteros præstantiam agnosce-
 re, cæterorum etiam dotes discer-
 nere, inde voluptatem & fructum
 capere competit. Novit ille rerum
 omnium conditorem, cum eo agit
 quantum vult familiariter, ad eum
 spectat, illum laudare, gratias age-
 re, & amorem rependere, cum
 omnia in sui gratiam, commodum
 & voluptatem facta esse non sit
 nescius: ipse caput est & princeps
 universi, ipse ex illo velut à prop-
 tuario alia ad delicias, alia ad quæ-
 stum, nonnulla etiam ad instru-
 ctionem haurit ut lubet; mundus
 illi est instar hortuli, ex cuius aspe-
 ctu fructuque cum Deo & in
 Deo reficitur; gymnasium est, in
 quo exercetur, & eruditur. Hinc
 unus pro omnibus rebus, quæ ip-
 sius commodis deserviunt ad agē-
 das gratias obstringitur; veluti si
 unicus in civitate sapiens esset,
 amentes cæteri, qui illius imperio
 & emolumentis detinerentur ad-
 stricti ad Sapientem illum tum
 pro se, tum pro reliquis omnium
 bonorum, quibus urbs ista frui-

tur, agendarum gratiarum ratio,
 & debitum unice pertineret. Ita
 se res habet in hoc Universo: unus
 Homo pro omnibus rebus ob-
 strictus obligatusque est: ille pro
 omnibus conditorem amare, ob-
 sequi illum colere, referre pro
 omnibus gratias debet, & quidem
 uniuscuiusque rei præstantiæ com-
 menturatas, majores pro Sole
 astro nobiliore, quam pro Luna,
 & sic de cæteris, prout major vel
 minor fructus ad ipsum redit,

Quod si ita est, quas hominem
 pro se gratias agere convenit, qui
 pluribus supra cætera beneficijs
 ornatus est, & res omnes creatas
 in universo vincit naturæ dignita-
 te atque præstantiâ? & quamvis
 corporis humani fabrica non ita
 eminere videatur, plus tamen
 conditori suo debet pro corpore,
 quam pro reliquarum rerum uni-
 versitate; nec hominem sani judi-
 cij reperiri posse judico, qui non
 mallet rerum cæterarum, quam
 capitis, aut manus utriusque ja-
 cturam facere. Sed longè amplius
 pro animi, qui incorruptibilis est
 & immortalis, & aliquid divini in
 ratiocinandi eminentia accepisse
 videtur, quem omnes velut Prin-
 cipem & Dominum suum sub
 Deo reverentur, homo Deum ob-
 servare, & officijs omnibus deme-
 reri tenetur.

Tantæ dignitatis est animus ille,
 ut Deus cum illo consuetudinem
 insti-

8.
 Quam
 obligatus
 Deo sit
 homo præ
 cæteris
 creaturis
 pro cor-
 pore.

10.
 Ob re
 demp-
 tionem.

9.
 Pro animi
 ob crea-
 tionem.

instituat, in eo sui imaginem deli-
neet, sedem & domicilium in illo
figat, ac velut in regia sede dicet
imperia, & familiariter tanquam
cum amico delicias. Hinc ut fi-
lijs Regum fieri solet, pro Pæda-
gogo à primo ortu Angelum no-
bilem attribuit, pro hoc purgan-
do balneum in Baptismo, pro cor-
roborando Confirmationis chris-
ma, pro reconciliando Pœnitenti-
æ lavacrum, pro alendo panem
caelestem, pro cõtra hostes arma-
do supremam unctiõnem paterna
munificentiã providit: omnibus
horis aditum ad sui colloquium
præbet, quin imò resistentem in-
vitat, aliò fraudulenter abductum
benignè revocat, cadentem susti-
net, lapsum relevat, pugnanti suc-
currit, vincentem coronat, tene-
bricoso lucem, anxio levamen,
fesso quietem suos inter amplexus
subministrat. *Divites*, ait S. Paulus
Corinthijs, *fasti estis in illo, ut nihil
desit vobis in ulla gratia.* S. Bernar-
dus imitemur, qui etsi Christum in
Incarnatiõne jam fratrem nostrum
pauperrimos mortales ad oris sui
osculum admittentem demiretur
& omni amore dignum existimet:
propter calicem tamen amarissi-
mæ passionis & mortis maximè
nobis amabilem proponi arbitra-
tur. Ponderemus pauca verba, sed
mysterijs refertissima in S. Tho-
mæ Aquinatis hymno cani solita:
Se nascens dedit socium, convescens in

*edulium, se moriens in pretium, se re-
gnans dat in pramium.*

Intueamur propius, quis ille
sit, qui dat, quanto amore se do-
nat, & quibus, & procul dubio in
eamdem cum S. Augustino ibimus
sententiã; Ut qui propter crea-
tionis beneficium Deum non a-
mat, inferorum mereatur suppli-
cia; qui verò rursus pro redemp-
tionis dono, non diligit alterum,
infernum in caput suum meritò
accersere videatur: continget for-
tassis ex tantarum gratiarum at-
tenta contemplatiõne, quod B.
Ægidio Francisci discipulo, qui
cum frigidissimâ hyeme algeret
totus, & deficiente calore vitali
propius abesse videretur à morte,
ita tamen cogitatione in charita-
tem Christi in cruce morientis
conversâ derepente totus inca-
luit, ut in medio fornacis incen-
dio versari crederes, aut ad æstivi
Solis radios inardescere.

Voluit aliquando Sancti Chry-
sostomi Mater filium ad Christi
vexilla convolantem à sancto pro-
posito avertere, & ad sui solatium
apud se retinere; manu itaque pre-
hensum, duxit in secretius cubi-
culum, ubi illum genuerat, & di-
gito in thalamum intento, in quo
acerrimos partus dolores erat eius
causâ perpessã, & ex alia parte
opes & thesauros, quas ingenti
curâ illi compararat, ostentans,
obsecravit, ut amorem amori re-
pen-

II.
Compa-
ratione ad
matris be-
neficiã.

10.
Ob re-
demptio-
nem.

penderet, & cum non longius abesset à morte, ne se tantillo tempore ante suum è vita decessum desereret: O si thalamum crucis, in quo nos cælo acerbissimos inter dolores peperit Jesus Christus, sapiùs attentis oculis intueremur, diceremus procul dubio cum S. Francisco; Quí fieri potest ut illum non amem, qui amore mei mortuus est?

12.
Emblema
de Christi
amore.

S. Rudisindum Compestellanú Episcopum ferunt insignia habuisse, in quibus ab uno latere speculum, ab altero penderet circinus, & in utriusque medio Crux; hoc commento duo volens indicare; primum, Amorem Christi speculum esse veri perfectique amoris; alterum circino, hoc est mentis cogitationum crebrá circumvolutione Christi amorem cum suo velle se conferre, & unum circini pedem in Christi corde, alterum in suo collocare, ut quantum differentia, & disproportionis inter utrumque amorem interesset, posset advertere, & pudore penitentiæque suffusus, ad ardentius amandum incitaretur. Hoc à nobis etiam agendum est, & audiendus hac in parte Apostolus, qui Hebræos suos monet, ut repetant memoriâ sapiùs hunc Christi erga nos amorem tot tantorumque malorum patientiâ comprobatum: *Recogitate, inquit, eum qui talem sustinuit*

adversus semetipsum contradictionem.

Rapiuntur homines in admirationem dum audiunt insigne aliquod dilectionis facinus, verbis illud, scriptisque celebrant, & interdum non tantum animo, sed insolitis etiam corporis affectionibus commoventur; ut accidit Ludovico de Medicis, qui dum audit sibi ad lectulum perlegi nobilem Matronarum Baviaræ erga maritos eharitatem, gravi morbo, quo tenebatur, levatus est.

Bodini in
Præf.

Res ita se habet: Conradus Imperator, post longam Werbergæ obsidionem, in qua dux Baviaræ, cum nobilibus suis eorumque conjugibus inclusus erat, eos tandem ad deditorem, & quas vellet conditiones admittendas compulsi, quarum princeps fuit, ut feminae dumtaxat liberè egrederentur, ipsæ que liceret efferre, de mundo muliebri, rebusque pretiosioribus & carioribus, quantum gestare possent, maritus & reliquæ militum turbæ remanentibus captivis: sed ecce rem admiratione dignissimam: nobiles matronæ cateraque mulieres, relictâ moniliis, & vestium muliebrium pretiosâ suppellectile, humeris suis maritos suos singulæ imponunt, & hoc perfecti amoris onus bajulantes unâ cum liberis urbe pedem efferunt. Quod ut vidit Imperator, ad tam insolitum spectaculum collactymans, inimicitias, quas cum Bavaro gerebat,

13.
Amor
mulierum
Baviaræ
maritos.

rebat, deposuit, vindictæ cupiditatem remisit, culpam condonavit; & cum illo novum amicitiaæ fœdus iniit: tantum potuit conjugalis amoris in mulieribus insignne monumentum. Bone Jesu, quantum hinc habes contra mortalium torpescencia in tui amore corda argumentum! ecce ob amoris scintillam in admirationem & lachrymas, & misericordiam toti abeunt, & ad tui in cruce pendentis conspectum ad sanguinem undique profluentem commoventur: quàm verè dictum alia de causa ab Augustino, *miracula tanta assuetudine viluerunt.*

Utinam, quod plerisque concessit tua Humanitas, ad istud in Calvaria monte amoris bustum, ad rogam istum incensæ charitatis propius accedentes in illo igne excoqueremus amoris proprii scoriâ, excuteremus torporem animi & ad tantæ dilectionis incendia inflammaremur universi! Utinam nobis accideret quod peregrino in terram sanctam contigisse legimus, qui eum ad Calvaria locum, in quo flammis amoris consumptus pro nobis exspirasti, pronus toto corpore tuum amorem incomprehensibilem versaret animo, ita exarsit, ut animus, vinculo corporis effracto, pennis amoris in celum evolaret; fortè impleretur in nobis hoc modo B. Agidij votum, qui contempla-

tione amoris divini malebat, quàm martyrio è vitâ decedere: ab ista enim contemplatione sperabat tantas tamque vehementes incensæ charitatis faces evibrandas, ut corpus illas ferre non posset, & vinculo animæ consumpto animus liber in amoris æterni abyssum abiret.

CAPUT XIII.

Aliqua observanda ab ijs, qui orationi mentali se dedunt.

Multos naves & abusus eorum animis se insinuare, qui hisce mentis sanctis exercitationibus dant operam, docuit plurimorum annorum experientia, quorum aliquos cæteris omissis hinc strictim attingam, suggeramque breviter remedia; qui amplius volet, eos, qui de his fusiùs tractant, si lubet, adire poterit.

Primò videbis aliquos, qui nescio quo vanæ cupiditatis vento elati, neglecto ordine primisque principijs, à summo contemplationis orio, & oratione, quam vocant quietis, indictò sibi in præsentia Dei potentiarum omnium silentio ordiri volunt.

Alij è contrâ cum evagationes mentis pervincere nequeant, languore ac tædio confecti, abijciunt

Ff om

omnia, ac in illo orationis genere affectando, se oleum & operam perdere arbitrantur.

Tertius.

3. Alios videbis contrarijs semper ventis agitados rapi in opposita: si succedere videatur oratio, & consolatione ac delicijs caelestibus affluere, sibi plaudunt, & vanæ gloriæ sensu non parum efferuntur: si siccè & aridè res procedat, hastas animosque abijciunt, sibi que, & alijs, querimonijs suis molestias creant.

Quartus.

4. Aliqui cum bene cœperint, & si constantiam teneant, plura à Deo successu temporis non immeritò sperare possunt, ubi in aliqua concione, aut libri pij lectione intelligunt, aliquod sublimius orationis genus esse, relicto suo, in quo cum fructu versabantur, ad illud aspirant, & dum continuò mutant, in nullo proficiunt.

Quintus.

5. Alij verò modo alicui orandi, cui ab aliquo tempore assueverunt, ita mordicus adhærescunt, ut Deum per instinctus, & interiora lumina ad sublimius orationis genus invitantem non audiant, nec sequi velint.

Sextus.

6. Alij orationem quietis & silentij semel atque iterum experti, eodem beneficio se à Deo, quando cumque se ad orandum contulerint, donandos arbitrantur, idque prætolando tempus otio & evagationibus consumunt, dum potentias animæ exercere, & ali-

cui piæ considerationi applicare nolunt.

7. His affines sunt, qui ubi audiunt eos qui altissimæ contemplationis dono fruuntur, nullis imaginibus aut repræsentationibus uti, nolunt amplius de vita Christi, eiusque passione meditari, quod hoc sine corporeis repræsentationibus fieri non possit, quas admittere, & non excutere imperfectioni tribuunt.

8. Alij de orationis bonitate, non ex fructu, sed ex gustu dijudicant, atque ubi ab illà caelesti melle delibuti recedunt, etsi navis & defectibus obsiti, omnia salva arbitrantur, & de novis ad perfectum conatibus non curant.

9. Denique multi illo tempore, quo orationi vacant, aliquas amoris flammæ excitant, sed volatiles, & quæ continuò subsidunt, atque operationes virtutum non promovent. Videamus nunc quid hisce aberrationibus, & defectibus remedijs possit adferri.

Primos Joannes Gerson ad humilitatem revocat, & gressum infantium more prius formare, quàm gigantum passus aut avium sine alis volatus imitari vult nec ordinem Dei hac in parte deserendum ait, qui prius vult, hominem intellectus & voluntatis ministerio uti in oratione, quàm quietis aut silentij orationem affectare, quàm nisi prius in medi-

Septimus.

Octavus.

Nonus.

Oppos. de mediti. cons.

Remed. diuin. pro primo abusu.

Simil. exit. igne.

tatione exercitatis sine miraculo, & inusitato privilegio Deus non solet concedere, adeoq; n̄p̄us esse tantisper exercendis cum labore animi facultatibus incumbere, donec Deus ad sublimiorem orationis gradum hominem promoveat.

2. Atque hunc fuisse Illuminatorum errorem, qui occultā præsumptione, sine speciali Dei vocatione imparati ad orandum proruebant, & illustrationes extraordinarias ambiciosè expectantes, quidquid illis adlubebar, tanquam caelestem afflatum amplexabantur, & simplicibus venditabant. Fieri quidem potest, ut aliquem in conversionis suæ initijs, & inter orationis prima rudimenta, Deus ad sublimiorem gradum, & intimam secum familiaritatem evocet; sed hoc singulari gratiæ, quæ extra ordinem communem datur, tribuendum est; quia quisque se indignum existimare debet, & cum datur, sibi persuadere, id agi, quod aliquando S. Birgittæ docui B. Virgo, Deum tum imitari pastorem ovium; qui principio florum herbarumque fasciculis oviculas suas allicit, & successu temporis ita illas affuefacit, ut æquè libenter fœno pascantur, quam antè floribus.

3. Simile de extruente ignem. Accinge itaque te primò ad meditandi laborem ex amore, & pro amore suscipiendum. Ex amore,

quia Deo placendi unico desiderio impulsus illum aggredieris; pro amore, quia non alium fructum in illo spectas, quam divini amoris incrementum. Atque in prævio ad meditandum apparatu, imitare famulum ignem extruente; primò ille ligna defert & disponit, carbones accensos aut lumen, simulque paleas admovet, insufflat, si opus sit, donec flammam excitatam, & prorumpentem conspiciat. Ad eundem modum tu puncta meditationis velut ligna appara, ignem per Spiritus sancti invocationem emendica, considerationem velut paleas & aspirationes voluntatis velut insufflamina admone, donec tandem in meditatione tua ignis exardescat: si nihil succedat, si obrigescas ut glacies, si indurueris ut marmor, ne turberis; divinæ te Providentiæ committe, patientiæ tuæ fructu non privaberis, ut ex contrario colligere potes. Si quispiam exitiali odio in alium inflammatus, de eius ædibus incendiendis consilium caperit, si paleas & fomitem igneum clam admoveret, atque in illo facinere deprehenderetur à Judice, continuò tanquam capitis reus ageretur in furcam, aut flammis cremaretur; quid tamen egit, quod damnum creavit? etsi conatus eius eventu caruerit, satis tamen multa molitus est, ut pro incendiario habeatur, & puniatur.

Ff 2 Idem

Idem censeto de eo qui ad divini amoris flammam per meditationem excitandas, quod suarum erat partium, fecit: *Quodvis, & non potes, Deus imputat factum*, inquit S. Augustinus.

4.
Prostando
aliud indi-
dem peti-
tum.

2. Quæ verò mentis evagationibus uti vellent, mederi non possunt, præter ea quæ jam dixi, spe meliorum animum corroborent. Ayicula cum primùm cavcâ includitur, tumultuatur aliquantulum, & desultoriè huc illuc ad cancellos circumvolitat; ubi verò paulatim clausuræ assuevit, ad cantus suos, & quietem redit: antequam lignum virens & humidum ignem concipiat, molestiam insufflanti creat: non sunt imitandæ insipientes ancillulæ, quæ per impatientiam focum destruant, & huc illuc irritatæ ligna dispergunt: fenestra potiùs aperienda, & fumo abeundi, & aëri novo subeundi locus dandus, hoc est gratiæ divinæ, quæ animam meliorum expectatione corroboret, sanctisque aspirationibus & ignitis jaculis in cælum vibrandis interea vacandû, quales sunt quæ sequuntur: O Deus meus, quando ad tuum beneplacitum tibi famulabuntur omnes vires animæ meæ! quando tandem illucescet dies ille, quo tibi intimè & constanter adharescam! Utinam hoc momento totus esse tuus incipiam! ô si omnium mortalium corda in mea essent

potestate, quàm lubenter illa tibi perfectè consecrarem! Utinam cor meum in cælum empyreum transformetur, ut tuo amori tuisque laudibus tantum sese impendat, quantum beatorum omnium innumerabilis multitudo! Fac Deus meus ab amore tuo destruat quidquid tibi in me displicet, quocumque demum dolore meo & cruciatu id fieri debeat. Similia vota, & mentis velut emissitiæ sagittæ molestiam sublevabunt, & non inutiliter tempus atterent, nisi nullo gustu fieri ista videantur; cor & voluntatem, non gustum orantis attendit Deus: & dum sæpè funditur ignivomus silex, erumpit tandem interdum scintilla, quæ magnam ex insperato excitat incendium.

3. Qui tertij sunt generis, magis in utroque statu ad humilitatis anchoram recurrant, sequentes majorum donorum agnoscant incapaces, cum unius gutturæ celestis gustu velut ebrij extra orbitam abeant: timeant proinde ne à Deo in sua paupertate relinquuntur; neque enim amans filioli Pater, cibum illi porrigit, qui vermes generet, neque vinum, quo febris accendatur, subministrat. Olyssipone cum in aula regia solempne tripudium ageretur, curiositate videndi abreptus nescio quis homo nauticus in aulam penetravit, cumque suffumigationes & odo-

res.

res exquisitos ferre non posset, ingens animi deliquium passus est, & pro mortuo habitus. Regis medicus superveniens, & conjecturâ affectus id quod erat, hominem ad navim suam efferi jussit, ubi ad primum aëris marini haustum, & nauticam gravolentiam sibi redditus & integrè persanatus fuit; ita cum illo agere solet, Deus qui cælestes delicias digerere, & concoquere præ nimia elatione non potest, ad pristinam egestatem reverti illum jubet, & se suamque indignitatem, atque abjectionem propius inspicere, ac persentescere.

6. Pro quarto. Meritò verò damnanda est eorum, quos supra quarto loco nominavimus, inconstantia, qui similes sunt ijs, qui in mentis ascensu ad medium clivi jam gradum cum promoverint, conjectis oculis in eos, qui aliâ montis parte conscendunt, quasi meliorem illi & compendiosorem viam elegerint, suam deserunt, & ad illam properant, quam cum æquè difficilem atque impeditam reperiunt, se levitatis & inconstantiæ accusant: similes Pictori illi, qui multas imagines inchoabat, nullas absolvet: similes puero literas primò formare discenti, qui dum Magistros sæpius mutat, cum ad eorum exemplaria diversimodè characterum figuras depingit, parum proficit, & multum sudat.

7. Pro quinto. 5. Non minorem culpam incurrunr, nimium in suo orandi instituto pertinaces, quos quinto loco notavimus, qui suo potiùs, quam Dei ductu orationi insistant; nec ad altiora vocantem sequuntur; quod fit dum Deus discursui & ratiocinationi obicem videtur opponere, animumque pacatè & jucundè in sui præsentia contemplationeque reficere; ex quo cum Deo congressu homo rediens, & intellectu voluntateque in amore Dei, cæterisque virtutibus magis confirmatus, omnia contraria permittit faciliùs, & integritate vitæ reinenda perseverat constantius: Deus cordium humanorum Dominus pro potestate cum illis agit, aperitque prout lubet claudique & luminibus tenebrisque vicissim collustrat & offundit, pro beneplacito suo, supremaque consilij sui lege ab humanæ mentis cognitione longè impenetrabili.

8. Pro sexto. Hic duo extrema vitanda, in quorum alterum præcipites ruunt, quos sexto loco posui: primum est, ne arbitremur in hoc statu ita hominis intellectum voluntatemque otiosi, ut prorsus nihil agant: verum quidem est animum tum non ex electione & applicatione ad hoc potiùs, quam illud, ad admirandum potiùs, quam laudandum, aut gratias agendas potiùs, quam profundam submissionem arbitrato suo ferri: aguntur enim

potius à Deo, & ab illo præventi per contemplationis amœna vireta ducuntur, aut ad fontis æternæ marginem jubetur conquisce- re, & refici aut inebriari, prout Deo collibitum fuerit: operatur nihilominus tum homo mente, & voluntate; alioquin adinstar stiptis, aut somno sepultis haberet, neque aliquid mereretur præmij: sed quia operatio illa tam suavis est, tam penetrans, ac subtilis, ut animus laboris nihil sentiat, sed delicijs totus circumfluat; hinc fit, ut homo nihil se tum agere arbitretur: ita quem alicuius instrumenti musici harmonia suavissima suspensum tenet, etsi sonum auribus excipiat, quod sine aliqua sensûs auditûs operatione fieri nequit (plus enim agit, quàm si surdaster esset, & sensu illo careret) se tamen nihil prorsus agere, sed solum cõcentu delectari existimat.

9. Alterum est ne tale genus orationis magis à nostra voluntate pendere arbitremur, quàm ventus est in potestate navigantis. *Potest esse de presentia sponsi frequens letitia; sed non copia, ait S. Bernardus, quia etsi visitatio letificat, sed molestat vicissitudo; subito dum teneri putatur, elabatur, comprehendi se patitur, sed minimè retineri, dum subito, quasi de manibus evolat. Imitandi sunt periti navarchæ, qui remis manus admovent, dum ventus deficit, & in fudore vultûs quærendus*

panis divini, quàm ille Adam, ad quem quæritandum & parandum ad sudorem Adamus ob culpam damnatus est: nec imitandi cervicosi infantuli, qui dum ablatantur, oblatos cibos etsi profuturos averfantur, & lachrymis & suspirijs querelisque se & alios enecant.

Septimus error ex malè intellectis mysticæ Theologiæ principijs oritur: cum enim Deus sit simplicissimus & ab omni corporum materiæque concrectione remotissimus ac proinde, per species à rebus corporeis hausas, quibus vis imaginativa in formandis suis conceptionibus utitur, nullo modo repræsentari possit; hinc fit ut qui divitiæ contemplationi dant operam, omnes corporeas imagines longè abdicent, conenturque ad Deum, ut S. Dionysius loquitur, *ignorè consurgere*; quia earum rerum cognitionem, quam per species à sensibus acceptas hauserunt, prorsus averfantur, & se ingerentem repellunt, ac transilire conantur: quod sponsa cum fecisset, invenisse se quem diligebat, gloriatur, ut S. Gregorius Nyssenus verba illa sponsæ explicat, *Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea, quasi diceret inquit: Quamprimùm parum ab ijs transij relicta omni materiâ, & prætermisso universo, quod intelligitur in creatura, & dimissa omni viâ*

& ratione comprehendendi, inveni-
eum, qui diligitur. Ubi ergo homo
inter orandum mentis suæ cogita-
tiones ab omni representatione
corporeâ abstractit & jam, ut lo-
quuntur, *indepictum intellectum* ha-
bet; voluntas fertur in Deum ob-
scure cognitum supra omnem præ-
stantissimis perfectionibus præ-
ditum & summè amabilem, eum-
que admiratur, reveretur, diligit,
amplectitur, sequè velut omnium
bonorum Oceano immergit, nul-
lo ad res corporeas diverticulo
intellectui permissò. Deus verò
qui, ut Sol vapores, ita animum
hominis à rebus sensibilibus ab-
duxit, & cælestium deliciarum af-
fluentiâ perfudit, eundem suspen-
sum detinet, & altiori luce, & no-
vis ardoribus, quantum lubet, lo-
cupletatum per amoris incremen-
ta ad integram sui possessionem
disponit.

Qui ergo parum in mystica
Theologia solidè versati, hæc au-
dierunt, & legerunt, aut fortassis
aliquas inde aut scintillas aut gut-
tulas sunt experti, ita omnes ima-
gines sive representationes aver-
santur, ut ad illud extremum de-
lapsi, etiam de vitâ & Christi Pas-
sione contemplationes ad imper-
fectos relegent.

S. Theresa nō uno loco de hoc
errore & abusu mentionem facit:
non possum, ait, capere quid sibi
velint, dum ita ab omni repræsen-

tatione corporea recedunt; sem-
per enim ardere charitate Ange-
lorum est; nos verò qui hoc cor-
poris ergastulo detinemur, cum
ijs qui in corpore detenti magna
pro Dei amore gesserunt, mente
& cogitatione associari oportet,
neque ex composito ab Humani-
tate Christi, in qua omne nostrum
bonum & remedium situm est,
mente sejungere. Vult Deus amo-
ris ignem, qui per intervalla in no-
bis sopitur, omni studio à nobis
accendi, atque ad hoc, cum ad sub-
limes cōtemplationis volatus adi-
tus nobis, præcluditur, juvat quam
maximè de Christi tormentis cō-
sideratio: & tamen discursus &
ratiocinationis incapaces simus,
nemo tamen meritò dixerit, se
super ista mysteria, præsertim
cum eorum memoriam celebrat
Ecclesia, mentis aciem figere non
posse, eaque velut præsentia con-
tueri; constat enim experientiâ
Christum in horto prostratum,
& sudore sanguineo perfusum at-
tento mentis oculo ita considera-
ri posse, ut non unica dumtaxat
hōra, sed plures in illo formidabili
spectaculo consumantur: simplici
intuitu in istud intellectus defixus
adhærescit, & quàm pro tantis
cruciatibus ingrati simus attendit;
atque commota voluntas etsi nul-
lâ sensibili devotione, optat ta-
men in tanti beneficii gratiam
constantioribus obsequijs Deum
colere,

vita, &
castro ani-
mi S. mansi-
cap. 7.

colere, & pro illo pati: comper-
tum habeo, nullum inde etiam e-
minentissimæ orationi, ne quidem
illi, quam quietis vocant, impedi-
mentum accedere; imò illos qui
eius dono fruuntur, ut cum fructu
labores huius vitæ exhauriant,
Christi patientis, & Apostolorum
aliorumque Sanctorum eadem
viâ gradientium contemplatione
indigere: multum in alia ista ex-
traordinaria semita periculi sub-
esse existimo, ac dæmonis artificio
huc usque malum posse promo-
veri, ut etiam erga venerabile Sa-
cramentum non afficiatur: in me
quidem eousque res non proces-
sit, hoc tamen mihi damnum crea-
vit, ut de Domino Iesu Christo
tanto deinde gustu cogitationes
non susciperem, & ebrietate illâ
spiritus ac suavitate, quæ oratione
nem quietis comitantur, abriperet
cunctabundè illam expectans:
quem & errorem meum tandem
deprehendi: nam cum illa non
esset in mea potestate, inde fiebat,
ut huc illuc divagaretur cogitatio,
& animus ad insulas volitantis avi-
culæ nusquam consisteret, & tem-
pus ac profectum in virtutibus &
oratione perderet, donec cum
magno Dei servo de meo orandi
modo conferens, ab eo edocta,
errorem meum agnovi, tempusque
illud deslere, satis non possum quo
de tanta jactura fructum aliquem
facere arbitrabar. Haec tenus S. Te-

refia, quæ & alio loco ita loqui-
tur: Adverti dæmonem hac in
parte insidias mihi struere voluisse
adeoque periclitata sum, ut ausim
dicere, ne fidem habeatis ei; qui ab
his quæ dico, diversa vobis sug-
geret.

Morbo, quo laboravi, illi, quos
octavo loco nominavi, medici-
nam faciet in orando intentio, &
abjectâ in sinum divinæ providen-
tiæ omnicurâ, humilis cum eius
voluntate conformatio: non re-
torqueat mens nostra oculos su-
pra satisfactionem propriam. No-
stræ, inquit B. Franciscus Sales, de
rebus nostris opiniones, quæ nos
recreant, & solantur, non semper
divinis oculis judicijque proban-
tur: faciunt dumtaxat satis amori
nostro proprio, & anxie, quam
de rebus nostris, nullâ Dei habitâ
ratione, continenter gerimus, so-
licitudini: qui cælesti amatori ar-
denter placere desiderat, ad se
suâque non retorquet oculos, ad
unum amorem augendum semper
intentus. Hujuscemodi sponsa o-
rationi sedulo incumbit, animum
examinibus & confessionibus ex-
purgat, formæ interiori per virtu-
tum actus excolendæ dat operam;
non ut perfecta evadat, non ut sibi
faciat satis, non ex desiderio pro-
gressus in spiritu, verum, ut Deo
morem gerat, ut eius desiderio re-
verentiam exhibeat, ut illi placeat:
non se mundat ut purior evadat,
non

non se ornat, ut pulchrior appareat; sed ut Deo dumtaxat faciat satis, cui si æquè deformitas arri-deret, ac pulchritudo, equè utramque adamaret; sicut unico amore ardet & ducitur, ita rem unicam in omnibus spectat & intendit, ut scilicet in sui Patris amantissimi beneplacito conquiescat; in eius sinum omnia deposuit, hoc unum curans, ne aliquid extra Patrem curet; non permittit, ut desideria virtutum, & gratiarum, ut progressus in spiritu vel tantillum animum molestant aut turbent: omnia inquieta, anxiosa, & turbulenta desideria, pro distractionibus, & inutilibus occupationibus, & multorum actionum impedimentis habet, eaque contemnit, nulloque reputat digna conspectu; ubi verò observat illa in foribus esse & furtivè aditum tentare, continuò occurrens ab illis se expedit, & ne quidem attendit, quid velint. Hanc mentis excelsitatem atque constantiam à suis expetebat B. Magdalena de Pazzi, ut super omnes res creatas animù erigerent, nullo eventu percellerentur, ad Deum continuò pergerent, pedem nunquam referentes, & ad agendum & patiendum bene comparatæ; suavitates, & asperitatum absinthia, abundantiam & egestatem, donorum à cælesti sponso liberalem profusionem, & repulsam, atque inopiam æquali

oculo aspicerent, pari que animo susciperent.

Monet S. Tereſia, ut ad orationem accedamus tanquam ad singulare cum dæmone certamen, nullis alijs armis, quàm cruce & patientiâ muniti, nullâ consolationum expectatione; nimis debile fundamentum, illæ sunt ad orationis & ædificij spiritualis substructionem. Confirmant hæc B. Virginis monita, quibus S. Birgittam ad fortiter cum hoste orationis tempore decertandum instruxit: primò ut sibi persuaderet orationibus nostris dæmonem esse infensissimum, easque infestare & perturbare solitum: secundò obſiſtendum constanter eius machinationibus, & orationem non abrumpendam, sed mentem pro auxilio impetrando elevandam: si nihil succedat, laborem nihilominus nostrum apud Deum pro oratione gratissimâ acceptandum & importunas cogitationes, quas abijcere nitimur, præmia & coronam nobis parituras.

S. Catharina Senensis, uti supra fusiùs dixi, se similibus occasionibus in profundam humilitatis & inferorum voraginem, tanquàm id suis peccatis esset promerita, demittebat, tempusque solitum orationis producebat, & adjunctâ corporis castigatione altissimâque cum Dei voluntate conformitate ad eadem usque ad diem judicij

Gg tole-

13.
S. Therese
monitum.

toleranda sese offerens tandem illustrem de dæmone victoriam reportabat.

14.
Et P. Bal-
thazaris
Alvarez.

Pater Balthasar Alvarez in ista cum ariditatibus, & cordis duritate, atque interioribus tenebris lucta hanc animi demissionem cum peccatorum humili agnitione confessioneque plurimum commendat; monetque ut tum temporis homo Deum ita compellet: Ecce, Domine, messis mali à me facti feminis, & fructus præteritorum annorum: talia à me excipere non merebaris, nec à me fieri oportebat; piget, & pœnitet, oportetque mihi dari omnes doloris sensus omnemque lachrymarum copiam, quibus unquam tuam clementiam verè pœnitescentes placare sunt conati, tuamque gratiam fuere promeriti; de cætero quod peccata mea punias, & pœnis hisce me castiges gaudeo, & gratias habeo: durent istæ pœnæ, quantum tibi placitum est, etsi toto huius vitæ decursu, & mille annis postea. Cùm verò Deus perlubenter suos aspiciat, in eo, quem promerentur gradu se continere, dum aliquis ad eum vileatis, & humiliationis locum se abiecit, quem suis ipse peccatis sibi accivit, seque ad supplicium illis debitum luendum offerat, tum demum benignis illum oculis intuetur, & cælestium bonorum affluentiam perfundit; si vortorum suorum homo compos fiat,

gratias ager; sin minus, humiliationis, & perseverantis in Deum fideliæ, quod securissimum est, ita ingreditur. Monent alij, ut tum agere cum Deo importunè, & congeminare supplicationes non desinat Patriisque Iosephi Anchietæ viri sanctissimi, & miraculis clarissimi, hac in re consilium sequatur. Si quando, agebat, inter orandum te pumice aridiorem, & tædio languoreque affectum persentiscis, imitare discipulos euntes in Emaus, & apprehensâ Christi laciniam dic: *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit.*

S. Lutgardis nocte Nativitatis Christi pervigilans cùm undecim horas cum desolatione, tædio, animique molestissima ariditate esset colluctata, tandem exclamat: Si quis in cælo Sanctorum mei miseretur, auxilium, manumque adjutricem porrigat. Adfuit B. Jordanis recens mortuus, nuper dum viveret ipsi notus, nubemque ac tædium omne dissipavit. Nihil æquè erga mendicum, aliquem nos ad commiserationem commovet, quàm illum in veri frigore rigentem, & inedia prope confectum ad fores nostras perseverare; si hoc imitemur, flestemus dubio procul Deum ad misericordiam, facietque quod olim Mardocheo Assuerus, quem ad januam aulae regiae adstantem iussit vestibus regijs indui, & à principe aulico per urbem

15.
Eius festus in
S. Lut-
garde,

urbem triumphantis in morem circumduci.

16.
Pro nono.

Ut illis qui postremo loco nominantur, stimulos addamus, persuadere sibi debent, arborem ex fructibus cognosci, illamque orationem probandam, quæ duarum præcipuè virtutum cotem acuit, Charitatis & Humilitatis; indicium est, aliquem multum ab igne incaluisse, si aliquanto post tempore vim caloris in intemis hære advertat. Non orationis tantum tempore, sed actionis etiam, imò continenter amari, & coli meretur Deus, sicut ipse nos momentis omnibus diligit, nobisque eius imperio Sol & Luna, cæteræque res creatæ continuis obsequiis famulantur. Voluntas nostra, quæ semper in motu est, cur, quæso, non æquè facile ad agendum amoris divini, quam commodi proprii moveatur impulsu? plus voluptatis hauries, si in actione tua amorem Dei unicè spectes; quam si illam ad unius voluptatis sensum percipiendum referas. Qui pulchritudinis alicuius amore capitur, eam semper cum voluptate animo versat: qui venationem amat, in illa aut re, aut cogitatione versatur: atque ut ignis deficit defectu materiæ, ita & in nobis emoritur dilectio, dum nihil amplius in altero amabile reperit, quod in Deo locum non habet; qui quò magis amatur, eò magis ad

amandum amantis pectus accendit; quia novam semper amandi materiam, novasque amoris faces subministrat. Neque difficultatem prætere posse possumus, quia amore nihil facilius; fons enim amoris voluntas est; quid fonti proclivius quam aquas profunderi, si obicem non ponas? nec fastidium etiam obtexere, quia nihil in Deo reperies, quod tædium, aut nauseam generet: ignaviam ergo nostram aut cæcitatem aut perversitatem animi accusemus, qui extra orationis tempus Dei tam facile obliviscimur, & relicto bonorum omnium perenni fonte ad lutulentos rivulos, fœcesque rerum creatarum divertimus, & à centro remoti longius animi pacem ubi non est, fallacesque delicias consectamur.

Cum igitur tanta bonorum affluentia ex orationis assiduitate redundet, & tot in eius frequentatione defectus erroresque sese ingerant, merito sæpius & ferventer compellandum est numen, dicendumque, *Domine doce nos orare*. Deus enim lux est, Christumque stellas manu gestantem Joannes in Apocalypsi vidit, habet ille clavem domus David, quæ est Ecclesia, & thesauros in illa reconditos solus aperit; neque quidquam illi potest obistere: spiritus eius ubi vult, & quando vult, neque homo scire potest, quò vadat, &

17.
Universale est, Dei opem implorare.

G g 2 quo-

quomodo redeat, implorandus tantummodo & ad bene orandum à Deo adminicula gratiæ emendandæ, ut & intellectus facem, & voluntas ardorem, & cæteræ animi facultates constantem supra se elevationem suspensionemq; impetrent; præsertim cum isto tempore, nos tam aperto Marte, quàm insidijs adoriatur hostis, & ad eius machinationes cognoscendas lumine & ad propulsandas fortitudine, Deiq; protectione ac subsidijs egeamus quàm maxime; ô quanta damna incurrimus, cum hæc in orationis vestibulo vel omittimus, vel oscitanter facimus; si verò bene succedat oratio, si ventis prosperis usi fuerimus, ne quæso ob ista vel tantillum infletur animus, revolet, amoris flamma ad Deum, tanquam ad centrum à quo processit, ut cum gratiarum actione novisq; incrementis ad nos redeat, interim verò humilis nostræ cognitionis pulvis & cinis, apud nos remaneat tanquam infirmitatis nostræ supellex inseparabilis.

Lib. 9. in
Luc. 6. 20.

Sed quoniam, ut rectè monet S. Ambrosius, Deus præsentior est diligentibus, negligentibus abest; idcirco colligendæ sunt ante orationem vires animi, & cum diligentia ad eam perfectè obeundam connitendum: dicendumque cum Davide: *Propterea invenit serpens*

Lib. 2.

trius cor suum, ut oraret te oratione hac: atque adminicula in illum finem capite sequenti suggeremus.

CAPUT XIV.

Quomodo, qui meditari nequeunt, orando nihilominus amoris divini consequendo studebunt.

Perique propter mentis instabilitatem, & cogitationum aberrationes continuas meditationis incapaces se esse profitentur, eaque super re experientiâ testem appellant; quos ego nolo repellere, sed ad aliud orationis genus eos invito, quod cum volubili illa cogitationum importunitate nihil habet commercij, sed in excitandis voluntatis pijs & sanctis affectibus situm est, multumque habet ad amoris divini consecutionem momenti: qui enim de mystica Theologia tractant, ab eo qui ad intimam cum Deo conjunctionem aspirat tria requirunt. 1. Magnum huiusmodi conjunctionis desiderium, quo eam cæteris bonis anteponat. 2. Abdicationem, & exspoliationem omnium affectuum, qui illam retundat. 3. Constantiam in semel concepto tanti boni persequendi proposito,

1. Qui regi cogitationibus vexatur tria præstat.

2. Valde desideret conjugium cum Deo.

3. Gestio supra Magnificam Cant. 7.

Abneget affectus alienos.

Similiter duo filij

Abneget quæ

posito, eā assidue à Deo postulando, tædia, animique tenebras atq; molesta fastidia ferèdo fortiter, & spem, firmā alendo donum istud obtinendi, cū tempus à Deo præfixum advenerit: ad quæ omnia cū fides amoris divino conjuncta sufficiat, non video, quid nobis cum frændis phantasiæ divagationibus occupationis, negotijque supersit, quas ferre potius patienter & generosè contemnere oporteat, si expeditum ad amoris perfectionem cursum tenere velimas. hac solius fidei lampade collustrati homines simplices, dum totis affectibus in unum Deum feruntur, citius multò amoris divini flammis inardescunt, quàm homines literarum præsidij instructi, qui ratiocinando ad huius boni possessionem nituntur.

3. Simile de duobus filiis.
 Demus duos eiusdem Patris filios diversæ prorsus indolis esse, atque ingenij; unum elegantis, & facundi, qui Patris nobilitatem, titulos, opes gestosque magistratus apprimè calleat, & verbis etiam, ubi se dat occasio, amplificare norit; alterum, qui quod tardi sit ingenij, & impeditæ linguæ, hoc unum sciat, & effari possit se Parentem nactum esse optimum, & perquam liberalem, à quo ametur quàm maximè, & qui amari à se velit impensissimè, ac primum quidem demus præter verba pa-

rum amoris erga parentem habere, seipsum in omnibus quærere, suis commodis & oblectamentis studere, mandatis paternis non multum deferre, suisque desiderijs, ubi sine graviore patris offensa fieri potest, impensius obsequi: alterum verò mirum in modum erga Patrem bene affici, eum omnibus officijs colere, voluntati eius studiosè morem gerere, ad omnes nutus se fingere, nihil quod illi collibitum fuerit, detrectare, minimam offensam fugere, & amoris paterno in rebus etiam difficillimis omni contentione velificari. Quid de his duobus filiis censes? quem tuo iudicio præponis? cuius sortem & conditionem si tibi daretur optio, præligis? dubio procul eius, qui minus habet ingenij, sed plus erga Patrem affectus; minus scientiæ & eloquentiæ, sed plus amoris & benevolentia. Ad hunc imitandum si sapias enitere, obicesque in hoc amoris per affectus excitandi negotio occurrentes, aut dissipata, & disijce; aut si non potes, suaviter declina, quod ex subiecta comparatione facile disces.

4. Simile à vivo in mare reolo in mare lentè, sed continenter defluentem; vide primò, quomodo nullibi subsistit, sed cursu non interrupto tendat in mare: deinde si rupes occurrat, Gg 3 aut

Altero qui patris placita faciat.

Hanc imitetur, qui laborat in meditatione.

Hanc imitetur, qui laborat in meditatione.

4. Simile à vivo in mare reolo in mare lentè, sed continenter defluentem; vide primò, quomodo nullibi subsistit, sed cursu non interrupto tendat in mare: deinde si rupes occurrat, Gg 3 aut

Altero qui seipsum quærat.

aut mola aquatilis, quomodo deflestat ad latus, & molli flexu innoxie aditum inveniatur; denique post varios decursus & anfractus nullibi exundans, nec fata, aut pascua vicina lœdens, tandem in Oceanum leniter delabatur, ibique se permisceat, & abscondat; velim imiteris, & imperturbato animo phantasiæ molestias ferens, & contemnens ad Deum tanquam ad omnis bonitatis Oceanum patienter tendas, in quo post longam diurnamque probationem tandem aliquando immersus omni deliciarum affluentia perfruaris.

5. Aliud à peregrinis duobus.
Duo peregrini simul iter faciunt, quorum unus importunos occurrentium canum latratus non sustinens, illos vel baculo, vel lapidibus abijcere aut compescere nititur sæpe frustra; alter contemptum illos præterit: idem age tu cum imaginationis tuæ inter orandum suggestionibus.

6. Et à matribus cum pueros discurrente.
Vidistine aliquando Matres, quæ triennes infantulos secum ducunt ad templum earum aliqua ita circa illos occupantur, sive ut silentium illis imponant, sive ut cursitationes per templum compescant, ut cum templo egrediuntur, vix affirmare audent se vel unum *Pater*, & *Ave* cum attentione recitasse: alia verò prudentiores, aut infantulos domi relinquunt, aut si comitentur ad templum, vident quidem illorum ineptias, &

divagationes, monent & minantur, sed ita raro, ita tranquille, ut nullum ferè orationis impedimentum inde percipiant. Quàm facile est memoriam, atque intellectum eorumque importunas representationes nihili facere, totumque se voluntatis sanctis affectionibus concitandis impendere, cor suum velut aureum vasculum amoris balsamo excipiendo Deo offerre, rogareque, ut illud & à vinculis rerum inferiorum expediat, & si quas inde fœces contraxit, illud ipse Filij sui sanguine eluat; hoc unum nobis in votis esse, cætera flocci facere; & quantumvis interea reclament nescio qui tumultuarij appetitus, volubilesque phantasiæ aliò rapiant, ijs contemptis ad eadem amoris desideria, supplicationesque centies reverti.

7. Apologia de felis & vulpe.
Andi felis & vulpis apologum: hæc in media silvâ selem silvestrem reperiens, rogavit illam, quibus artibus se à venantium persecutionibus tueretur. Respondit felis, unico se uti remedio, ubi illi imminet, arborem se conscendere, & in altum eius cacumen evadere. O! subjunxit vulpes, longè ego te artificio & versutij supero: ego circuitu multiplici, & meiando, latratum fingendo, tam canibus quàm venatoribus illudere soleo, quos meis artibus tamdiu fatigo, donec à per-

persequendo desistant. Dum hoc modo fabulantur, ecce tibi audiri cornu venaticum, & canum murmur: hinc & continuo felis in proceræ arboris sublimes ramos evadit, vulpes verò à canibus impetitur, & post multos discursus, & fraudes tandem capitur. Quod ex alto felis intuens, vulpem eiusque artes irrisit, plus in suo saltu, quam in jaçtabundæ vulpis versutia, præsidij experta. Utinam inter tumultuantium cogitationum assultus arborem crucis ascenderes, teque subsidij causâ in latus Christi apertum immitteres, atque in eius corde velut in asylo conquiesceres, quantam illic ab eius sanguine defluente munditiem, quantam in loco tam securò pacem & tranquillitatem consequeris?

8.
Affectu
conscien-
dat arbore
crucis.

Telam subfuscam & subnigram, dum matutinis roribus, ac solis deinde radijs quatuor palis distenta super herbam exponitur, albescere paulatim videmus, & cum nive candore certare: an nõ idem tibi contingeret, si pretiosi sanguinis irrorationem, & amoris à corde Christi prosilientes radios constanter exciperes, & palis, hoc est fiducia in tam benignum Redemptorem firmatâ cogitationum tuarum ventos atque ludibria irrideres? ò quàm supra crucis istius altitudinem elevatus terrena despiceres! Qui in Alpibus ad suprema montium istorum cacumina

penetrant, domos & arces in valle positas non vident, quia nubes, quas sub pedibus habent, aspectum impediunt: huc usque vellem te proveheres, ut nihil eorum, quæ in infima phantasæ tuæ regione tumultuariè geruntur, detraheret: in quo homines illiterati, quia parum ratiocinantur, ac supra cogitationes suas reflectunt, minus laboris experiuntur, quam alij quibus mens in perpetua agitatione versatur. Laborabat ad mortem morbo lethali vetula, quâ adiens consolandi & juveni gratiâ Cancellarius Gerson, rogavit, quæ se haberet, animo præferim. Respondit illa: Bene, Deus laus, sentio cor ab omnibus rebus creatis abstractum, omnibus votis Deo adhærescere.

9.
Exem-
plum ve-
tulæ con-
fidenter
morientis.

Alius verò simili modo ad extrema deductus, (Jurisperitus is erat, & causarum patronus) confessorio ut se ad supremam luctam pararet, eumque in finem ut secum septem Psalmos poenitentiales recitaret adhortanti; cum ad illum versiculum ventum esset haud longè ab initio primi Psalmi, quia non est in morte, qui memor sit tui: assuetus ille ratiocinationibus, reflexionibus, & annotatiunculis, altâ voce dixit: Quomodo hoc verum est, cum ego jam morti proximus totque alij in eodem articulo Dei meminerint? Ad hanc mentis aberrationem advertens
animura

10.
Et advo-
cati cum
cogitatio-
nibus liti-
gantis.

animum confessarius: Non est, inquit, Domine, tempus disputandi, aut similia diverticula admittendi; sed pœnitentiæ & suspiriorum, quibus à Deo peccatorum veniam ardentè petas. quod ipsum non tantum in illo supremo agone, sed quocumque tempore, dum orationi vacamus; à nobis esset observandum.

11.
Utatur
vatijs a-
ctibus.

At enim, inquires, difficile est horam integram in simili unius desiderij exercitatione consumere, cum illa velut flammulæ prætervolent, & tanto tempore contineri non possint? Sit ita sanè; non desunt auxilia: invenies fortassis in his, quæ modò suggeram adjuvamentum: Sume tibi memoriæ causâ septem verba, *Credo, gratias ago, doleo, adoro, opto, spero, amo*: atque per illa velut per gradus mentem, ac voluntatem paulatim exerce.

12.]
Fidei.

Credo. hîc voluntas tua intellectum excitet, ut Deum præsentem apprehendat, & ab eius conspectu nusquam evagetur: ut concipiat etiam illum amore tui ardentem, & tuum in te ipsum amorem infinito intervallo superantem; ad sua tibi dona largienda promptissimum, teque ad instar infantis manu apprehensum ad æternam sui possessionem paratum deducere. Fac, ut veritas hæc altissimè menti infigatur, & intimè à voluntate gustetur.

Gratias ago. hîc beneficentiam eius in te agnosce: quidquid bonorum in te vides, ab illo fluere, & quamvis illorum abusus, tuæque in referendis gratijs oscitantia aliud mereatur; nova tamen ab illo beneficia in te fluxu perenni omni temporis articulo derivari, hoc ipso etiam momento, quo ad orandum te ad suam admittit præsentiam, ita erga te afficitur, ut plus boni facere sit paratus, quàm omnium Sanctorum universitas, etsi vires omnes ad beneficia tibi eroganda conferrent, unquam assequi, aut æquare possent.

Doleo. Deo tam amabili, & formidabili tam negligenter huc usque servijisse te summopere doleo: post toties datam de tui emendatione spem, & fidem, nihil te præstare, rei alicuius creatæ amorem illi te præferre, tantum te temporis cum illis ingenti tui profectus jacturâ consumere, amare te, quæ non decet: timere quæ non oportet; gaudere vanè, dolere frustra & sine causa, amoris tui in multis velificari: atque in his & similibus scædum, luctuosum, & lamentabilem animi tui statum attende: admirare eius bonitatem, qui tale monstrum in suum conspectum admittat, & orantem audiat: de tanta benevolentia gratias age, meliora in posterum concipe, & ut exequaris, auxilium ab

13.
Gratiarum
actionis.

14.
Conti-
tionis.

ab eo pete, eoque orationem dirige.

15.
Adorationis.

Adoro. Supremam Dei Majestatem, eiusque excellentiam cum tua vilitate compone, tuam ab ipso in omnibus dependentiam cum eius eminentia & absolutissimo in res omnes jure ac dominatu confer: demitte ergo te, & profiteri non tantum te ex te non solum nihil esse, nihil posse, nihil scire; sed coram illo cetera nihil esse recognosce; omnium rerum ipsum esse principium, & finem; & velut ab immenso infinitoque Oceano omnia ab illo fluere, & in illum resorberi fluxu perpetuo, & interminabili. Descende in omne submissionis & venerationis genus, quasi nihil fatis reverentiae excogitare possis, quo coram tanta Majestate te prosternas atque demittas.

16.
Desiderij.

Opto. Opta, quod & quantum in bonis optari potest: sed hunc unicum omnibus tuis votis & desiderijs scopum praefige, majorem scilicet Dei gloriam, juxta eius beneplacitum, & sanctissimae voluntatis regulam. Spatiare animo, & excurrere, per omnia bonorum genera, quae huius finis assecutioni adminiculari, teque divinae gloriae promovendae instrumentum maxime idoneum possunt efficere, eaque desideria ardentem, & ardentius pete.

17.
Spei.

Spero. Haec tanquam ad finem,

salutemque praestantissima media te impetraturum spera, animumque tuum inter metus hinc inde exorientes, velut navim medios inter fluctus agitatam hac spei anchoram immobili confirma: Bonitati divinae, eiusque Sapientiae, & Omnipotentiae innitere, qui gloriae suae amplificatione plus tibi boni subsidijque conferet, quam optare audeas, qui dando auget bona sua, non minuit: nec indignum te, qui talia consequaris, putata; habes ad manum Christi merita, quae Patri aeterno representata, ad id, quod habes in votis, obtinendum aditum tibi munient: habes B. Virginis, aliorumque Sanctorum preces, atque supplicationes, quae tibi suffragabuntur.

18.
Amoris.

Amo. Hoc verbum tuas cogitationes ad examen, & trutinam revocabit, efficietque ut tuum ipse cor pertentes, atque discutias, verumne sit te Deum amare, possisque coram Deo dicere cum S. Petro: *Domine, tu scis quia amo te.* si hoc non audes, protestare saltem ex animo & dic: *Domine, qui corda hominum scrutaris, & renes, tu scis, quia unice desidero amare te, & abijcere a me omnia, quae in me amoris tui regnum interturbare possunt. Me totum omniaque mea tuo amori, tuaeque gloriae, ac sanctissimae voluntati dono, ac consecro.*

Hh Porro

19.
Importu-
nè flagi-
tet.

Porrò etsi oratio sit donum Dei, ut ait S. Bernardus super Cantica, facilius tamen illud obtinebis, si cor purgatum, præparatum, & improbum afferas, hoc est importunum, quod improbum (dum ægrè à supplicante exorari flectique potest, durus benefactor,) appellatur stylo Evangelico, quam laudabilem importunitatem & laboriosam, sed humilem perseverantiam tibi comitem assumes velim, qui orationi das operam, cumque tibi imitandum proponas, qui in orationis ariditatibus, & pugna cum mentis instabilitate, dicebat sibi: Persistamus aliquantisper, & saltem ad quadrantem in hac lucta perduremus, fortè id temporis eleemosyna de celo depluet; si secus accidat, hoc tædium ad præteritorum peccatorum expiationem deserviet: ubi verò nec isto quadrante oratio successerat; sed potius sterilitas, angorque mentis accreverat, tum ille sibi: Forsitan, agebat, Deus meæ patientiæ periclitatione delectatur, eius hac in parte voluptati obsecundemus & cum ipse in cruce inter atrocissima tormenta tres horas traduxerit, nos saltem ad horæ dimidium hæc molestiam patienter feramus. Si illo tempore marmore sis durior, & pumice aridior, calumque aneum experiaris, tum te omnino reo cælesti indignum profiteri,

20.
Si non
impetrat,
tædiū pa-
tiatur pro
peccatis.

cumque toties Deum monentem furdus auribus exceperis, nunc ad tuas preces illum meritò obfurdescere cogita, gratiasque age, quòd graviora, quæ commiseris supplicia, in leviora commutet, teque pœnis paucarum horarum puniat, ne castiget æternis: dicque illi: Tibi, Domine, tibi honos & gloria, omniumque bonorum debetur affluentia; mihi despectus atque confusio, & molestiarum spinis & carduis oblita peregrinatio; nisi tu paupertatis meæ per intervalla miseris, digneris immerenti de rore cælesti guttulam aspergere: sis interim ob misericordem in me castigando justitiam, & profusam in largiendo liberalitatem semper, & ab omnibus benedictus, ac præsertim quòd me tuo conspectu indignissimum, & parum reverenter, & circumspectè coram tanta Majestate me habentem tam patienter ferre dignatus sis: si hoc modo ad dies aliquot, aut etiam, si Deus ita voluerit, ad menses, & annos perseveraveris, veniet aliquando tempus, & Sol tandem serenior illucescet, in quo præteritorum oblitus, misericordias Domini gaudio perfusus decantabis, erisque unus ex illis, qui seminant in lacrymis, & in exultatione metunt. Interim fortè, una te solabitur cogitatio, si in animum inducas; aliter cum rogantur homines rem

21.
Se humi-
liando.

2.
Et di-
volu-
cont-
man-

22.
Et divinæ
voluntati
confor-
mando.

rem agi, aliter cum Deo supplicari prosterminatur: qui enim apud Judicem pro reo perorat, varias animi affectiones in illo concitare nititur, & ab ira ac severitate ad misericordiam flectere; nos verò cum ad orandum Deum accedimus, non studemus affectionibus quorum incapax est, in illo excitandis, sed animo nostro ad meliora capeffenda faces admoveamus, mutamusque nos, non Deum; accusamus inertiam nostram, atque condemnamus, desiderijsque novis accendimur, eaque Deo representamus: quid ergo tibi decedit, si mutaris, ut Deo placeat, non ut tibi magis arridet majorem animi demissionem, atque firmitatem, si profundiorum cum voluntate Dei conformationem, atque patientiam per illas tuas in oratione ariditates assequeris, quam si delictijs caelestibus circumfluere: totum quod sensum tuum demulcet, & percipi potest, non obtines; certè quod occultum est, & oculos fugit, Deoque te reddit acceptiorem, accipis, quo si bene uteris, evades tandem votorum tuorum compos & torrente deliciarum potaberis.

Atque iutinam hæc altè mentibus suis imprimerent, qui orationi vacant, sibi que persuaderent, hæc ariditates, & in illis ferendis cum Dei voluntate conspirantem animum, magis probare

Dei præsentiam & amicitiam, quam alia quævis consolationum affluentia: Christum scimus crucis amare, animumque in illis confixum benignè intueri atque in illo figere domicilium suum, & in intimis recessibus, velut in delizioso thalamo inter cruces lubenter commorari. Dum, inquit S. Theresia, consolari me vellet Christus, monuit, ne caderem animo; nos in huius vitæ decursu inter vicissitudines versari: me jam ad omnia pia opera promptam & ardentem, ac paulò post tardam ac desidem fore; modò pace summâ fruituram, paulò post turbandam, & tentationum molestijs agitandam: sed inter ista fiderem eius tutelæ, timoremque omnem abijcerem. Angor, inquit, interdum, dum tam parum obsequij Deo præstare me video, & corporis tam pigro, tam que molesti ac nequam, famulatio obstrictam ad curam obsequiumque illi impendendum compelli; cumque quadam vice ob ingentes dolores, velut vinculis corpusculi obsequio illigatam conspicerem, tantum inde mæroris hausi, ut ex oculis lachrymæ magnâ copiâ defluerent, donec, ut postea insinuat, his corporis molestijs contemptis, Deo se totam tradidit; hoc unum habens in votis constanterque à Deo efflagitans, pati scilicet, aut mori. Quid plura? nunc cum au-

H h 2 dit

Cap. 40.
vii. 6.

23.
Exemplo
S. Theresia,

dit horologii pulsum, lætitiâ efferrisse, ait, quod tantillum, ad Deo post huius vitæ decursum, fruendum, propius accesserit; postea verò nec vitæ, nec mortis cupiditate teneri se dicit; sed animam velut desidem, & tenebris obductam trahere. Si per istas varietates tanta Heroïna jactata est, quorsum nos homini de trivio de molestijis intercurrentibus conquerimur? Accipe tamen paraphrasim aliquam super orationem Dominicam, triginta amoris actibus contextam, quibus ad coerendam phantasie evagationem uti poteris.

CAPUT XV.

Quomodo ex oratione Dominica aspirationes amoris possimus elicere.

Orationem Dominicam ita appellatam, quia Dominus Jesus eam nos docuit, in se amoris igniculos, & semina continere facile credet, qui S. Theresiam audit dicentem, vel primam vocem, quâ Deum *Patrem* appellamus, habere satis, quo mentem & voluntatem occupet, ad altiora elevet, & admiratione suspendat, flammisq; incendat amoris: alteram verò vocem *Noster* completi in se argumentum Iesu Chri-

sti nos tenerrimè & præservidè amantis; dum communem secum Patrem nos habere vult, & in numerum fratrum, & cohæredum adsciscere.

Illud verò additamentum, *qui es in caelis*, qua secundùm Augustinum Deum in corde nostro velut cælo mystico confidentem contemplare possumus, hominem ab exterioribus, ad intimos cordis recessus revocat, facitq; ut collectis ibi viribus Deo se totum immergat, & orationis quiete suavissimè perfruatur. Ingens est certè amoris testificatio, cæli terræque Imperatorem in corde nostro velut in Paradiso, deliciarumq; suarum domicilio sedem velle figere, cum quo septem petitionibus à Filio ipsius digestis, nobisque dictatis agere familiarissimè possimus, & ad amorem perfectum impetrandum instanter coniti: *Quæ enim*, ait S. Cyprianus, *potest magis spiritualis esse oratio, quàm quæ à Christo data est, à quo nobis Spiritus sanctus missus est?* Spiritus utique, qui inter Patrem & Filium nodus amoris est, à quo & charitas in nostra corda diffunditur.

Nolo hic movere quæstionem, meliusnè sit ariditatis tempore Deo se totum committere, & nihil prorsus agere; an verò aliquid pro virium infirmitate conari. Multò minus hortari velim, ut isto

defolationum, & obscuræ noctis nubilo, ita sibi homo vim inferat, ad aliquam ignis stricturam scintillamve excitandam, ut lædendi capitis periculum incurrat: hoc solum intendo, ut dum imaginatio tibi avolat ludibunda, & voluntatem secum trahere nititur, huic retinenda, & alenda ac sanctis amoris affectionibus inflammandæ materiam suppeditem. Nolim hîc dicas, parum inde te juvandum, quia ore dumtaxat extremisque labijs ista proferes, igniculis ad interiora nō penetrantibus: qua te, ne amorem tuum sensuum experientiâ metiaris; iudicia ista Deo relinque; tu tantum desideriorum vela expande, optaque sanctarum mētium flammulas omnes persentiscere, quas ex istius orationis petitionibus hausere, omnemque syllabæ sonum, omnem laborum motum, pulmonum respirationem, in sancti amoris faculas converti desideres. Non carent fructu hæc desideria; nam teste S. Augustino & S. Gregorio, etsi in rebus naturalibus, hoc ipso quod aliquid optetur, non habeatur; aliter tamen res se habet in negotio amoris, qui desiderari non potest sine amore, quia ipsum desiderium amor est.

Tertullianus & S. Cyprianus orationem Dominicam *Breviarium Evangelij* appellant, quo lex amo-

ris nobis data est, ut meritò (ut ex S. Theresia suprâ diximus) ex illa lignorum congeriem, ad ignem amoris excitandum, & nutriendum abundè petere possimus.

Pater meritò te, Deus optime maxime, Patrem appellamus, qui re, & effectu Patrem te amantissimum exhibes. *Pater* es ob amorem, curamque paternam omni admiratione dignissimus: *Pater* es in profundendis beneficijs ad nos tibi conciliandos liberalissimus, in ferendis condonandisque injurijs mansuetissimus, in remunerandis levibus obsequijs, compensandisque exiguis laboribus munificentissimus. O quis talem Patrem non amaret! Utinam omnium liberorum in parentes intensi affectus in cor meum simul confluerent, ut talis tamque amabilis Patris amori universos impenderem! *Pater* qui me tibi filium, è nihilo creando, & ad similitudinem tuam efformando, sed multò magis in baptismo regenerando effecisti, & de filio iræ, æterisque miserijs in statum filiorum adoptionis, & perennis felicitatis hæredum transtulisti. Tum ego de pompis hujus mundi spernendis & abdicandis fidem dederam; sed non servavi: rerum caducarum meique amorem tibi prætuli: nec video, quod vitæ meæ momentum assignare possim, in quo te perfecte dilexerim: quo-

Hh 3 modo

modo nunc perfidiam istam corrigam, nisi me totum amori tuo consecrem? quod ex animo facio; tu tantum hanc mihi impartire gratiam, ut peccata mea, & ingrati animi erga tam bonum Patrem, tot per dies singulos à me multiplicata argumenta, tui in me amoris flammam non impediant.

4. *Noster.* Non mei unius Pater es, multos alios in boni istius communionem venire voluisti, filios plurimos, & me multo meliores numeras, ac inter istos Maurorum ultimum æquali cum totius orbis Monarcha adoptionis jure gaudere vis: vis etiam ut omnes tanquam filios tibi charissimos amore fraterno prosequar, nec cum minimo alienati animi ab illorum aliquo sensu coram te compaream. Id ipsum vehementissimè desidero, amantissime Deus, & ecce vel guttulam amaritudinis & fellis, si quæ in corde meo resideat, ad pedem crucis tuæ effundo. Omnes in te propter te amare volo, omnibus ut filijs à te dilectis fratribus meis amantissimis omnium bonorum copiam opto, & præsertim amorem tui ardentissimum.

5. *Qui es in caelis.* Amas me Deus, omni loco, & omni tempore, & in omnibus rebus; vis tamen ut te in cælo conspiciam, ut à contagione rerum terrenarum, quæ amori tuo impedimento solent esse,

cogitationem abducam: vis ut videam in cælo, quanto tui amore ardeant beati illi Spiritus, quorum una, æternaque occupatio est, amare te, & laudare te, utque te parcum illis amore complectar, & agere nunc incipiam quod tota æternitate facturus sum: vis ut sursum mentem erigam, eamque cælo inferam, & in illo pulcherrimo palatio quantâ magnificentiâ filijs tuis de æterno domicilio provideris noscâ. Mi Deus, quàm admirabilis est amor in nos tuus! Utinam corculum meum in cælum empyreum transformetur, omniumque beatorum erga te amorem in se colligat, quo qui summè amabilis es, & ab amore mei non cessas, amare possim ardentissimè! Quid! quòd, Domine Deus, cum S. tuo Augustino cæli nomine, animos hominum gratiarum tuarum ornatos varietate intelligi etiam posse arbitror, in quibus libentiùs, quàm in illo stellato palatio sedem figis; imò multis cælorum millibus præfers. Utinam, mi Deus, unus ex illis sim, utinam per gratiam tuam sit animus meus pro te Paradisus deliciarum, & pro me sanctimoniam, & amoris tui æternum domicilium; ut dum torus in te maneo, & tu in me, unum me semper occupet amoris tui negotium, & præterea nihil.

Sanctificetur nomen tuum. Vis, Domi-

Domine Deus, ut nomen tuum, hoc est Majestas tua, Omnipotentia tua, Sapientia tua, Sanctitas tua, & omnium tuarum perfectionum infinita excellentia, cognoscatur ab omni intellectu creato, colatur, honoretur, celebretur intensissimè, & ametur sanctissimè. Id in cælo præstant beati Spiritus, qui *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, summâ veneratione, & alacritate, incessabili voce proclamant, & ut in eandem secum laudationem & gloriationem cõspiremus optant, & invitant: unde & militans Ecclesia in eandem præconij laudisque ac gloriæ communionem venire desiderans Sacerdotibus suis injungit, ut ante Canonem eundem gloriose sanctificationis hymnum concinant. O quanta cum animi mei lætitia, tibi gloriam, quâ mereris, impensè reddi video! utinam cum vocibus corda conspirent!

Utinam tot paganisimi, & hæreseos, ac atheisimi tenebris obcæcati mortales tuam excellentiam, & plenam gloriæ Majestatem agnoscant & venerentur! O si totus vox essem, ut hoc omnium auribus cõstanter ingeminare possim, earumque mentibus tuæ essentia magnitudinem præstantiamque altè imprimere: quàm millies sanguinem vitamque hunc in finem lubens profunderem, quàm vellem singulas sanguinis mei guttu-

las toti mundo prædicare te, omni cultu, gloriâ, amorèque esse longè dignissimum!

Præterea à me exigis ut singulis meis actionibus, & quolibet animi corporisque, quantum fieri potest, motu nomen tuum sanctificem testificerque te sanctissimum esse, & omni morum sanctitudine colendum, atque venerandum. Exigis ut amoris erga te mei constantiâ, firmitate, atque præstantiâ te omnium cordium magnetè esse ostendam, atque profitear: hoc ipsum est, quod unice in votis habeo, & in quo omnes animi mei corporisque vires atque conatus lubentissimè consumam. Bone Iesu, millies, & millies me tibi meaque omnia dono consecroque, rogoque ut in me, & per omnia, quæ mihi dedisti, Patrem tuum omni gloriâ & honore digneris afficere, atque in eo colendo, amandoque totum quod sum, quod vivam, impendere.

Adveniat regnum tuum. Quando tandem, Deus meus, & Rex meus, illucescit dies illa, quâ hostibus tuis devictis atque prostratis regnabis pacificè. Ecce in animas tuo sanguine temptas diabolus, peccatum, & mors imperium exercent: quàm luctuosum cordi te sincerè amanti hoc accidit spectaculum, dum te de possessione, quam morte tuâ acquisisti, summa cum injuria dejectum vident.

Prope-

Propera Domine Deus, pro-
pera, & profigatis adversarijs par-
ta trophæa æternum duratura
erige: imple celeriter vacuas cœ-
lorum sedes, & electos tuos in
regno illo amoris, admirabili &
jucundâ varietate colloca, ubi
tu eris omnia in omnibus, & om-
nes incredibili vinculo charitatis
inter se, & tecum agglutinati sem-
piternâ pace perfruentur: ô quan-
tum tibi voluptatis accedet,
cùm Rex pacificus in medio mul-
torum millium confidens, ab om-
nibus coleris, amaberis, & laudi-
bus nunquam finituris extollêris:
ô quàm ardet animus me tibi to-
tum dedere velut diabolo erep-
tum spoliū, & tui prædam amo-
ris! nolo cum tuis hostibus ullum
mihî posthac esse commercium:
confirma, ô Deus! hæc animi salu-
taria decreta, & me in tuorū sub-
ditorum numerū, qui tuos nutus
adorant, misericorditer admitte.

Interea Rex amantiſſime, dum
regnum illud æternum continuâ
hinc electorum tuorum transmi-
gratione pedetentim disponis, &
ſtabilis, ultimum demum poſt au-
ditas in die ſupremi judicij ratio-
nes latamque ſententiam comple-
mentum impoſiturus: oro te ſup-
pliciter, ut quamdiu hîc vivimus,
regnū amoris in cordibus noſtris
ordinare & ſtabilire digneris. Ulti-
nam omnium mortalium corda in
mea eſſent poteſtate! quàm liben-

ter univerſa tui juris facerem tuo-
que ſubderem imperio. En meū,
incipi in illud ex hoc momento
jus habere, & ad omnes tuos nu-
tus fingere, ac quidquid amori
tuo obſtat vel minimum, longius
expellere. Volo ut facultates om-
nes meas, omnes ſenſus, nervi at-
que articuli, omnia denique mem-
bra, & oſſa communi conſenſione
proclament: Vivat Jeſus, vivat
Rex charitatis & amoris. Ingens
beneficium eſt, Deum regiam
ſuam ſedem in cordibus noſtris
velle ponere, noſq; regnum ſuum
efficere; ſed majoris benevolen-
tiæ argumentum eſt, Deum no-
bis regiam fieri, cuius poſſeſſione
Reges nominemur & ſimus. Mi
Deus, hanc quaſo mihî fac gra-
tiam, ut te poſſideam amando, &
per eundem amorem à te poſſi-
dear; hæc votorum meorum me-
ta, huius boni ſi compos ſio, mors
me occupet quando lubet, eam
ſemper in lucro reponam.

*Fiat voluntas tua ſicut in cælo, &
in terra.* Cur quaſo, ô ſuprema
Majeſtas, vis rogari ab homi-
nionibus, ut voluntas tua fiat, qui
in omnes ſupremum jus habes,
cujus decreta, ſi nolis, nemo po-
teſt infringere, cuius mandatis ubi
abſolutè ita jubes, obſistere nemo
poteſt. Ita eſt, inquis, ſed coacta
obſequia non amo, volo meis juſ-
ſis obedientiam ſpontaneam &
alacrem deferre, utque id fiat, ab
uno-

unoquoque subsidium gratiæ à me postulari: hanc à te flagito, & Bonitas incomparabilis, ut tam ego, quàm cæteri mortalium cuiuscumque status & ordinis voluntati tuæ perfectissimè conformemur: ò quantum inde tibi gloriæ, nobis verò utilitatis accedet! utinam mihi mille vitæ suppeterent, quas lubens donarem, ut id fieret sicut in cælo ita & in terra! utinam omnia hominum corda in mea essent potestate, ut illa humiliter & amanter ad tuam supremam & adorabilem voluntatis arbitrium fingerem atque subijcerem! Porro cum inter mandata tua, primum locum teneat charitatis præceptum, à quo universa lex pendet & prophetæ, & in hoc ego implendo studium omne ponere volo: agendum anima mea, vult Deus illum amemus, & vult amorem istum alacrem esse & spontaneum, & vult propositâ pœnâ inimicitæ sempiternæ, si non facias: dic ergo millies per diem *Fiat, fiat*, amoris eius sanctissimâ flammâ ardeam continuò, & scoriâ omnem amoris proprii exuam. Sed quid hoc sibi vult, quòd beatorum in cælo degentium amorem imitandum nobis proponat? illi sempiternis innatant gaudijs & pulchritudinem illam in meridie lucis æternæ omni amore obsequioque dignissimam contemplantur, & nos immergi luto & tenebris per

fidei velamen illam intuemur, & qui quæso, ad beatorum amantium similitudinem assurgere possumus? Verùm cum utrisque sit eadem Bonitas, & Pulchritudo ad amandum proposita, illam ego cum ipsis, & sicut ipsi amare volo, hoc est propter ipsam solam, & super omnia, nullâ proprii commodi, & voluptatis habitâ ratione: volo insuper tota vita mea ad istius supremæ voluntatis perpendiculum dirigatur, idque quia ita vult summa illa Majestas, & in voluntatis suæ executione delectatur.

Volo insuper, ut continuò tria hæc verba menti meæ obversentur, *Agere, Abstinerere, & Pati*, & perseveranti studio, ad id quod significant, perficiendum incumbere. Volo, Domine, tuæ gratiæ subsidio adjutus, facere omne quod vis, & sicut vis, idque solùm in hoc spectare, ut tibi placeam. Volo ab omnibus quæ tibi displicent abstinere, quia illa non probas, & millies mori malo, quàm vel in minimo sponte & scienter tuos oculos offendere. Volo & pati quidquid mihi ferendum esse volueris; nihil abnuo, nihil recuso, omnia amanter, & cum gratiarum actione volo, quia totus amor es, & quidquid immiseris, mihi melius est, & æquius, quàm omnes mortalium voluntates in unum conflata, & mihi benefaciendi studio incensæ procurare
 Ii possent:

possent : sed cum ad hunc perfectionis gradum absque tuo singulari subsidio evadere non possim, te per amorem tuum, quo te gloriamque tuam amas, per Filij tui pretiosum sanguinem, per B. V. preces & merita, per Sanctorum suffragia suppliciter rogo, ut implenda voluntatis tuae gratiam, & vires impertias.

9. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* O Pater benignissime, vis te non tantum ut Patrem, sed etiam ut nutritium agnoscam, utque ad instar mendici à tua liberalitate panem petam, atque inde cognoscam quam ad te amandum multis nominibus sum obstrictus. Da mihi ergo Deus, quæ ad sui sustentationem vita presens exigit, & quantum ad te amandum, fervendumque sufficit : absolvi animum meum à cura superflua rerum, quæ corpus concernunt, & cum velis panem dumtaxat quotidianum à me postulari, ne permitte, ut in futurum sollicitudinem extendam, ut tanto liberius me tuis obsequijs amorique tuo totum impendam.

10. *Da nobis.* Vis ut proximi mei in hac petitione curam habeam, & pro omnibus mendici partes agam; pro divitibus, ut fortunas quas possident tua dona sciant, illisque velut à te commodatis bene & ad sui pauperumque sustentationem secundum Charitatis

prescriptionem utantur: pro pauperibus, ut necessaria illis quotidie suppeditare digneris, & ne victus vestitusque procurandi gratiâ, animi curam deponant, aut conscientiam lædant. Hæc à te pro utriusque enixissime efflagito, Domine Deus, ut quidquid in mundo est, ad tui amorem gradum sternat: & fugitiva bona corpori, corpus animo, animus tuo amori gloriæque deserviat.

Panem nostrum. Non arbitror te velle, ut in solius panis materialis petitione pedem figamus, vis, ut mihi persuadeo, ut in panem spirituales conveniamus oculos, & panem orationis, quæ cibus est animæ, panem sacre doctrinæ, panem Eucharisticum, & super cæteros charitatis amorisque sancti, quo maxime alitur roboraturque animus, alimentum postulemus; hoc animi mortalium sustentantur; hoc tibi, qui vita cordium es, jungamur. Da mihi, Deus optime, hunc panem, eumque mihi non tantum quotidie, sed per singula momenta subministra. Amor iste verè panis est vitæ, quia amando te vivimus, non amando, mortui sumus.

Et dimitte nobis debita nostra. Vis, Domine Deus, ut quotidie errorum & offensionum mearum veniam postulem, ut hoc modo cor meum, quod amoris tui sedes est, à sordibus quotidianis expurgetur;

getur; neque enim tam nobile balsamum, cum luto & multiplici peccatorum colluvie misceri vis. Purgetur ergo à te, & à me inquinatum corculum meum, à me fle-tibus, à te sanguine dilecti Filij tui: vellem mihi aquarum rivi sanguineæque suppeterent lachrymæ, quibus perfidiam meam deflerem, qui tam facile amoris tui domici-lium inquinavi, & cor meū, quod tibi totum debui, in varios rerum fugientium amores sum partitus: hoc ipsum est, quod potissimum me discruciat: clamat unaqueque res *Accipe, & redde*, accipe quod Deus amore compellente tibi donat, & amorem repende; sed oppositam ago, proque benefactis injuriam facio, & benefactorem meum of-fendo: ignosce bone Deus, ignosce, & sicut res omnes creatæ vo-ces sunt tui præcones amoris, ita cogitationes omnes meæ, verba & opera deinceps tuâ adjuvante gratiâ talia sint, ut characterem amoris tui secum ferant, fidemque dent majoris in posterum in te di-ligendo ardoris.

13.

Nobis. Non mihi tantum, sed pro omnibus peccantibus remis-sionem pestulo, quorum numerū, & magnitudinem tu solus nosti; certè si unus ex illis de suis solum iniquitatibus dixit: *Multiplicata sunt super capillos capitis mei*; quis mortalium recensere reliquam multitudinem poterit? O Deus

elementissime, aspice, & miserere; aspice in magnitudinem miseri-cordiarum tuarum, & sanguinem Filij tui, & ob illum quem plaris æstimas, quàm innumerabilium mundorum peccata oderis, in nos oculos converte, nobisque pec-cantibus clementer ignosce.

14.

Sicut & nos dimittimus debitori-bus nostris. Quis hinc bonitatis tuæ excessum non admiretur? non de-prædicet? ecce indulgentiæ, re-missionisque mensuram arbitrio meo committis, & vis à me postu-lari eo modo peccatorum veniam mihi dari, quo aliorum in me of-fensiones condonavero. Et quis ego sum, qui me ab aliquo læsum putem? nonne ego ille perduellis & perfidus, qui omnium in me indignationem provocavi? num-quid ille, contra quem elementa omnia proclamare meritò debet: ô proditorum divinæ Majestati injuriosum, qui eum, à quo tot be-neficijs auctus est, cuius nos obse-quijs mancipati sumus, quotidie offendit, ac despicit? O Deus! quis quæso me injuriâ aliquâ po-test afficere, qui ob scelera mea æternas inferorū penas sum pro-meritus? quia tamen vis me ignos-cere, id ex animo facio, ac insuper rogo, ut illis etiam, tu, qui inter læsos primum locum tenes, con-donare digneris, atque in huius rei testimonium corda nostra a-moris tui flammis accendere.

Ii 2 Et

15.

Et ne nos inducas in tentationem.
 Dum hoc jubes, Deus meus, me de imbecillitate mea communes, qui cum hoste vafro, vigilante, & importuno sine periculo congregari non possum: doces me, ut S. Basilius, & Hilarius existimant, tentationes fugere, ac deprecari; quia cum ad instar arundinis modico vento huc & illuc impellar, periclitaretur salus mea, si cum dæmone velut cum pari committerer: rogo ergo te Deum meum, & protectorem meum, ut illius tentamenta discutias, ne fortè victor, amoris tui in me thesaurum ille deprædetur, quem vitâ meâ pluris aestimo.

Verùm cum nos coronare nolis nisi victores, & victoria reportari non possit sine prælio, nec prælium sine hoste consistere, velisque virtutem, quæ otio destruitur, perpetuis cum hoste conflictibus confirmari & crescere, omnesque nos monueris, ut dum tibi Sacramentum diximus, tuisque obsequiis initiatur, animum ad tentationem præparemus? ecce me ad omnes inimici paratum insultus, tantum tuâ me gratiâ protege, ut nihil inde de tuo honore & amore decedat, sed potius facias cum tentatione gloriæ tuæ amorisque proventum.

16.

Nos. Idem pro omnibus pretioso tuo sanguine redemptis beneficium efflagito. Circuit om-

nes Leo ille tartareus, quæritque quem devoret, ô si præstare possem in commune subsidium, quod vir sanctus ex eremi incolis, qui contra dæmonis homines instantis molitiones excubans, illum sibi proponebat toto orbe disperfos aggredientem, cui ipse se opponebat auxilium de cælo evocans, & in clamans: *Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius.* non dubito, quin hoc tibi Deus gratissimum accideret, hominibusque cum hoste confligentibus fructuosum: id facio, Deus, & manum tuam auxiliatricem, quantâ possum contentione, imploro.

Sed libera nos à malo. Sive velis nos petere à maligno, hoc est dæmone defendi, ut explicant Tertullianus, & Chrysostomus; seu ab omni malo liberare, ut intelligunt Cyprianus & alij; ab illis ego dumtaxat malis liberationem, & immunitatem efflagito, quæ amoris tui alas inficiunt, aut succidunt. Cur enim ego alia mala, quæ à peccato se juncta sunt, subterfugiam, cum Christus ipse in mundum veniens ea delegerit, & dolorem, contemptum, ac pauperiem comites sibi sumpserit, eosque usque ad mortem summo sit amore complexus? Ecce Domine, ubi tibi collibitum fuerit, ijs excipiendis libenter sinum aperio; tu mihi tantum ea immitte quæ a-

mori

mori tuo augendo deferviunt, e-
 jusq; propagationi viam aperiunt,
 & muniunt. Multa mala sunt quæ
 mundus odit, qualia sunt morbi,
 ignominia, corporis afflictatio-
 nes, fortunarum everfiones, mors
 deniq; ipsa; horum omnium nihil
 æquè æltimo, ac amoris tui priva-
 tionem; irruant cætera, & magno
 impetu sibi invicem succedant, ho-
 minemq; prosternant modò amo-
 ris tui integritas salva subsistat; cæ-
 tera feram perlubenter: mihi pro
 equulei cruciatu est, quod te, ut
 par est, non amem: tepeditas mea
 in te amando pro tormento mihi
 est, pudet me oscitantia meæ, qui
 pro rebus caducis, pro luto & for-
 dibus flammis in corde reperio,
 nullas verò pro Deo meo, unico
 puri amoris fomite & objecto
 immortalis. Medere quæso huic
 morbo intolerabili Deus optime,
 & à tanto malo me libera.

18.

Nos. Hoc ipsum pro omnibus
 etiam atque etiam peto, ut omnes
 cõmuniter tuo amore ardeamus,
 perfiligatur & extinguantur in cor-
 dibus nostris omnes profani ignes,
 conjunctisque ac conspirantibus
 animis in tui amorem exardesca-
 mus: sola charitas per Spiritu san-
 ctu tuum diffusa regnet in nobis.
 Nemo nostrum voluptatis, aut
 questus gratia te diligat, nemo a-
 met, quia amantibus bene vis, &
 benefacis; sed quia omni amore
 dignissimus es: hic cardo, & meta,

in quo vota nostra voluantur, &
 terminentur. Amen.

Invenies in hac orationis Domi-
 nicæ paraphrasi triginta & plures
 actus amoris; quos omnes cõpen-
 dio hic colligo, suadeoque ut sæpè
 dum Oratione Dominicã recitas,
 quasi trãscursim recolas memoria
 prius quàm devotionis excitandæ
 gratiã: dic ergo vel ore, vel mente:

19.

*Pater cælestis, si amare est velle bo-
 num, ei quem amas; ecce ante te pro-
 stratus, qua tibi bona doces esse accep-
 tissima, ea ex animo tibi volo, & op-
 to, scilicet ut ab omnibus quàm
 fieri potest sanctè colaris & ame-
 ris, ut regnum gratiæ, quã in cor-
 dibus regnas, & regnum gloriæ
 in cælo magis ac magis in dies
 stabiliatur, donec brevè ultimum
 suum complementum in æterni-
 tate accipiat ut voluntati tuæ
 omnes integre ad beatorum imi-
 tationem obsequantur, atque ad
 hæc rogo ut omnia nobis necessa-
 ria concedas, & impediencia re-
 moveas. Amen.*

Si adjungas *Ave Maria*, in eodem
 amoris actu potes persistere, &
 verba Salutationis Angelicæ ore
 pronuntiando, corde dicere: O
 Virgo Mater Dei amantissima!
 gratiã plena es, & Dominus est
 semper tecum, cælestibus benedi-
 ctionibus abundas; hanc unam in-
 stanter à te peto, ut sanctificationi
 nominis Filij tui, & regni eius am-
 plicationi cooperari possim ar-
 den-

Ii 3 den-

dentissimè, & sanctissimam eius voluntatem in omnibus exequi: quæ tria bona illi optas & procurari assidue: Te rogo, per amorem ineffabilem, quæ te amat sanctissima Trinitas, amabileque in æternum.

Ex his facile colliges non omnino sapere nonnullos, qui in tribus primis petitionibus invenire se ajunt amoris in Deum excitandi materiam, sed non ita in quatuor postremis, in quibus nostra utilitati studere videmur: Christus enim istius orationis auctor, in omni actione, & doctrinâ, unicum Patris sui gloriam spectavit, noluit ut in petendis ijs, quæ nobis conducunt, intentionis nostræ figeremus pedem, sed ad Patris sui gloriam regni que sui amplificationem, & voluntatis divinæ executionem omnia nostra desideria referremus, in quo stat nostri summa ad amorem divinum progressus.

CAPUT XVI.

Passio IESV Christi magnum in se continet amoris divini incentivum.

I.
Passio
Christi
spons &

ID probant illæ Christi voces, Cum exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum. Ac si dice-

ret. Multa quidem in totius universi creatione ad amorem meum incitamenta subministravi, tanta rerum pulcherrimarum in hominis usum, & oblectamentum à me suppeditata copia habet varias amoris illecebras: ipse deinde carne humanâ indutus, quâ verbis, quâ mirandis operibus per mortaliū corda meæ dilectionis & benevolentia flammam dispersi: verum ultimam ad mortaliū animos expugnandos machinam in passione mea reservavi, cum in cruce ad instar arcus intenzi suffixus & in altum elatus, per orbem universum mei sagittas amoris ejaculans millia cordium vulneravi, & meæ charitatis vinculis astrixi: redire solet Ecclesia sponsa mea ad hauriendum amorem ad cor meum, unde ex lanceæ ictu per amorem nata est Crux illa, in qua pependi, arbor est vitæ in Ecclesiæ paradiso plantata, & cuius fructu qui vescitur, calorem amoris, quo animus vivit, reparat & fovet: Ego enim verè de me pronuntia vi: Ego sum via, veritas, & vita. Ego per obumbrantem Spiritum sanctum, qui amor est, in utero Virginis conceptus sum, & ad eundem amorem propagandum in arborem crucis elatus, quod qui norunt, non aliunde studiosius quàm à cruce amoris alimenta deposcunt.

Primò itaque attenda Passio Christi

formæ
Amoris.

Ad
juva
mec

Ad
ris
prij
gna

2.

Ad multa
juyat eius
meditatio.

Christi consideratio magno nos
contra amorem proprium, eius
denudata detectaque contagione,
radio inflamat. 2. Ad difficulta-
tes, quæ in virtutum assecutione
occurrunt, ingentibus animis su-
perandas nos aluit, quarum victo-
ria amori divino in nobis regnum
stabilis. 3. Excellentem Christi er-
ga homines charitatē in luce col-
locat, & pro amore amorem re-
poscit. 4. Eum, qui Passionis suæ
memoriam alit in pectore, donis
suis locupletare solet Christus, in-
ter quæ locum principem amor
sanctus sibi vindicat.

3.
Ad amo-
ris pro-
prij expu-
gnationē.

Amorem igitur proprium rem
esse detestabilem, & omni abomi-
natione dignissimam clamant vul-
nera, quæ Christi corpori per-
duellis inflixit. Hac peste, quicū-
que illum discruciarunt, infecti
fuere. Pilatus timore perdenda
dignitatis illum morti addixit, Ju-
dæos invidia, Judam avaritia, mi-
lites pecuniæ spes ad illum traden-
dum, prodendum, torquendum-
que impulere; longius tamen re-
petenda est eius colluvies, & inde
ab Adamo accersenda, quæ per
eius posteros propagata, ut ex-
hauriretur à Christo, laborum
illi dolorumque materiam dedit
acerbissimam: & quod mirere, post
corpus flagris dilaceratum, post
spinas & clavos, & sanguinem la-
chrymarumque ac suspiria profusa &
congeminata, hæret etiamnum in

intimis mortalium fibris eius con-
tagio, ut merito exclamet Pro-
pheta: *Tanto labore sudarum est, & Ezech. 24.*
non exivit rubigenus.

Ille est, qui etiamnum, quan-
tū in se est, Dei Filium tollit in
cruce; ille qui flagris & plagis
onerat, ut S. Virgini Coletæ ipsa
Christi sanctissima Mater ostendit:
cū enim ab illa rogaretur ut
apud Filium pro miseris mortali-
bus vellet intercedere, ostendit
illi in pelui infantem in frustra con-
cisum suo sanguine innatantem,
dixitque: *Aspice filia, & perpen-
de, an qui ita crudeliter in Filium
meum deserviunt, mereantur, ut
meis precibus ab eorum cervici-
bus malum avertam. Lector ami-
ce, persuade tibi Christum è cruce
te verbis hisce compellantem: Ser-
vire me fecisti in peccatis tuis: tua
scelera me in hoc tormentorum
mare coniecere; amor tuus inso-
lens dum ita habenas laxat, &
injurias vomit, his me sputis de-
formavit, dum cogitationes ho-
nori meo, & proximi bono inju-
riosas alit, hisce spinis caput meum
transfodit; dum pudendis operi-
bus se inquinat, flagris me disse-
cuit; dum pertinaciter malo ag-
glutinatur, me cruci affixit, hanc
cine tu pestem, & vitiorum om-
nium cloacam adamare deinceps
poteris? Aman, dum innocenti
Judæorum genti extremam per-
niciem machinatur, ab Assuero,
quem*

4.
Peccator
Christum
occidit.

UNIVERSITÄT
PADERBORN
BIBLIOTHEK

5.
Crucifi-
gendus
Amor
proprius
instar
Aman.

quem ad hoc injustum, & invidiosum facinus instigarat, in crucem tollitur, & uxorem liberofque in idem secum exitium trahit, ut de tā scelerati hominis familia nullus superesset: & tu amorem proprium, qui te non solum homicidio, sed Deicidio contaminavit, impunitum diimitis? Vide quomodo Christus, licet ab omni peccati contagione remotissimus, illum in se exagitet, quomodo illum in omnibus carnis delicatæ sensibus crudeliter habeat; quomodo in ijs, quæ honorem, quietem, vitam denique ipsam spectant, infestari illum, & torqueri patiat; teque ad idem secum redintegrandum prælium velut signo dato dux invitet. Non est servus major domino suo. Jehu inunctus in Regem Israel, accepto divinitus de evertenda Achabi stirpe mandato, currum ascendit, & cum exequendæ divinæ jussionis zelo accensus progreditur, obvium habet Jonadab, à quo petit, haberetne sicut ipse correctum coram Domino, animumque in ultionem inimicorum Domini pari secum ardore conspirantem. Cum alter se habere respondisset, manu illius apprehensâ in currum sustulit, monuitque videret, quâ in omnem regiam familiam idololatriâ contaminatam strage baccharetur.

6 Idem à Christo, cum illum in

cruce pendente contemplatur, edici arbitremur; nosque ab illo rogari, an pari secum odio in amoris proprii exitium ferri velimus, an arma contra illum eius auspicijs capere, an sub illius vexillo dicere sacramentum, eumque ad intercessionem persequi? felices nos, si Christo Domino verbis Regis Josaphati respondeamus, qui à Rege Israelis ad Societatem armorum sollicitatus, dixit: *Ascendam, qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus; & equi mei, equi tui.* Ita bone Iesu, in hostem tuum, & mecum te duce arma capiam, & quacumque parte imperabis, signa inferam, cum hoste congregiar, & tibi gloriæ triumphique materiam consecrabor. Hac armatos cogitatione fuisse arbitror tot strenuos Christi milites, qui flagellis, cilicijs, catenis, vigilijs, jejunijsque, & cæteris sensuum afflictationibus amorem proprium aggressi, ejus vires attrivere, eumque sub jugum misere, omni spe fœderis, aut reconciliationis sublata: illi scilicet in Christum ab hominum vitiosis affectibus, ab amore proprio in arenam eductis cruci affixum oculos coniecere, & contra illum ejusque copias odio implacabili concitati; *Crucifixerunt*, ut ait Apostolus, *carnem suam cum vitijs & concupiscentijs*, nullaque eius commiseratione permoti, *clavis severissimæ disciplinæ, temperan-*

Seque-
dus Ch-
stus ex
cruce in
vitans.

Exempl-
Sacrific-
rum.

S. P.
con-

1. P.

rantiaque undique confixum ita tractarunt, ut vix respirandi spatium concederent: quantum verò hæc de amore proprio victoria, amoris divini incrementum afferat, nullus est qui non videat. Jam verò quomodo virtutum, sine quibus charitas non potest consistere, affectioni aditum muniat, inspiciam. Cùm in virtutes primarias oculos conijcio, cùm intueor Fortitudinem, quæ rerum terribilium metum domat, & vincit; cùm Patientiam, quæ in malis quibuscumque tristitiam moderatur; cùm Temperantiam, quæ in maximis voluptatù blandimentis animum hominis freno suo retinet; cùm Humilitatem, quæ inter ludibria, & contumelias stat in gradu suo, & velut victrix exultat; cùm pari modo reliquas charitatis comites considero; non video unde porissimum peti & comparari possint, quàm ex Christi patientis armamentario: præsertim cùm ad illud videam nos à Sancto Petro ablegari. *Christo inquit, in carne passio, & vos eadem cogitatione armamini.* Certè sentio cum Theologis notæ non infirmæ, Christum passione suâ majores ad capeffendas virtutes mortalium animis stimulos injecisse quàm si vitam virtutum exemplis instructissimam ad diem usque supremi judicij inter illos traduxisset. Hac in primis Christi patientis cogitatione ar-

mabat se, dum ab Arianis impeteretur, egregius Athleta Gregorius Nazianzenus: *Quota tandem pars, inquit, est omne quod patior indignitatis illius, quâ Christus, cuius causâ pericula subeuntur, consputus, & colaphis casus est?* Idem exemplar Christi tormentis & opprobrijs vexati dum sibi proponit S. Elzearius, futurum aiebat ut barbæ pilos à famulis pedetentim delivelli, si Deo collibitum foret, magnâ animi æquitate patèretur: ipse etiam Christus cùm è suis sequaribus nonnullos inter contumelias animo concidere & propemodum labefactari cerneret, eos suorum tormentorum consideratione ad fortiter tolerandum erexit: ita Petro martyri de injusto exilio conquerenti animos addidit; ita P. F. Joanni Peccanio Anglo ex ordine S. Francisci Theologiae Doctori, & Romæ in palatio Pontificio sacrarum literarum Professori, cùm falsis calumnijs denigratus apud S. Bonaventuram Ordinis Generalem innocentia suæ patrocinium non inveniret, & ad Crucifixi pedes querelas deponeret; Christus altâ & intelligibili voce, verba quæ sequuntur, & ad pedes imaginis crucifixi descripta etiamnum leguntur; pronuntiavit, vel eorum saltem sensum.

Memorabili exemplo Joannis Peccanij.

Et ego quid demerui pendens inter VVadingus, latrones?

Kk Oravi,

in Annal.
ad annum
1278. n.
30.

Oravi, nec obtinui carnis petitiones;
Calicem mortis sorbui, Patri placere
studui per carnis passionis:
Ergo murmur non exeat, si non sit,
quod orasti;
Nec orasse peniteat, quamvis non
impetrasti;
Dum fraudas desiderium, ad maius
beneficium datorem obligasti.
Ad me si levas oculum, vides argen-
to vendi,
Tradi quoque per osculum, & dure
comprehendi,
Ac alligari funibus, confici verberibus,
sine lege parcendi.
Relinquor ab amantibus velus jam
desperatus,
Præsentor Pontificibus quasi latro
ligatus;
Quos amavi fortius, ab illis citius
sum spreus, & negatus;
Ibi clamor, derisio, severitas minarum,
Et capitis relatio, & ictus maxillarum.
Omnes impudens feriunt, & quidquid
mibi faciunt videtur esse parum.
Saturatus opprobrijs ducor ad Pilatum,
Renovatis injurijs ruunt in accessum.
Nunc homicidam liberant, & me
cruenter verberant ad mortem
judicatum.
Ibi nihil habet veritas, sive jus allegando,
sed emula clamoritas pravalet insultando:

Nec Præses dat præsidia, nec curam
gerit curia de justo liberando,
Quasi vile mancipium dant in Herodis manus;
Mox producor in medium, deludor
ut insanus:
Tandem remissus Pontio dira mortis
supplicio condemnor ut prophanus.
Extra muros eijcior, & ipse crucem
fero
Matre vidente, spoliis vestimentis
quæ gero;
Tandem clavis confodior, & in Cruce
morio, de vita non despero.
Tu ergo vermis non turberis, si statim
non consequeris, quidquid
à Patre quaris.

Hic absoluit exhortationem
Christus hominemque admiratione
simul & quadam animi dulcedine
perfundum, & ad plura patienter
toleranda animatum deseruit, ac
paulò patefacta eius apud suos
innocentia ab omni criminis
suspensione liberavit. Plenæ sunt
similium eventuum historia: sed
mecum, quanto odio contra omnis
carnis illecebras imbuat animum,
aspice. Vir nobilis Vallesoleti
Patrem Fabrum è primis Ignatii
socijs adjit urbanitatis & alicuius
salutaris doctrinæ hauriende gratiâ,
petijtque ab illo formulam aliquam
precandi, & fructuosæ meditationis
materiam: Pater cum id temporis ad
exercitia

Io.
Et Civis
Vallis-
Oletani.

tia spiritus per aliquot dies obeun-
 da hominem parum idoneum cen-
 seret; quatuor puncta illi meditā-
 da assignavit in hunc ferè modum:
 Christus paupertatem adamavit &
 coluit, ego verò divitijs abundo:
 Christus famè passus est, ego verò
 satur sum, & deliciatè me nutrio:
 Christus nudus in cruce expositus
 fuit: ego verò commodè vestior:
 Christus fatigatus fuit, ego verò
 laboris & lassitudinis expers sum.
 Hæc velut cōmunia non magni tū
 fecit vir nobilis, aliquid inter docu-
 menta spiritus magis reconditum à
 Patre expectans; sed ecce cū ali-
 quot pōst dies ver satur in opiparo
 convivio, ita istæ antitheses men-
 tem hominis pupugère, ut cū
 lachrymas & singultus continere
 non posset, è convivio disceden-
 dum illi fuerit, locusque solitarius
 quærendus, in quo nullo teste cō-
 citatis animi affectibus habenas laxaret.
 O si oculorum nostrorum
 caliginosis humoribus illud Pas-
 sionis Christi collyrium mederet-
 tur, quàm pungeret nos vitæ no-
 stræ cum Christo patiente dissimi-
 litudo, quantoque nos sæpè pu-
 dore perfunderet! Duo è nostris
 in Germaniâ discipulis ad pedem
 speculi, quo ad se comendam, or-
 nandamque mater mundi legibus
 vivens, & hæretica utebatur, affi-
 xerunt, rogaruntque illam, ut
 postquam cum speculo suo nego-
 tium muliebri absolvisset, in

Christum etiam oculos vellet cum
 attentione defigere; acquievit, fe-
 citque quod rogabatur, sed tanto
 fructu, ut & majorem in vestibus
 modestiam, & simul fidem Ca-
 tholicam non multò pōst sit am-
 plexa. Nihil hîc de Catharina Sue-
 vica, nihil de multis alijs dico, quæ
 ex Christi crucifixi assidua con-
 templatione & mundi pompis, &
 carnis delicijs nuntium remisere.
 Unum tantum attingam, quod
 Neapōli non ante multos annos
 contigisse memorant annales no-
 stri: hic puella nobilis & prædives
 ab adolescente paris nobilitatis in
 conjugem petebatur, & jam in id
 consenserant utrimque parentes,
 & pro connubialibus pactis com-
 munitè stabiliendis in aliquod
 conclave convenerant; cū puella
 in suo cubiculo ante penden-
 tem è cruce Christum prostrata,
 altioribus cogitationibus agitari
 cœpit, & diviniorebus flammis ac-
 cendi: Quid, agebat, quid ago,
 Jesu fili Dei, & hominum ama-
 tor? siccine dum tu carnem tuam
 innocentissimam tam atrociter
 tructas, ego voluptates licet in
 conjugio licitas consecrabor? sic-
 cine dum tu vulneribus, & san-
 guine deformatis; ego formæ ex-
 colendæ, ego gemmis & monili-
 bus ornando corpori operam da-
 bo? non fiet. & continuo sibi co-
 mam rescindit, eaque ad pedes
 crucifixi appensâ, illam ipsam effi-

Kk 2 giem

12.
Et puellæ
Neapoli-
tanæ.

II.
stemi-
ne hære-
tica.

giē manu gerens, è cubiculo egreditur, & ad conclave in quod omnes convenerant, se confert, ibi ad matrem conversa: Non est, inquit, Domina, quod de conjugio meo ulterius agatis; ecce sponsus ille meus est, quem elegi, & cujus pedibus crines meos, ut arrhas appendi. Mira hīc inter omnes turbatio, admirantur aliqui, fremunt & indignantur alij: sed tamen penes Christum novamque eius sponsam stetit victoria.

13.
Christum
nobis
amabilem
facit eius
passio.

Verum est S. Bernardi pronuntiatum, nihil æquē Christum nobis facere amabilem, quā dū illum intuemur tanto amore passionis amarissimæ calicem exhaurire. Non potuit Charitas altius ascendere, quā dum pro vilibus mancipijs summæ Majestatis Dominum velut patibularium affixit cruci, nec Deus fortius amare, quā dum comparere voluit inter latrones, *deglutiens mortem, ut vitam aeterna hæredes efficeremur.* S. Trinitas personarū, hypostaticè mille myriadibus naturarum inter homines se conjunxisset non tantum amoris erga nos, tantæque benevolentiae dedisset argumentum, quā dum in cruce, pro peccatoribus vitam ponit. *Majorem charitatem nemo habet, quā ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Deū optimum maximum vitam nullo pretio æstimabilem pro homuncione, qui Deo composuit est ad

instar arenulæ mundis infinitis comparatæ; sponte & gratis donare, res est, quæ ab intellectu creato ponderari fati non potest, & à sola divina mente pro dignitate æstimari. Rogavit aliquando Cyrus Rex Persarum virum Principem, quem cum conjugē captivum tenebat, quid pro conjugis libertate daturus esset: Vitam, inquit ille. Hanc deinde captivitate exemptam liber etiam maritus rogavit, quid ipsi de Cyri pulchritudine videretur: Ego, inquit, in Cyrum oculos non conjeci; sed in illum qui pro me in libertatem asserenda vitam se daturum est protestatus. Si tantum potuit ad animum mulieris captivæ devinciendum, unica & quidem verbo facta de morte pro ipsius libertate subeunda protestatio; quid non faciet mors ipsa à Deo pro hominibus sceleratis amarissimè obita?

Ne, quæso, mihi dixeris, Deum non pro te solo, sed pro cæteris etiam hominibus mortuum esse: hoc ipso namque majoris erga te benevolentiae argumentum præbuit: Dic, amabo, si Deus tui dumtaxat gratiâ hominis naturam assumisset, si pro te solo miranda illa opera, quæ in Evangelistis legimus, patrasset, & si tormenta æerbissima tolerasset: si tamen optionem tibi fecisset, alios in tanti beneficii communionem admitten-

Xenophon
in Cyri.

14.
Et si pro
omnibus
tolerata.

mittendi, an non tu parentes, & amicos, imò & concives in tanti boni Societatem venire voluiffes? Præterea, dum inde vides tibi nihil decedere, si provinciæ, si regna, si mortales omnes eadem tecum munificentia gauderent, miserimi alioquin futuri, si illa priventur, an non tu liberatorem tuum rogaffes, ut pari tecum gratia illos afficeret? Nimis inhumanus, & crudelis es, si hoc illis denegares: si socius in pœna solatium afferre dicitur, multò magis Societas in beneficio, si nihil inde tibi detrahitur; sed ex boni communicatione nova tibi laudis, & gratulationis materia accedit. Vide, igitur, quantum Deus & te, & simul mortales omnes obstrinxerit, dum tui illorumque causa tanta perpeffus est! Vide an non merito sanguinem pro sanguine, vitam pro vita reponere debeas: vide an aliunde, quàm ex crucis arâ velut è fornace amoris flammis accensa charitatis ignem petere debeas: cum hoc sit unicum Christi patientis votum, ut amore eius ardeas, & ad omnes casus pro divinx gloriæ amplificatione tolerandos sibi te comitem adjungas. Unus è Principibus aulicis apud Regem Abenner de Christi fide suscepta accusatus erat, quasi de violato regio mandato, & crimine læsæ Majestatis: id quia occultum erat, ut dolo aliquo detege-

retur; eum convocat Abenner fingitque se de baptismo Christianifque sacris admittendis cogitationem suscepisse, imò de deponenda dignitate regia, & vitæ, quod supererat, in solitudine inter Monachos transigendo. Valde probavit consilium Regis Princeps aulicus, Regem sincerè & ex mente loqui arbitratus: sed miser in castes incidit: ac illa sua approbatione vera esse accusationis capita persuasit: nimirum Christianis sacris se initiatum esse & ad regni successionem aspirare; unde ad illum minacibus oculis Rex conversus, verbis acrioribus castigatum aulâ exulare jussit: ille regiam simulatione se deceptum & non longè à supremo capitis discrimine abesse animadvertens, ad amicum consilij causâ se confert, reique totius seriem aperit; quo auctore postero die lugubri veste, & cilicio indutus Regem adit, & detonso capite quasi delicijs huius vitæ valere jussis, genu flexo ita illum alloquitur: En me, ô Rex, paratum, id vitæ institutum sequi, quod heri tua Majestas amplecti se velle profitebatur: dulcia quidem sunt blandimenta voluptatum, sed absit, ut illis abs te abdicatis, eorum ego illecebris renneri me sinam: si annuis, tecum ego inter solitudinis horrores & vivam & moriar, atque uti voluptatum, ita etiam pœnitentiæ & au-

15. Exem- plum Principis adimitanda regem comparati

Damascenus in vita Barlaam & Iosaphat.

austeritatum socius ero. Permovit Regis animum tam humilis prostrati species, & oratio, & non tantum omnem de affectato regno suspicionem deterfit, sed eum penitus sibi reconciliavit, qui proinde in amplexus ruens majorique quam prius benevolentiam complexus, illum inter amicos primum habuit, & amplioribus honoribus deinceps auxit.

16.
Quanti
pretij
apud
Christum
sui imita-
tio.

O quam lubens videt Christus illos homines, qui in medijs tormentorum acerbitatibus constanter ipsi adherent, qui crucis brachium sustinent, amplexantur, osculantur, & omnibus mundi opibus & delicijs anteponunt. O quot in similes gratiarum cumulos exaggerat? Dixit aliquando S. Gertrudi, se benignis oculis illos intueri, qui se cruce pendentem vel unico aspectu per transennam amicè dignantur; quantis ergo illos locupletabit beneficijs, qui amore ipsius accensi in partem cruciatuum venire volunt, & unà cum ipso in cruce suffigi?

Respha concubina Saülis, à Rege Davide, & populo laudibus & benedictionibus effertur, quod sub patibulis, in quibus pendebant filij, multis diebus, nullis temporum injurijs fracta ac debilitata permanerit: pari modo qui ad pedem crucis Christi prementibus hinc inde rebus adversis perseveraverit, dubio procul caelesti-

bus beneficijs redundabit.

Ad vulnera penduli Jesu tanquam ad salutarem maceriam cõvolans sponsa Christi, velut columbæ, ut à milui infestationibus se tueantur in his munitiunculis delitescentes, omnia mundi concuicia, & ludibria derident; imò, quia per illa sponso similiores evadunt, eiusque benevolentiam amoreque sibi conciliant, eorum multiplicatis incurfibus & vexationibus impensè delectantur; ut sequenti capite patebit.

CAPUT XVII.

Rebus adversis ad sancti Amoris consecutionem gradum fieri.

Conquestus est aliquando ^{17.} Capud S. Patrem Ignatium ^{Varie ad} Barcinonensis iuvenis, qui illo ^{virtutem} utebatur familiariter, quod cum ^{via.} ipse multos suis institutis ad virtutum perfectionem efformaret, ipse relinqueretur in postremis. Respondit S. Pater ipsius in moribus profectum verè sibi cordi esse; sed diversam ab alijs viam à divina Providentia ipsi destinatam; jungendum enim ipsum matrimonio, & magnis rerum familiarium tempestatibus jactandum, & tandem ad desideratum aeternæ felicitatis portum appulsurum.

surum. Non est ergo quòd ij, qui nec meditationibus, nec contemplationibus se idoneos experiuntur, despondere debeant animo; alias habet vias Deus; fortassis illi iuvandis pauperibus; fortassis animarum ardenti zelo, fortasse cordis sectandam munditiam, & vitæ innocentiam ad amoris perfecti culmen suo tempore, licet ignoranter, evadent. Est virtutum omnium domicilium ad instar Regiæ in montis cacumine sita, ad quam multis semitis ascenditur: duas ego de multis demonstratum eo, unam afflictionum, humilitatis alteram.

1. Adversarum utilitas.
Res adversas triplicem nobis fructum adferre existimabat B. Franciscus Borgia, Primò à rerum creaturarum vinculis expedire animum. 2. Cum Deo magis conjugere. 3. Eiusdem civitatis aut Religionis membra arctius inter se connectere: ac quemadmodum, ut arbor altius se attollat, rami terræ viciniorese refecanter, atque ut granum separetur à palea, flagellorum i&us multiplicantur; nec ex raremis vinum exprimitur, nisi sub torculari conculcati gemant; ita tribulatio rerum caducarum nexus rescindit, & honorum, opumque vana desideria, ut paleas excutit, ac denique divini amoris musto animos reficit, & & quod in sacrificium Deo offertur subministrat.

Wenceslaus Bohemiæ Rex cum adversam belli fortunam perditum exercitu ipse in hostium devenisset potestatem, rogareturque, quo animo esset: Nunquam meliori, respondit; se inter prospera vix unquam Dei meminisse, nunc verò ante oculos sibi propè continuo versari,

3. Exempla.

B. Ludovicus ex ordine Minorum filius Caroli Siciliae Regis, obfesus pro Patris libertate Alphonsi Aragonum Regi datus septennium hæsit in carcere, quem scholam virtutis, & felicitatis humanæ Lydium Lapidem, & divini amoris scalam est expertus. Rogatus enim aliquando unde illi tanta æquabilitas animi, tanta firmitas, atque constantia; respondit, amicis Dei plus prodesse adversa, quam prospera; tunc Deo nos subditos esse, cum adversis urgemur, secundis rebus mentem extolli, & abripi, ut de Deo non cogites, illumque parum reverearis: carcere deinde liberatus, illud Prophetæ cecinit: *Latati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti; annis, quibus vidimus mala: additque nolle se cum totius mundi opibus carcerem fuisse commutatam; potius se illum repetiturum, in cuius gymnasio tantum profecisset. Ordini sancti Francisci nomen dedit, & Sanctorum numerum postea auxit.*

Wadingus in Annal. ad annum 1288.

Snatocopius Moravorum Rex
ab

*Seneca Syl-
vius in sua
historia.*

ab Arnulpho Imperatore bello victus, & veste mutatâ profugus, cum per sylvas pererrans tres Eremitas incolas viros Religiosos offendisset, ijs se comitē ignotus junxit, ac in eodem vitæ instituto ad mortem usque perseveravit, atque ante obitum, quis esset aperuit, dicens; se totis illis quatuordecim, quibus ipsis convixerat annis, plus tranquillitatis & amoris in Deum perferensisse, quam dum omnibus delicijs in regia dignitate potiretur.

4.
Tribulatione
maximam
pati tribulationem.
Cap. 59.

Philippus Neri nullam majorem & nocentiorē homini tribulationem esse aiebat, quā omni tribulatione carere. Pater Balthazar Alvarez vir sanctissimus, & rerum divinarum experientissimus dum res adversæ hominem exercent, tum demum illum cognoscere ait quā fallaces sint res humanæ, & dum terga vertunt & nos deserunt, tum monere ne illis affectu conglutinemur, sed ad illud incommutabile bonum amando aspiremus: cum tempus omne, S. Augustino teste, miserè pereat, quod amanti boni non impenditur.

Epist. 14.

Vidit hunc in calamitatibus reconditum fructum S. Chrysostomus, qui Olympiadi scribens, ita loquitur: Quis tandem ærumnas illas, quæ mihi in via perferendæ fuerunt, oratione cōplecti queat,

quas quotidie memori animo circumferens exsilio gaudio, & quasi voluptatis pennis celatus volito, ingentem in illis thesaurum absconditum raperiens.

Tertullianus postquam dixit calamitates esse velut scopas, quibus domus Dei purgatur, & ad instar scalæ Jacob, quā ascenditur fructuosè, & descenditur, ut tandem ostendat eius auctorem esse, non dæmonem, sed Deum, hæc addit: *Quando Deus magis creditur, nisi cum Ecclesia in attento est? tunc & fides in expeditione sollicitior, & disciplinatio in jejunijs, in stationibus & orationibus, & humilitate, in alterutra diligentia, in dilectione, in sanctitate, & sobrietate: non enim vacatur nisi timore, & spei: aded ex hoc ipso ostenditur nobis, non posse diabolo deputari eam, quæ meliores efficit Dei servos.*

Rectè à S. Bonaventura pronuntiatum, mortales ad Deum tribus maximè occasionibus accedere; cum fluminis aquarum exundatio ultimam Urbi perniciem minatur; dum vehementius incendium jam domum invasit; dum apertis jam muris hostis est in procinctu ad assultū. Si homines sceleribus obrutos dum in mari tempestate bacchante mortem ante oculos vident, votis omnibus pro salute Deum sollicitare, experientia nos docet; quid non faciet similis

5.
Adver-
tates sunt
scopæ.

Lib. de Jesu
in per. aut.

7.
Pater
Joab.

6.
In ijs ho-
mo maxi-
me ad De-
um re-
currat.

8.
Et Geri

illis eventus in animis ad virtutem amoremque Dei bene dispositis?

Dum aliquis altiori sopore depressus, vocantis vocem non intelligit, eum verbere percutimus, ut evigilet, ita Deus torpentes animos rerumque fugientium delicijs immerfos flagellis ad amorem divinum capeffendam excitat.

Optabat Absalon, ut Joab pro reditu in aulam regiam, & admiffione ad aspectus paternos apud Davidem intercederet, iteratos ad illum nuncios ut veniret, simulque ea de retractarent, miserat; sed furdo canebat: jubet ergo Absalon in messem Joabi à famulis suis ignem immitti. Ad hoc facinus, damnunquē commotior Joab, ad Absalonem accurrit dequē famulorum audacia, jacturaque indignabundus expostulat: ubi fraudem amici intellexit, Patrem filio reconciliat. Ita cum ad vocem divinam obsurdescimus, infortunio aliquo à Deo immisso ad majorem cum ipso familiaritatem, & firmiorem in amore sancto constantiam provocamur.

S. Arnulphus necessitudine conjunctu erat cum Gerico homine improbo, quem cum verbis ad meliorem frugem revocare non potest, Deo supplicat, ut flagellis id agat: exauditur: mors continuo liberis homini rapit, ipse Gericus

lethali morbo correptus lecto affigitur: qui dum mortem æternuniquē exitium videt in foribus, sapere incipit, seque jubet ad S. Arnulphum Episcopum Sueffionem deferri, à quo magnā benevolentia exceptus, vitæque prioris vitia detestatus cum bona mente sanitatem recuperat, & amori divino serid studens fidem liberat. Tunde silicem & ignem elicies; duras mentes dum Deus tundit, flammæ divini amoris excitat, quas beneficijs suis prosperisque rebus impetrare non potuit. S. Simeon Salus cum puellas complures à meretricio quæstu ad meliores mores traduxisset, ne redirent ad vomitum, illis ægritudines & ærumnas à Deo procurabat; sæpè etiam rogabat, si aliã viã non proficerent, ut à dæmone possiderentur; ita scilicet rosas amoris, quas eorum in cordibus plantare cœperat, spinis armandas & conservandas vir sapiens existimabat. Miratus sum aliquando à S. Hieronymo dæmonem Dei Quæstionarium appellari, & à S. Chrysostomo Pædagogum; sed dum video homines vitijis obsitos, & rebus prosperis insolescentes, illi torquendos & castigandos à Deo tradi, ut sic tandem bene & sanctè amare discant, censui meritò istis nominibus esse appellatos. Expulerat dæmonē S. Dominicus è Matronâ, cuius corpus longo tempo-

L1 re

9.
Dæmon
cur Pæda-
gogus di-
catur.

In Psal.
107.
Hom. 5. in
Ep. 1. Cor.

re insiderat, & vexarat; deinde verò cum in eandem urbem aliquando revertisset, matronam deprehendit ab ista dæmonis vexatione liberam in amore divino torpescere; hoc illum malè habuit; communicatòq; cum scemina consilio statuerunt ambo Deum rogare ut dæmonem in antiquum domicilium remitteret, ad Deum impensius amandum pro stimulo futurum: quod factum non sine divini amoris incremento. Ita homines luto vitiorum: ut jumenta immergi, iteratis verberibus, ut sese expediant, compelluntur, & pigris ac resistentibus ad currendum calcar additur.

IO. Res adversæ maxime juvant justos.

De consilia ad Eugenium.

Jam verò si res adversæ vitiosis hominibus ad divinæ dilectionis flammam in illis excitandas, ita sint salutares; quis dubitet, si illæ in viros virtute præditos incurrant, quin in eorum animis majores divini amoris ignes accendant: *Legi apud quemdam sapientem, ait S. Bernardus, Non est vir fortis cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate: ego autem dico magis inter flagella fidendum: quidni addamus, magis amandum? in tribulatione, ait Regius vates, dilatasti mihi, nempe sinum cordis, ut capacius esset ad ærumnas simul & flammam amoris divini recipiendas. Justorum proprium est, imitari palmam, quoque magis calamitatibus premimur, eò altius & animosius versus*

cælum pennis amoris elevari.

Gregorius Magnus morbis affiduo conflictatus, & Imperatorum Regumque pressus oppositionibus, ac in sanctam sedem malevolentiam, quò magis rerum adversarum inundabant maria, eò ipse (ut arcam Noë crescentibus aquis propius ad cæli convexa ascendisse legimus) etiam cælo vicinior, totumque amoris flammis inardescens, promovebat impensius divinam gloriam, quam plerique alij ventis secundis velificantes, facere potuissent.

S. Patrem Ignatium virium imbecillitas, & ægritudines variæ lectulo sæpius affigebant, cum ad has corporis afflictiones aliqua contra Societatem tempestas accedebat, tum velut oleum flammæ infusione, ita novâ illâ calamitate amor eius in Deum magis accensus, erigebat illum è lectulo, & quocumque posceret Dei gloria, anhelantem rapiebat.

S. Theresiam, dum ærumnis & persecutionibus non impetitur, ad instar lampadis emorientis fuisse memorant: cum istæ irruunt, licet corpus pateretur, animus velut in regno suo supremus dominator omnia illa ad instar puerorum terculamenta despiciebat. Evigilabat scilicet tum amor divinus ut ventis insurgentibus sopitus ignis solet accendi.

Descendamus nunc propius ad varia

Bono
jactu
mme
reddi
amor
Dei e
dicum

11.
Ul. S. Gre
gorium.

12.
S. Ignatium.

13.
S. Theresiam.

14.
Pater
doctr
Christi

Bonorum
jaçtura ho-
minem
reddit ad
amorem
Dei expe-
ditum.]
 varia ærumnarum genera, & an-
 non amorì divino augendo po-
 tiùs, quàm minuendo deferviant
 videamus. Occurrit in primis bo-
 norum jaçtura, quæ tantum abest,
 ut mentem hominis ab amando
 numine retardet, quin potiùs ut
 eam ab amoris proprii captivitate
 ex parte liberet, amoris sancti im-
 pedimenta subvertit: divitias enim
 dictas putat S. Ambrosius, quòd
 cor dividant, & ut aurum, argen-
 tumque è terrâ eruuntur, ita mor-
 talium animos ad terram incur-
 vant, & agglutinant. Pecunia verè
 nervus belli, non tantum illius
 quod inter Reges & Respublicas
 geritur, sed etiam alterius, quod
 amorì proprio, cum amore divi-
 no inde à mundi incunabilis gra-
 ve & periculosum perpetuò fuit,
 nullo tempore, nisi alterius extin-
 ctione finiendum: ubi enim opes
 tanquam auxiliares copix amorì
 proprio subsidio veniunt, tum gu-
 læ, lenocinix, voluptates sensuum,
 & ambitio contra virtutes potentius
 insurgunt.

16.
Patec ex
doctrina
Christi.
 Hinc Christus, dum militem
 suum instruit, primò victoriæ mo-
 mentum in horum profligazione
 & exspoliatione constituit: *si vis,*
 inquit, *perfectus esse, vade, & vende*
omnia qua habes: nec multiteruèst,
 ut notat S. Chrysostomus, si tu illa
 in pauperes distribuas, aut si Deo
 ita permittente igne aut inunda-
 tione, aut latronu hostiumve de-

prædationibus tibi pereant, & tu
 divinæ voluntati hac in parte con-
 sentias: *Non enim, inquit, tantum*
opes, quas elemosyna nomine dispen-
dimus, transferantur in calum, sed
etiam quascumque hostes fidei piorum-
que persecutores rapiunt, alibi thesauri
erunt: est enim hoc non minus quam
illud.

Historiam admirabilem, quâ
 auri contemptus, & privationem, ^{17.}
 longè apud Deum plus demereri
 gratiæ quàm bonum illius usum, ^{Et memo-}
 docemur, ex antiquis Græcorum ^{rabili hi-}
 menæis petitam proferamus in ^{storia.}
 medium. Duo fratres rebus & ^{Raderus 2.}
 spebus humanis abjectis, se intra ^{p. Virid.}
 cœnobium abdiderant, ubi trien- ^{c. 5. ex Ep.}
 nio exacto cum facultate Prælati ^{trico.}
 in silvam haud procul à Babylone
 secesserunt, specusque illic reper-
 tas non admodum inter se disjun-
 ctas ingressi illic herbis & glandi-
 bus victitare cœperunt: festis
 tantum diebus simul convenie-
 bant, alijs diebus etiam dum her-
 bas ad victum quærebant, seorsum
 uterque abibat in diversa, ut alter
 ab altero semper unum aut alteru
 milliare distaret: Comes illis &
 consolator adesse solebat Angelus:
 accidit verò ut dum seorsum ita in-
 cedunt, alter alterum uno à se sta-
 dio remotum videret subsisten-
 tem, ac deinde facto signa crucis
 locum illum ingenti saltu trajicien-
 tem ac si laqueum transiliret: mi-
 raturus alter saltum & fugam fratris,
 L 1 2 lustran-

lastrandi loci causâ progressus videre voluit, quid accidisset fratri: venit & invenit ingentem auri a-cervum, fusiſque ad Deum precibus, exutum pallium auro implevit, & vix oneri ferendo par, magno labore illud in speluncam suam intulit: inde in urbem profectus, Monasterium, ac Hospitale crexit, dotavit; ac reliqua in pauperes distribuit, ne denarium quidem in usum suum retinens: re, ut putabat, præclare gestâ, gloria-bundus, & fratrem nimis simplicitatis hominem apud se reputans, qui tali occasione ad Dei gloriam uti nesciisset, redibat ad cellulam, cum Angelum obvium habuit, qui atroci vultu illum intuens dixit; fratrem eius plus auri contemptu fugaque apud Deum collegisse gratiæ & præmij, quam ipse Hospitalis & Monasterij molitione, cæterisque largitionibus esset consecutus: ac quia superciliosè fratrem ut simplicem despexerat, fratris deinceps conspectu, suoque privatum iri: exorato tandem multis precibus & lachrymis Angelij post septem dies reditu, iustus est ab illo columnam prope Edes-sam ascendere, in qua post pœnitentiam quadraginta novem annis severissimè exactam & terribilia eum dæmonibus certamina Ange-li iterum conspectu recreatus, & de fratris in cælo beatitate certior factus, cui paullo post comes fu-

turus erat, diem supremum, totius historiae serie prius Episcopo patefactâ, feliciter obiit.

Hinc quaeso mecum perpende an non opum jactura, & contemptio, quocumque demum casu illa eveniat, & generosum animum temporis in sinum divinæ providentiæ perfugium, plus tibi conferat ad divini amoris incrementum, quam si opibus circumfluens eas in egenos aut nosocomiorum fabricas aut alia pietatis opera liberaliter effunderes.

Sed veniamus ad alterum calamitatum genus, quod in amicorum aut necessariorum, aut alicuius à quo animi nostri potissima pendent negotia, amissione consistit: dic quaeso mihi quisquis ad similes casus plus æquo angeris, & interdum tristitiâ velut decumano aliquo fluctu demergeris, an non ille, quo te orbatum ita deploras, aliquid de amore tuo suffuratus erat, quod melius in Dei dilectione collocasses? an non ex illo pretioso cordis tui balsamo deperdebantur aliqua guttulæ, quarum flamma sursum ascenderede buisset? Certè si Christum audimus Apostolis dicentem: *Nisi ego abiero, Paracletus non veniet*, quasi nimia eorum erga Magistrum eiusque præsentiam agglutinatio, Spiritus sancti in illos liberalitatem & munificentiam retardaret; an non putas sæpius inter mortalium amicorum

17.
Et mors
amicorum.

coram nimis affectatas & delicatas, & si varijs oblectas prætextibus amicitias idem accidere? Nec mihi dixeris, eum te lugere, cuius tu consilij ad amoris sancti salutisque negotium utebaris unicè, & à quo omnes animi tui rationes, omneque virtutum studium, & omnia conscientia arcana pendebant. An ergo tu illum tibi necessarium fuisse arbitraris: reputasset se inter Deo exosos & reprobos, Philippus Nerijs, si alicui ad iter salutis capeßendum, animæque negotia necessarium se esse fuisset arbitratus; si tu hominis mortalis consilio ideò uteris, quia illum tibi à Deo donatum putas, permitte ut quod dedit, auferat, seque eius loco substituat, & audi illum tibi dicentem quod olim conjugii suæ Eleana; se nimirum meliorem, utilioremque tibi esse quam decem homines similes illi, quem tantopere amissum luges. Interim credo te de illis captivis unum, qui vincula sua non sentiunt, & de te tuique similibus agere S. Augustinum, dum dicit: *Plerumque cum adsunt mutabilia bona, putamus quod ea non diligamus, sed cum abesse ceperint, invenimus qui sumus: hoc enim sine amore nostro aderat, quod sine dolore discedit, non verò è contrà.*

Tertium ærumnarum genus, quod corpus affligit, quales sunt morbi, fames & sitis & nuditas, si

in præparatum animum cadunt, quanta secum adferunt ad amoris divini consecutionem adjuncta? Corpus nostrum suis abundat lenocinijs, & fraudibus, & mirum quantum suorum commodorum cupiditate assiduòque studio suffuretur; patronus est suorum necessitatum fraudulentus, & cum animi Domini sui detrimento causam propriam agit, seipsum in omnibus quarit, & rerum persequentium bullis ad instar desipientis pueri consecrandis tempus miserè confumit, atque in eandem amentiam animum secum trahit; denique velis, remisque & cæco quodam impetu in omne quod sensibus blanditur, continuo rapitur: quantum hominitem accedit boni, cum Deus tam pernicioso famulo, morbi alicuius compedes injicit; tum licet illi conscientia arcana diligentius excutere, & temporis rerumque meliorum jacturam propius intueri, & alas reficere, quibus in sponsi caelestis amorisque divini sinum faciliùs exolet: tum ut aliquando S. Gertrudi indicavit Deus, cum homine agit familiaris, juxta illud Prophetæ; *cum ipso sum in tribulatione*; cum enim homo per res creatas vagatur desultorie, nec sponsi vocem quietus audire vult, tum ab illo sistitur & in lectulum deiicitur ut per otium monitionibus amantis aures præbeat: vulgus

lib. de re- lig. cap. 19.

18. Et Corporis incommoda.

quidem istas divini amoris artes non attendit, & ad Sanctos, ut morbo levetur, accurrit; at qui virtuti student, patientiam postulant, non levationem, qui verò ad perfectionem charitatis aspirant, ad illos excipiendos, ut de cælo missa munuscula sinum aperiant, Deoque gratias agunt impensius.

19.
Patientia
Alphonſi
Rodri-
guez in
morbis.

Horum de numero Alphonsus Rodriguez Societatis nostræ Coadjutor fuit; virtutum omnium perfectissimum exemplar, qui statim à primo tyrociniij ingressu cruces, morbos & copiosam patiendi segetem à Deo postulavit instantius & totis quadraginta septem annis, quos in Majoricensi Collegio transegit, voti compos à dæmonibus, morbisque mirum in modum exercitus insignis patientiæ palmam tulit, & posteris spectabile trophæum erexit: ultimo vitæ anno præter cætera acutissimis calculi doloribus discruciat, ita ut in unum dumtaxat latus posset decumbere, admirabilem in ijs tolerandis constantiam ostendit. Non ille quærebat dolorum lenimenta, non rogabat Deum ut illos vel tolleret vel mitigaret: sed ut auget: omnis eius sermo, & quidem magnâ animi vultusque serenitate permittus, erat de magna felicitate in ipsis morborum acerbitatibus abscondita: eos quos malis ingentibus

exercebat Deus, inter mortales esse præ cæteris beatos: Deum, quod illa in donis præcipuis reponat, in Filium suum ea plenâ manu profudisse: si in beatos spiritus cadere posset invidia, mortalium fortem, qui plura pro Deo patiuntur, velut invidendam summo ambitu petituros: fecerat illum in hac patiendi materia, quam amabat unicè, amor divinus eloquentissimum: sed ad quem charitatis gradum hæc viâ conscendisset credimus? nihil dicam de amore in corpus exundante, cui nisi modû adhibuisset, ardore suo cor suffocans vitam illi ademisset: nihil de eius colloquijs amoris ignem spirantibus: nihil de charitatis operibus, quibus ita Christo gratificabatur, ut sub hominis specie Christus illi eorum materiam daret: nihil de oratione inter tot dolores eminentissimâ, quam diu noctuque frequentabat, & vix unquam à Dei præsentis interiore cõspectu abducebatur: nihil etiam dico de charitate erga proximum incredibili, quâ se pro vilissimi Mauri salute ad æterna inferorum incendia toleranda Deo lubens volensque offerebat. quod ita summo numini acceptum fuit, ut Deus ostensâ illi secundò mortaliū tum in terris degentiū multitudine dixerit, ob preces, quas pro illis fundebat ardentissimas non minori mercede donandû, quàm

20.
Ob eorum
fructus.

21.
Eiusdem
charitas in
proximum.

si omnes ad fidem æternamque beatitudinem adduxisset : ipsum verò morborum doloribus & charitatis igne in hac vita purgatum rectà à morte in cælum evoluturum : Ita pro mensura cruciatuum divinus in illo amor accreverat, ita in Deum Dei que voluntatem transformaverat, ut qui illo quadraginta annis familiariter usi sunt, nihil adverterint; imò ita sua egisse, ut perfectius fieri posse non crederent, nec si mortales omnes, aut inferi contra ipsum conjurassent, effecturos fuisse, ut quod erat perfectius, aut magis è Dei gloria, non faceret: elegisset, que potius in frustra dividi, quam minimam Societatis & instituti nostri regulam quocumque prætextu violasset: ita Rector eius, ita alij, & miracula ipsa ante & post obitum patrata testantur, alimenta amorì divino præbuere morbi, & morbos patienter toleratos amor ipse divinus beatà deinde æternitate coronavit.

22. Tentationum utilitas.
 Quartum afflictionum genus, quod tentationes, ariditates, desolationes se cum trahit, durius malis extrinsecus animum Dei amantem exercet; sed etiam citius ad amoris culmen evehit, si in illis homo generosè, constanter, & humiliter divinæ providentiæ nutum, ductumque persequatur. Tentavit Deus Abrahamum, ut Scriptura sacra loquitur, dum uni-

genitum filium Isaac paternâ manu jugulatum in sacrificium offerri mandavit: sed dum duo amores, Dei scilicet, & filij, tridud inter se fortiter confligunt, amorque divinus victor evadit, majora tum ille sumpsit pauculis diebus incrementa quàm toto vitæ decursu fecerat.

Seraphinus Firmianus in vita B. Margarete Ravennatis jussu Pontificis Pauli tertij à Cardinali Sarmonetta examinata narrat rogatam aliquando ob amico dictam Beatam, ut à quotidiana cum impuris cogitationibus lucta tandem aliquando ipsius precibus liberaretur; ipsa consulto per orationem Deo hortata est hominem, ut fortiter faceret, pugnam potius quàm ab armis & impugnatione cessationem amaret, conflictus illos assiduos & virtutum incrementa, & insignem in cælo lauream allaturos: surdo canebat scilicet: ille enim pusillanimitate dejectus sibi que diffidens perstitit in rogandâ à prælijs immunitate: tum illa, Quandoquidem, inquit, de victoria desperas, quæ tamen ad manum tibi est, si gratiæ divinæ subsidium imploraveris, ecce compos voti tui eris, sed etiam coronâ illâ privaberis, quæ pugnanti & vincenti ab agonotheta erat præparata.

23. Petrus Fabri de ariditatibus judicium.
 P. Petrus Faber vir divinarum rerum experientissimus, solebat dicere, istas mentis ariditates, & Dei

Dei velut absentiam, non in potestremis beneficijs reponenda: tum enim approbari vetus Sanctorum Patrum pronuntiatum; hominem istâ velut gratiæ elongatione mirum in modum erudiri, aque inter cætera, tum sibi vim facere, ut cum exigua gratiæ portione, quam Deus impertit, Deum ipsum inveniat, quo conatu non parum in virtutû studio promovet: ut enim qui in literis formandis tyrociniû ponit, plus proficit dum solus ipse magno labore & contentione literas utcumque permittis hinc inde lituris efformat, quàm dum Magistro manum eius ducente eleganter, & nullo propemodum studio eas depingit: ita fit dum in virtutum exercitatione, gratiâ quodammodo destituti supremos conatus adhibemus. Si Parens uni liberorum suorum iter demandat, facile, amœnum, & cælo sereno obeundum; alteri verò asperum, & saxi horridum, & periculis à latronibus & belluis infestum, ubi uterque peracto itinere domum redit, an non ille majorem apud Parentem inicit gratiam qui ut illi gratificaretur plus laboris exhaust? idem esto in nostro casu iudicium.

24.
Simile.

CAPUT XVIII.

*Quomodo per Humilitatis
studium progressus fiat ad
amorem.*

Hoc caput ultimo loco tractandum assumpsi, ut nullus sit ab amoris divini studio ac prosecutione excusationi locus: si enim te nihil esse mihi dicis, nihil posse, marmore te frigidior, pumice sicciorem, pulverem te esse ac cinerem, & vel unicâ amoris divini scintillâ indignum: si coram Deo totaque curia cælesti talem te iudicas; si præterea in publico omnium mortalium cætu te talem agnoscere, accusare & condemnare paratus es: si vis optasque ut omnes suum iudicium tuæ sententiæ conforment, & talem te verè esse existiment, qualem te profiteris, adeoque te despiciant, contemnant, fugiant, hominumque commercio indignum iudicent: cum tu te ipsum tanquam sterquilinum cælo indignum, ubi omnia sunt munda; & tam frigidum ac proinde arcendum ab illo loco, ubi amore flagrant universi; sed ne dignum quidem, qui sis membrum Ecclesiæ militantis, quæ sponsa est amoris, nec qui sanguine Christi redemptus sis, qui in cruce ex amantissimo corde lanceâ

1.
Qui ad
amorem
contendit,
demittit
de se fer-
tias.

2.
Ita Dei
beneve-
lentiam
sibi con-
ciliavit
eternas.

lanceâ confosso filios amoris progeniit; imò qui ne quidem dignus sis eorum pedes & vestigia deosculari, qui sub vexillo charitatis stipendia faciunt, seque amoris divini imperio devoverunt.

Postquam hæc omnia verissima esse senseris, & dixeris, & tamen comparata tuis, quas experientia te docuit, miseris longè ab illis superari judicaveris, & hæc omnia sole clariora esse, & qui aliter de te loquuntur, & sentiunt, decipi & cæcutire pronuntiaveris. Si deinde ubi contemptus & opprobria catervatim irruerint, immotus peermanferis, si te pro meritis tractari, & si homines tuas sordes noscent, contemptibilius recum acturos professus fueris: si contemptores in amicorum tuorum numerum adlegeris, si pro illis oraveris & loco & tempore tanquam pro gratia gratiam rependere studueris.

Postquam eò te verissima tui cognitio redegerit, factusque fueris velut vas perditum, & ad inferos usq; depressum; tum demum veritatis amator Christus te complectetur, & sanctissimis amoris sui ignibus accendet.

S. Gertrudem aliquando memoria peccatorum tanto pudore suffudit, ut sibi exosa se conspectu divino indignissimam judicaret, optaretque aliquod nancisci lati-

bulum, quo turpitudinem suam obseunderet, & quod divinis non poterat, humanis saltem oculis & naribus tantum foetorem subduceret. Quid ageret hîc Christus? continuo tantâ benevolentia ad eam se demisit, ut præ admiratione tota cælestis curia à tanta demissione illum dehortari velle videretur: quibus Christus dixit: Sinite; continere enim me non possum, quin me totum ei imperiar, quæ tanta sui dejectione cor meum ad se pellexit.

Hanc bonorum copiam à profundâ animi demissione promanantem probè cognoverunt viri sanctimoniâ præstantes, eamque propterea in amoris divini consecutione primas tenere sunt arbitrati. *Profectus anima, profectus humilitatis est*, ait S. Basilius. Ab hac fundamentum ædificij jaciendum esse, quod in amoris divini sublimitatem assurgit, seridò monet S. Bernardus, *Bonus fundus est humilitas, in qua omne edificium spirituale crescit in templum sanctum Domino.* & dum suos cum Christo in cælum conscendente ad pares ad excelsa virtutum capessenda conatus hortatur; *per humilitatem, inquit, ad sublimitatem ascendatis, quia hæc est via, & non alia præter ipsam; qui aliter vadit, cadit potius, quam ascendit.* & rationem huius egregiâ similitudine explicat Cæsarius: *Sicut de terreno fonte, & de corporali stuvio*

3.
Facientium
judicant
Sancti Patres.

Serm. 1.
Exercis.

De cor-
fid. 2.

Serm. 2. de
ascensu

Hom. 30.

M m non

2.
In Dei
benevo-
lentiam
sibi con-
sillavit S.
Gertrudis.

non potest quis bibere, nisi voluerit se inclinare, ita de vivo fonte Christi, & Sancti spiritus fluvio, nemo aquam vivam haurire poterit, nisi se humiliter inclinare voluerit; propter illud quod scriptum est: Deus superbus resistit: scilicet humilitas est, quæ nobis apud Deum gratiam, pretiumque conciliat: tantò enim anima queque fit pretiosior ante oculos Dei, ait S. Gregorius, quantò pro amore despectior fuerit ante oculos suos. Hoc ipsum duabus rationibus stabilire nititur S. Bonaventura; primò, quia quò aliquis humilior est, eà ab omni vento superbiæ inanius est & ad excipiendas charitatis opes capacior: deinde quia Christo Domino, qui summè gratiofus apud Patrem fuit, similior est. Verumenimverò, ut jam dictis aliquid lucis accedat, videamus, quid sit humilitas, atque ex eius majori notitia, quantum ad amoris divini opes comparandas momenti adferat, discutiamus. Huius virtutis proprium esse docet Angelicus Doctor hominem in suo, gradu continere, illumque Deo subicere, & homini propter Deum. Bernardo verò Humilitas est virtus, qua homo verissimam sui cognitione sibi ipsi vilescit. Bonaventura sui vilipensionem esse existimat, ex suæ fragilitatis conditionisque humanæ consideratione manantem. Climacus verò, ubi à SS. Patribus varias congescit descriptiones,

quorum alius humilitatem dicebat esse intentissimam rectè factorum oblivionem, alius imbecillitatis, infirmitatisque propriæ cognitionem; alius contriti animi sensum, & voluntatis propriæ abnegationem; tandem suam addit dicens: Humilitas est animæ gratia sine nomine, apud solos illos nomen habens, qui illius experimentum ceperunt. Huius verò temporis Theologos si audimus, Humilitas est virtus inclinans ad nostram vilitatem signis vel factis profitendam, sive signis id exterioribus & interioribus coram Deo, & hominibus, sive verbis & actionibus id agat, sive contemptus & opprobriorum tranquillâ susceptione id profiteatur, omniaque ut suæ vilitati convenientiæ æquabili animi vultusque compositione intueatur & amplectatur: semper enim hæc vilitatem, quam ex se habet, & omne quod illi congruit, habet ante oculos, atque in illud undequaque proveniat, fertur propensissimè: ex quibus efficitur, ut Deus summæ veritatis amator, ubi animam pari ardore veritatis succensum intuetur, atque in illo demissionis gradu firmiter subsistentem, eam amplectatur amantissimè, suisque donis locupletet: Sol res omnes sibi expositas pro suis quasque dispositionibus luce & calore perfundit altraque pariter virtutes suas sub-

Lib. 28.
cap. 20.

In 9. Luca
cap. 2.

2. 2. 9. 161.
n. 1. ad 5.

De gradibus Humilit.

Lib. 2. de Prof. 6. 29.

Gradus 2.

4.
Ira Scholasticorum.

5.
Simile

luna.

lunaribus pro situ, gradu, ordine diversimodè impertunt. Ita Deus optimus in animam humilem se expandit: unus obex est munificentiae divinae superbia, quem humilitas dissipat: proprium est Dei, creare de nihilo, nihil in natura vacuum permittere, amare veritatem: cumque hæc omnia in homine verè humili reperiat, quid miramur si illum impensè diligit, gratijsque suis copiosè exornet?

5.
Simile.

Quod hac comparatione illustrare & explicare solebat S. Aegidius: Quemadmodum Rex aliquis sapiens & potens, filiam primogenitam, quam unicè diligit, dum solemnè pompâ in urbem aliquam ingressum adornat, non imponit equo ferocenti, sed mansueto & tractabili; ita Deus Gratiâ primogenitam in virtutibus, dum in animam ingredi & pro dignitate coli ac haberi vult, illam humilitati velut mansueti jumenti dorso insidere vult, ac perpetuò sibi comitem retinere.

Hinc est quòd de Sanctorum numero neminem gratijs donisq; præditû celestibus reperies, in qua profunda humilitas domicilium non fixerit. Et quamvis in veteri testamento rariora sint huius virtutis vestigia, cum tamen propius inspicimus, eos videmus qui maxime apud Deum gratiâ & beneficijs floruerunt, egregia etiam humilitatis exempla posteritati reli-

quisse. Quàm egregia istæ voces Davidis, dum contumeliosis verbis à Michol impetitur: *Vilior sum plusquam factus sum.* quàm ejusdem generosa humilitas inter Semei lapidationem & opprobria! His scilicet gradibus amoris divini supremos honores egregius Propheta sternebat viam; Christo verò incarnationem suam adornante ecce præcurrit humilitatis prodigium Baptista, quem mox subsecutus Christus ita virtutem illam coluit, ita in se alijsque adamavit, ut Paulinus audeat dicere, Humilem corde, cor Christi esse: & meritò:

*6
Humilis
corde est
cor Christi.

Christus enim ita virtutem illam extulit, ut illam natalitia sua prævertere, ac deinde subsequi totumque vitæ decursum comitari & deinde tragico exitu concludere voluerit admirando mortalibus relicto humilitatis exemplo. Paullò antequam nasceretur parentes eius non sine contemptu, diversorijis excluduntur, & relegantur in stabulum velut à divina Providentia eius nativitati destinatum; ibi inter animalia præsepe pro cunis eligit; à Rege deinde superbo, invidioso & crudeli ad necem petitus, fugâ, ut impotens, clâculariâ elabatur, in humili postea opificio florem ætatis terit; atque ubi deinde in animarum salutem concionando incumbit, tantam propè opprobriorum, quantum animarum messem colligit,

Epist. 2. ad
Saverium.

Ex virtus
quantum
à Christo
deamata.

tot ferè calumnijs deonestatus, quot miraculorum operationibus clarus: crucis ignominiam in die festo, loco celebri, maximoque hominum concursu inter latrones eligit, extinctâ propemodum, quam mirandis operibus pepere- rat, gloriâ, & solo patibulari homi- nis nomine sibi relicto, & per na- tiones propagatâ. Non erat ad amoris divini consecutionem tan- ta illi opprobriorum congeries, tamque admiranda humilitas ne- cessaria, cum ipse à primo cum na- tura humana vinculo tantis arsis- set charitatis ignibus, quantos hu- manum pectus capere potest: sed nobis ostendere voluit, nullam esse humilitate ad amorem divinum compendiosorem viam.

7.
Et à B, V.

Intuere jam mecum Matris Dei humilitatem, quæ ad supre- mam dignitatem evecta, ancillæ nomen & munus eligit, quæ dum apud conjugem de repudio peri- clitatur, & violatâ fidei maritalis suspicionem incurrit, quod in illo statu probrosissimum est, cum verbo innocentiam tueri potest, silet, nec se defendit; quæ Filij publicis suffragijs ad crucem dam- nati & omni ignominia cooperti, in monte Calvaria, in hominum luce Matrem se esse profitetur: quis honoris eius conservandi cu- pidus non illi diceret: Quid agis ô Mater? cur in publicum prodis? cur dum tanta tamque ignominio-

sa tempestas in Filium tuum deto- nat, intra parietes domesticos non delicescis? quin imò eam ob cau- sam, ait, publicum amo, ut talis Filij mater agnoscar, & ludibriorû accontumeliarum particeps fiam. O Matrem generosam, & humilè atque in utroque supra omnes mulieres omnium gentium præ- conijs celebrandam!

Quid de Apostolorû principe loquar? an non ipse se sponte de- honestare videtur, dum in Marci Evangelio, quod dictasse dicitur, triplicem suam negationem infir- mitatè plenissimam ad posteros transmittit? dum quotidianis la- chrymis ipsaque genas excavantibus reum se, perpetuâque ignominia notâ dignissimum profitetur; dum à Paulo publicè reprehensus tacet, silentioque suo culpam videtur agnoscere; dum Romæ crucem sibi præparatam Romanis exosam ac detestabilè, & servorum dum- taxat ultimum supplicium in fre- quentis populi concursu amplexatur tenerrimè, & capite deorsum pendente, & pedibus sursum ere- ctis; quòd se Magistri sui situ in- dignum judicaret, crucifigi petijt & impetravit, ut qui à constantia amoris erga Dominum suum pri- mò tumidus, deinde timidus, mi- serè defecerat, ad eandem humili- tate, & animi magnitudine rediret.

Jam verò quantum hanc vir- tutem adamavit S. Paulus, videamus.

S.
Et ad A.
postolus
S. Petrus.

9.
S. Paulus

mus. Voluit S. Lucam comitem suum, simulque rerum à se gestarum historicum, suum in Christum, Christi que sequaces odium, & conjurationem literis tradere: ipsemet coram Judæis in publicis confessibus non semel, sed sæpius eam confessus est: ipse se à Satana colaphis malè tractatum, & impuris agitatum fuisse suggestionibus, & velut egentem auxilij, nec imperantem, cum res inter ipsum & Deum silentio ageretur, omnibus manifestare, & ut inde aliquid contemptus & humilitatis colligeret, chartis usque ad finem mundi duraturis mandare voluit: quid, quod infimo inter peccatores loco contentus non fuit; sed novum verbum finxit, quo minimorum se minimum esse proclamaret.

10.
A Confes-
sionibus.
S. Augu-
stinus,
Jam si ab Apostolis ad Confes-
sores transire velimus, & ex illis
seligere, qui scientiâ maximè &
sanctimoniâ floruerunt: occurret
nobis continuò S. Augustinus suo-
rum temporum lumen, qui ita ani-
mi demissione cæteris præcelluis-
se videtur, eorum maximè judicio,
qui in eius scriptis evoluendis æ-
tatem triverunt, ut non minus in-
genij doctrinæque; præstantiâ, quàm
humilitate reliquis palmam præri-
puisse censeant: idque non tantum
quia gratiæ divinæ necessitatem e-
gregiè probat, hominisque abje-
ctionem & imbecillitatem, uti par
est, depingit: sed etiam quia varijs

eventibus, ubi de existimatione propria agebatur, ita omnes animi demissi ac humilis partes implet, ut nihil in eo genere perfectius requiri posse videatur; Primò lau-
dari se ab alijs vel in minimo fert ægerrimè; & ad amicum rescribens, nihil tristius in eius epistola se legisse respondet, quàm verbum, quo de eius eminenti scientia magnam se concepisse opinio-
nem ostendebat.

Alteri verò Episcopo, qui se eius literis offensum dicebat, dum satisfacere nititur, mirum est quanta humilitate id faciat, quantâ culpæ deprecatione amicos suos ^{Ep. 7.} moneat, ne suorum scriptorum reprehensoribus irascantur, ne famæ suæ patrocinium sumant, cum ipsemet suorum scriptorum correctionem vulgandam susceperit, & plura ipse emendanda, quàm aliorum censura, recognoscat; sæpius verò apud populum agens, ait, se sub pedibus eorum, quorum salutem Episcopus procurabat, jacere velle & consecrationis anniversario die omnium oratorum, quæ in Episcopali cura admiserat, veniam à concione postulabat: sed meo judicio parva sunt hæc, si cum Confessionum & Retractionum ^{Psal.} libris conferantur. Nos cum in Sacramento pœnitentiæ universæ vitæ peccata ad unius hominis pedes prostrati deponere volumus, quanto pudore suffundimur, quantam

nobis vim facimus; si verò chartula, in qua peccata illa descripsimus, in alicujus deveniat manus, quantum animo perturbamur, & conquerimur, sortemque nostram deflemus: hic verò toti mundo, omnibus sæculis, ad diem usque supremum judicij suæ vitæ conscientiaque arcana legenda volens communem mortalium omnium excipiendam de se sententiam exponit: præterea apud homines eruditos, & scientiæ nomen assecutos usu receptum videmus, ut errata sua vel excusent, vel supprimant, vel alijs imponant, Augustinus ea ipsa quæ nullus foras notasset, ipse in lucem proferret, & corrigit, ac adultæ jam ætate, hominem se erroribus obnoxium publicè profitetur. Ne miremur modò amoris in eo divini eminentiam, qui tantam animi demissionem inter tot ingenij doctrinaque ornamenta contuemur.

II.
S. Grego-
rio.

Inter Summos Pontifices unicum S. Gregorium, ut prodigium humilitatis proponendum censeo; non tantum quia summum illum Pontificatus apicem, quæ potuit contentione, declinavit, sed quia abjectissimam, quam sub Dei oculis de se conceperat abjectionem scriptis consignavit, & publico legendam dedit. Audi illum in illa prima Ecclesiæ sede collocatum, ad instar tyronis de aberrationibus animi conquerentem. *Stulis*, in-

Epist. 5.

quit, *pressus cogitationibus solummodo exclamare compellor: Cor meum dereliquit me.* & de sua ad Pontificatum promotione sorori Imperatoris scribens: *Eccè, inquit, Serenissimus Dominus Imperator, fieri simiam Leonem jussit: & quidem provisione illius Leo vocari potest, fieri autem Leo non potest.* Sed & Narci Patricio, qui per nominum similitudinem declamatorio more aliquid in suis literis dixerat: *Cerè, inquit, frater charissime, Simiam Leonem vocas: quod eo modo vos agere conspicimus, quo scabiosos saepe catulos, pardos vel tygrides vocamus.* Mauricio verò Imperatori, à quo lacessitus probris, & violatus injurijs non semel fuit, scripsit; mirum non esse si perpetuò tribulationibus vexetur, cum ipse supremum Numen offendere non cesset.

Quid Martinos, Nicolaos, Bonifacios, viros animi demissione clarissimos commemorem, qui humilitate potissimum ad divinum culmen amoris viam sibi munierunt? unum tamen Paulinum humillimum, & mansuetissimum præterire non possum; qui dum Amandi Episcopi precibus se commendat, simul rogat ne inter orandum nomen suum pronuntiet; ob suorum peccatorum multitudinem, & magnitudinem indignum se esse cuius nomen auribus Dei infonet, & pronuntiantis labia tam fordidi nominis appellatione con-

Epist. 6.

Epist.

12.
Franc.

12.
Alijs Pot.
tificibus.

inqui-

inquiserunt: *Indigni, inquit, sumus, quorum nomina Domini auribus ingerantur, ne forte & labia tua immunda fiant, cum nos nominaveris & necesse sit te tuum igneo carbone perstringi.* Nullius de se existimationem cum laude conjunctam, audire vel legere solitus est, quin auctorem ipsum, ut deceptum verbis castiget. Contra S. Severum, qui oris eius effigiem postularat, seridè stomachatur, rogatque an sanà mente dejectus sit qui id petere in animum induxerit. Denique ut humilitatis exercendæ materiam nancisceretur, se charitate stimulante in mancipium pro filio viduæ vendi voluit; in quo nescias an plus se demiserit, quàm Dei & proximi amorem ardentissimum sit testatus.

13. Epist. 2.
Francisco. Jam ad viros sanctissimos accedamus, qui ut in amore divino primas tenerent, intra cœnobij muros velut humilitatis palæstram palam etiam humilitatis referre voluerunt. Quid humilior Francisco, qui sui æstimatione non tantum ad inferos & nihilum descendit, sed indignum se de quo cogitet Deus reputat; & mortalium nequissimum se dicit, ac cum fratre Leone de sui profundissima abjectione disputans sempiternis se damnatorum supplicijs addicit, qui calculo divino ad Seraphinorum ardentissimam charitatem erehitur, & amoris divini flammis

exardescens, Christum ad sui similitudinem in eius corpore perstigmata imprimendam adducit.

14. Bonaventura. S. Bonaventura, qui se cloacam & sentinam nominat, quam mille annorum lachrymæ non expurgent, qui horis singulis contra vel minimum gloriæ & æstimationis sensum fulminat, & quidquid in se residere potest superbiæ, ut rem omni abominatione dignissimam, quâ præ cæteris se infectum existimat, detestatur, quas ista via supremæ charitatis flammis concepit, atque scribendo, & cum alijs agendo in eorum animos dispersit; qui propterea *Doctor Seraphicus, Doctor ardens, Doctor igneus* est appellatus, & cuius cor ut domicilium amoris, & lingua ut charitatis tuba, centum & nonaginta annis post obitum integra & incorrupta Deo ita volente permansere.

15. Domini. Sancti Dominici quanta charitas, qui divini amoris facibus totum propè terrarum orbem incendit? sed quanta etiam humilitas, qui antequam in urbem aliquam ingrederetur, genu flexo Deum rogabat, ne urbem illam castigaret idèd, quòd ipse mortalium scelestissimus in eam pedem inferret. Sancti verò Vincentij eius sequacis quanta demissio, qui se fœtidum & omnibus exosum cadaver haberi volebat, quem omnes fugerent, & abominarentur, &

imò nec proficuum unquam fuisse. Quis modò non videt ex tantæ humilitatis fundamento, assurrexisse quod miratur posteritas, sublimissime in eo charitatis ædificiũ, ut ex amoris excessu collã sibi frerit, & mediã hyeme nimio amoris calore æstuans ad fenestram apertam, ut aliquod hauriret refrigerium, constituere se sit coactus; ut meritò de illo dicere possumus: Qui ascendit, quis est, nisi qui & descendit?

19. S. Theresia. Quid jam de Sancta Theresia in utroque, charitate, inquam, & humilitate verè mirabili dicemus? scimus illam à Seraphino amoris divini jaculo confixam, scimus à sponso inter sponsas charitatis ardoribus incensas, & honorem sponsi studio indefatigabili procurantes adlectam: scimus denique non tam morbi doloribus, quàm amoris divini æstu, ut ipsa Sanctimoniali post mortem aperuit, diem extremum obijisse, & quomodo tandem ad tantam charitatis excellentiam paucis hominibus concessam evecta est? humilitate, & animi demissione profundissimã: primò se adeò donis cælestibus indignam existimabat, ut Deo diceret, ne tam citò peccatorum suorum oblivisceretur, ne gratiarum suarum pretiosum balsamum in vas tam frædum, & rimarum plenum effunderet; ne gemmas tam pretiosas manibus tam infir-

mis & parum tutis committeret; hinc dari occasionem minuendæ earum æstimationis apud homines, qui earum pretium ignorant, easque intuentur tam vilibus personis, qualis ipsa erat, consignatas & conceditas: nullam inesse sibi virtutem, nisi quam Deus in tempore largiretur; aliquando se ab omni rerum fugientium cupiditate absolutam & expeditam sibi videri, confirmarique experientiã; aliquando verò teneri se ijs reculis implicatam, quas paulò antè habebat despiciatui; adeò ut seipsã non agnosceret: nunc tantã animi fortitudine præditam, & ad omnia, quæ Dei spectabant obsequiũ, aggredienda magnanimam, ut nunquam ob quoscumque eosque potentissimos oppositus pedem referret: altero verò die, inquit, tam me imbecilem sentiebam, ut ne formicæ quidem conculcandæ vires habere me crederem, si illa cæptis meis obstitisset. Nonnunquam nullis contumelijs vel minimum commovebatur, imò voluptatem ex illis capiebat: verum, inquit, interdum contingit ut vel verbum me affligat, vellemque è vita decedere, quia omnium me tædet. Hæc & plura, ut in prologo vitæ suæ insinuat, publico dare voluisset enucleatiùs, si majorum permisisset autoritas; sibi enim persuasum esse neminem unquam tot à Deo cumulatum beneficijs,

N n ita

ita in pristinos defectus relapsum esse, & divinis gratijs tantum obicem posuisse, sicut ipsa hæctenus fecerat. Nimirum hos in animo illius sensus, hæc iudicia pariebat profundissima humilitas, qua nec minimam sui laudationem ferre poterat, & ab omni vanæ gloriæ titillatione erat alienissima, qua exultabat gaudio cum impeteretur opprobrijs, & bonum semper pro injuria rependebat, ut abiret in proverbium, qui à Theresia amari vellet & beneficijs affici, illam verbis & factis tractaret, quàm possit, pessimè. Hæc est via qua ad Seraphicos divini amoris æstus ascendit Theresia.

20.
Humilitas
non in
verbis hæ-
reat.
Ad fra-
tres ex
monte.
Dei.

Duo interea de Sanctis istis, quos ita de se abjectè sensisse videmus nobis persuadeamus oportet. Primum, quod de S. Paulo dicit S. Bernardus, ita illos locutos *non mentiendi præcipitatione; sed astimandi affectione*, qualè in prima Veritas illis imprimebat: ut enim rectè ait S. Gregorius? *boni sua bona multa & magna non vident, pauca mala semper intuentur*: cumque, ut notat Abbas Theonas apud Cassianum & idem S. Gregorius de Jobo inter tot virtutes humillimo, vici illi summis virtutibus præstantes, purgatoribus etiam mentis oculis sint præditi, & luci increate viciniore, minutissimos nævos clariùs deprehendunt, eosque magis æstimant, & copiosius

deplorant.

Alterum, viros illos etsi humilitatis essent virtute ornatissimi, nūquam tamen hoc illis in mentem venisse; sed putasse ab illius possessione abesse se quàm longissimè, & viles se esse, sed non humiles, & illud esse veritatis, hoc virtutis: cognoscere se miserijs & sordibus onustum, & talem velle ab hominibus haberi, hoc solummodo esse consentire veritati, & fucum non amare, nec facere. Stulum aliquando imitatus est Simeon Salus, & post illum Jacoponus, an putamus larvam tantum stultitiæ illos gessisse, & cum sapientes se existimarent, populò imponere voluisse? minimè gentium: existimo enim cum altè in sui cognitionem descendissent, & complures intellectu suo errores, ac in voluntate defectus deprehendissent, viles se, abjectos, ac parum sensatos, & mortalium contemptu dignissimos judicasse, idque modis suis agendi persuadere alijs voluisse: hæc scilicet extra viam communem saliente orbita Spiritus sanctus ad magnam illòs sanctimoniam evehere voluit. Abbas enim Joannes cælo revelante didicit Simeonis Sali precibus Dei dexteram orbem terram perdere minitantis retentam ac suspensam fuisse: quævis verò amoris divini incendijs arserit Jacoponus, istorum temporū Annales prodidère, qui curfa concii-

21.
Procedat
ex sincera
sui nihil
apprehen-
sione.

Pa-
mi-
cha-
ter-
M-
Vi-

D-
vi-
Li-
Ca-

S-
ri-
no-

to ad silvas abreptus, & arbores velut sponsum amplexans, exclamabat: O mi Jesu! mi Jesu! atque, si fieri posset, ut damnaticum Deo redirent in gratiam, ad omnium supplicia perferenda sese offerebat, nullam ab illis beneficii memoriam desiderans.

22. Parit humilitas charitatem in B. Maria de Victoria.

Hæc eadem humilitas B. Mariæ de Victoria charitatē flagrantissimam in eius animum induxit, cum ab alia femina multis præsentibus impactam alapam unâ cum verbis exprobrantibus patienter tulit, & ad columnam ligata, & omni injuriarum ac vocum contumeliosarum genere lacerata nullum perturbati commotivè animi signum dedit: ut meritò in illo locum habeat illud Cypriani pronuntiatum: *Fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas.*

De Nativitate, Lib. 2. de Conf.

23. S. Catharina Bononiensis.

S. Catharina Bononiensis domicilium fuit Charitatis, sed & humilitatis. Ita de se demissè sentiebat, ut si Angelus aliquis de cælo delapsus persuadere voluisset in ea aliquid inesse boni, fidem dicenti non adhibuisset: non reperiebat in mundo, imò nec apud inferos parem suis fœtoribus & sordibus locum; apud inferos enim est aliquid boni, cum justitia divina ibi suas partes agat; in se verò meram malorum colluviem omnis boni expertem intuebatur, ad eoque congruum suis abominationibus locum in se reperiri, &

non alibi: omnes despectus & contemptus nihil esse dicebat: micis de communi sororum mensa cadentibus victitabat, vilissima obibat munia, cumque inde avocare illam vellent: Sinite, ajebat, caniculam suis defungi partibus; multum est quod sponsis Christi aliquid obsequij prestare possim. Tam vilem & abjectam benignis oculis intuitus Christus, eam ad supremos honores exexit; & matre ac Angelis comitantibus eam morbo decumbentem invisens, unum ex beatis illis spiritibus canere jussit: *Gloria eius in te videbitur*, quibus significari dixit; egere se adhuc eius operâ ad gloriæ suæ amplificationem, proinde monere hortarique ut sanitati reddita majoribus animis in illud incumberet, se cælestibus auxilijs conatus eius promoturum: atque ita disparuit. O humilitas! quantum gratiarum apud Deum exaggeras! quàm de te verè dictum est: *Qui sibi vilis est, apud Deum magnus est!* Ô nos felices si vel multis lachrymis à Deo illam impetremus.

CAPUT XIX.

*Ad humilitatem non sufficit
sue vilitatis cognitio, &
affectus, sed præterea opus
est assiduâ exercitatione.*

T.
Humilis
sentit se
pejorem
damone.

SE infestissimum sordibus cognoscere, & demonibus pejorem, qui semel dumtaxat offenderunt Deum, perspicuè profiteri multum est; ad hæc ex quodam veritatis affectu in vilia munia, hominumque abjectam de nobis estimationem propendere, ad humilitatem consequendam facit plurimum: sed ulterius velim te progredi, quicumque tam utilis ad amorem divinū virtutis desiderio teneris. Ufu hîc & exercitatione opus est; si hunc non adhibes, in postremis hæreas necesse est.

Ecce te nihil esse, nihil scire, nihil posse profiteris; ergo & ad cognoscendum lumen, & ad agendum vires à Deo dum res incidit, emendica: quorsum in actionem, tanquam omnibus ad agendum bene instructus nullo è cælis petito auxilio ita proruis? aliud sentis, & aliter inter operandum te geris. Non ita viri illi sancti deserta & solitudinem incolentes, qui animam humilem ad singulos ferè passus in ore habere dicebant hunc versiculum; *Deus in adiutorium meum intende. S. Ludovicus in*

Palæstina cum Saracenis bellum gerens, dum in publico Principum consessu de negotijs occurrentibus consiliū caperet, ante omnia signo crucis se muniebat, & elevatis in cælū oculis lumē à Spiritu sancto postulabat; ita se à matre ad omnis actionis exordium institutum dicens. Ita & tu facito, qui vitem te, quæ sine adminiculo assurgere non potest, & infantem, qui maau nutricis egeat, ut gradum formare possit, assiduè profiteris.

Præterea te infirmum, & imbecillum, imò te cloacam, & vomitum sordibus disfluentem esse clamitas; cur ergo dum contra propositum in aliquem defectum laboris, hæres attonitus? cur tibi succenses? cur animo concidis? quid mirum si vomica pure & fœtore abundet, & illud interdum egerat, & vomat? quin potius audis monitum à Christo S. Gertrudi datum; ut non mireris te in defectum aliquem cadere; sed quod sapius & in plures & graviores non laboris. Neque mihi dixeris viros sanctissimos minimos lapsus longissimis, & diuturnis lachrymis deflevisse: longè erant à tuis diversæ eorum lachrymæ; fluebant illæ imperturbatè, eliciente illas pio & suavi in Deum amoris sensu: tuæ verò indignationem, anxietatem, & animi abjectionem secum trahunt; doles

1.
S. Ludovicus quid inter consultantum faceret,

3.
Quid de se quisque sentire debeat.

5.
Quid sentit Magdalena de Bazar

te plura non præstare, doleas verò quia coram Deo, & nonnunquam coram hominibus imbecillitas, inconstantiaq; tua te pudore afficiunt.

4. Non at-
tolitur
adulatio-
nibus.

Quid quod versipellem & duplicem animo te conspicio, qui cum te in aternæ veritatis luce omnibus opprobrijs dignum iudices; ubi aliquis fucatus adulator, aut deceptus amicus te laudibus ornat, continuo quasi verum dicat, intus infaris & attolleris, eiusque sententiæ subscribis. Aliter se gessere magna illa Ecclesiæ lumina Augustinus, Paulinus, Gregorius, Bernardus, qui veros laudatores ferre non potuerunt, reprehenderunt, & simoniti pergerent, omnem cum illis amicitiam & commercium abruperunt; quinimo eorum aliqui suos errores, & defectus illis aperuerunt, ut bonam de se opinionem minuerent, & infuscarent. Magdalenam de Pazzi lego, cum apud aliquam e suis Novitijs in magna esset opinione sanctitatis, ut eam illi adimeret, suos defectus & tentationes multis cum lachrymis & singultibus apud eam deposuisse, quasi foeminarum omnium esset verè nocentissima, addens pro epologo: Hæc tibi dixi, filia, ut noris qualem magistram nacta sis, & nisi me Deus claustrum religionis inclusisset, vitam meam aut in perpectui carceris tenebris, aut carni-

5. Quid de se
sentiret
Magdale-
na de
Pazzi.

ficis manu finissem: ora ergo pro me, ut Dei beneficio salutem eternam aliquando consequar.

Ad hæc si verum est, quod coram Deo tam sæpè profiteris, te nihil scire, & mentis oculis velut captum & in multis cæcutientem continuo cælesti lumine indigere, quid est, quod de alijs tam facile sententiam profers? cur cum illo sene Monacho te non increpas, & dicis: *Quis sum ego, ut alios iudicem?* cur tibi non occinis alterius Senis pronuntiatum: Verus humilis oculus non habet, ut aliorum errata videat; linguam, ut de illis loquatur; aures, ut alios de illis sermocinantes audiat: ipse enim satis habet negotij cum peccatis suis?

6. Alios ne
judica.

Quid jam dicam de tot excusationibus, defensionibusque tuarum actionum, dum reprehenderis? an non vides te similem esse fimeto, qui moveri non potest, quin foetorem exhalat? cum nihil de te dicitur, tu te ut mortalium nequissimum accusas, & depingis; dum alius hoc ipsum tibi obtrudit, indignaris & Gersonis Reclusam contra ancillulâ stomachantē imitaris, similisq; es illi vagabundo Monacho, qui in communibus colloquijs sedile non admittebat, sed humi jacebat, ut omni alio loco indignus, & cum discedens à Serapione moneretur ut cellæ solitudinem magis amaret, nec per aliorum cellulas vagaretur, hoc ab

7. Ne excu-
sa.

Nn 3. amico

8. Ne quidem in
eriminationibus.

Exemplo
S. Francisci
Assisij.

De Paula.

P. Caroli
de Con-
dren.

amico Senis pectore profectum monitum æquo animo ferre non potuit. Vera Humilitas non solum justas reprehensiones fert pacatissimè; sed eas etiam quæ à falsa delatione, aut ab invidiâ proficiscuntur, forti & humili stomacho digerit, S. Justinianum imitandum sibi proponens, qui à fratre malevolo publicè in Capitulo compellatus, quasi reus se prostravit, & inflictam pœnam innocens lubenter excepit: aut B. Franciscum, qui à puero Iesu nuncupatur, qui dum eleëmofynam flagitat, alapamque ab iracundo & perturbato homine accipit, se in genua provoluens, veniam postulat, quod rusticitate suâ illi bilem moverit; aut S. Franciscum de Paula, qui à Concionatore Religioso publicè & privatim lacesitus injurijs, & à Pontificis Camerario contemptui habitus, & à Regis medico magnæ autoritatis viro calurnijs, & dictis mordacibus appetitus, ore sereno, & ad omnem humilitatem composito in his omnibus se habuit; hac animi æquanimitate confirmans, quam olim allegarat Pontifici, abjectissimam de se existimationem, quamque altè imbiberat, & persuadere conabatur, dum ad admitteendum sacerdotium ab illo urgeretur; nempe se ne dignum quidem esse, qui inter homines viveret.

R. P. Condren Oratorij Jesu

Secundus Generalis, qui se non tantùm sub Judæ aut Antichristi pedibus subternebat; sed damone etiam inferiorem ducebat, dum à primario Regni Galliæ Ministro reprehenditur, & in ordinem etiam suum falsas delationes ut justas & veras verbis exaggerantem audit, pacato silentio omnia excipit; dicens æquè communes toti Ordini, ac uni sibi factas contempiones & humiliations æquo animo suscipiendas: cùm verò ab impudica femina quasi de parum casto cum illa commercio accusaretur, resque jam manasset ad plures, & amici contra calumniatricem judicio agere velent; vetuit, dicens, virtutem humilitatis, quam aded deperibat fortè se hac taciturnitate consecuturum.

Atque hisce occasionibus, velut ad Lydium lapidem germana probatur humilitas, quæ in plerisque, ut in Ægyptijs fanis contingere suo tempore ajebat Clemens Alexandrinus, externam dumtaxat speciem ostentat, intus fucata sunt omnia: in illis enira fanis angustum vestibulum, colunna marmorea, & magnifica structura oculos intuentium rapiebant; in eius verò adytis intimisque recessibus, ubi præcipua sacrificia offerebantur, glis, aut ibis, aut serpens aliquis viscebatur. Oportet ut cordis nostri intima possideat, & re-

10. Bernardi
parientia
post ab-
reperam
alopam,

9. Fucata
militaria
tyou.

gat

gat Humilitas, quæ non tantum contra improvisos injuriarum assultus suam nos in concussa æquanimitate & taciturnitate defendat; sed etiam eò deducat, ut pro malo, & injurijs bonum magnanimiter rependamus: in quo nobis egregio responso præluet S. Bernardus; qui Monachis, à quibus injustè accusatus, & verbis etiam calumniosis violatus fuerat, ita responderet: *Adhærebo vobis, etsi nolitis; adhærebo, etsi nolim ipse: invitis præstabo, ingratis adjiciam; honorabo & contemnetos me.* Quibus verbis facta consensere. Unus aliquis alterius Ordinis Monachus ad illum venit, rogans, ut in cœnobium Clavallense admitteretur: negat vir sanctus auctorque est illi, ut in suo Ordine perseveret: ille stomachari, & cum bile rogare, cur ergo verbis & scriptis omnes ad perfectionem virtutum accenderet, si volenti consilium sequi manum præberet; nollet; se eius hæc de re scripta laceraturum in eius conspectu, si in promptu essent. Respondit pacatè Sanctus; se perfectionem suavissimè, non loci mutationem. Hic irâ commotior alampam viro sancto luculentam impingit: qui præsentibus aderant, involare in collum impudentis volebant, sed vetuit Bernardus, & pacatè jussit hominem e cœnobio deduci. Quis jam miretur Sanctum Bernardum, qui tam altè hu-

ilitatis radices jecerat, cæterarum etiam virtutum, & præsertim charitatis ramos in altum extulisse?

O si pari passu procederemus; & dum nobis similes injuriarum machinationibus inferuntur, essemus ex illis viris, quos Quadratos appellat Plato qui firmiter hærent in vestigio, nec ullis fortunæ adversæ insultibus commoventur: hos scilicet in humilitatis centro constitutos amor divinus cōsectatur, & suis donis magnificè locupletat. Falsè reperit S. Adalardus vel Alardus, Corbiensem Abbatem, qui in aula Imperatoris Ludovici filij Carolomanni omnium virtutum gloriâ floruit, quem cum invidia calumnijs dehonestatum, in exilium eiecisset, continuo ad humilitatis asyllum confugit, & peccatis suis, non aliorum æmulationi, neque nimie Imperatoris credulitati hoc totum imputari voluit; suos monens, ne alium quàm Deum hoc exilio peccata sua punientem intuerentur. Ita scilicet loqui & sentire solent viri Sancti, ac in opprobriorum aquis, quas suis peccatis velut balneum eluendis præparavit Justitia divina, non sine voluptate voluntur, ut alacriores, & puriores, levioresque ad divini amoris cōscendendum apicem inde emergant.

Quàm diversâ incedunt viâ, qui veram

II.
Et Adalardi in colum-nijs.

12.

10.
Bernardi
patientia
post ab-
scriptam
aliquam.

Concionatoris
parum
humilis
confusio.

veram humilitatem in suis latibulis absconditam non investigant, sed eius umbrâ damtaxat contenti sunt. Ubi casus aliquis adversus incidit, in quo fama, & quam studiosè apud hominès collegerunt, nominis existimatio aut minuitur, aut periclitatur, quàm sollicitè declinant, & si fortè evenerit, quàm difficulter concoquunt. Concionator aliquis inter Ordinis sui homines non ignobilis coram B. Francisco Salez & universo Clero, magnaquè populi frequentia in Ecclesia Cathedrali verba facturus, cum vix concionem esset exorsus, labi memoriâ cepit, hætere, hiare, verba dimidiata proferre, denique concionem abrumperè, dequè suggestu descendere. Quid hic ageret homo ab humilitate parum instructus? perturbari sic animo, & suo nomini vulnus infligere oculosquè hominum & ver-

ba non ferre, denique urbem & domicilium, imò & Provinciam annuentibus superioribus mutare. Quàm aliter se gessisset unus aliquis sub humilitatis signis stipendia faciens! quàm generosè hanc victoriæ de vanis applausibus reportandæ ansam ambabus, ut ajunt, manibus arripuisset! quantis accessionibus amoris divini gazas auxisset? & quantas Deo pro tam singulari beneficio gratias egisset! qui in unum Deum continuo oculos coniecit, ut eius gratiæ conciliandæ, gloriæquè amplificandæ studet unicè in omni eventu sibi similis; inconcussa pace fruitur, cujus fundamentum jacit humilitas & fastigium imponit charitas: faxit Deus, ut utramque virtutem hujus vitæ decursu ita complectamur, ut aternâ deinde earum possessione perfectè potiamur in cœlis.

DE